

T.C.

ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİNİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ VE TÜRKÇE EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Uğur FIRAT

Danışman
Doç. Dr. Yavuz UYSAL

ALANYA
2024

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİNİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ VE TÜRKÇE EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Uğur FIRAT

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Program Adı: Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman
Doç. Dr. Yavuz UYSAL

ALANYA
2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

(İmza)

Uğur FIRAT

ÖNSÖZ

Türk kültürünün en köklü ve etkili ifade biçimlerinden biri olan türküler, halkın duygularını, düşüncelerini ve yaşam deneyimlerini aktaran eşsiz bir mirastır. Bu miras, sadece estetik bir değer taşımakla kalmaz, aynı zamanda toplumun kök değerlerini, tarihsel süreç içinde taşıdığı inançları ve kültürel kodları yansıtır. Türkçe eğitimi, bu değerlerin genç nesillere aktarılmasında hayati bir rol oynamaktadır. Türkçe derslerinde, dil becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra kültürel ve ahlaki değerlerin de öğrencilere kazandırılması esastır. Bu bağlamda, türkülerin eğitim materyali olarak kullanılması, öğrencilerin dil gelişimini desteklerken aynı zamanda milli ve manevi değerlerle yoğrulmuş bir eğitim almalarını sağlar.

Bu tez çalışması, Türkçe eğitiminde kök değerlerin öğretiminde türkülerin nasıl bir rol oynadığını ve nasıl bir anlam taşıdığını irdelemeyi amaçlamaktadır. Türkçe eğitiminin, dilin ötesinde, öğrencilerin sosyal ve kültürel kimliklerini inşa etmelerinde nasıl bir araç olduğunu ortaya koymayı hedeflemekteyiz. Türküler, zengin dil yapıları ve güçlü imgeleriyle öğrencilerin dil becerilerini geliştirirken, aynı zamanda onlara tarihsel ve kültürel bir perspektif kazandırır.

Bu bağlamda, çalışmamızın önemli bir bölümünü Âşık Mahzuni Şerif'e ayırmış bulunmaktayız. Âşık Mahzuni Şerif, yalnızca bir halk ozanı olmanın ötesinde, sosyal ve politik meseleleri ustalıkla işleyen, toplumsal eleştirilerini sanatının gücüyle harmanlayan bir sanatçıdır. Onun türkülerinde yansıttığı değerler, halkın sesi olma misyonunu nasıl üstlendiğini ve bu değerleri nasıl koruyup yaşattığını açıkça gözler önüne serer. Mahzuni Şerif'in eserleri, toplumun ortak acılarını, sevinçlerini ve umutlarını dile getirirken, aynı zamanda evrensel insanlık değerlerini de yüceltir. Mahzuni'nin eserleri, Türkçe eğitiminde kullanılabilir nitelikte zengin içerikler sunar ve öğrencilerin dil becerilerini geliştirirken aynı zamanda toplumsal farkındalıklarını artırır.

Bu tez, Türkçe eğitimi bağlamında türküler ve kök değerler arasındaki bağı araştırarak, bu kültürel hazinenin genç nesiller üzerindeki etkilerini ve bu mirasın geleceğe nasıl taşınabileceğini incelemektedir. Çalışmamızın merkezinde yer alan Âşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin derinliklerinde, hem bireysel hem de toplumsal belleğin izlerini sürmek, bizlere kültürel kimliğimizin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Türkçe eğitimi, bu değerlerin genç kuşaklara aktarılmasında ve kültürel mirasımızın korunmasında anahtar bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmayı yürütürken desteklerini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Yavuz UYSAL'a, ilmi ile her zaman ışık olan hocam Prof. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR'e, sevgisinin ve aşkının gücünü hep hissettiğim eşim Ezgi'ye, ocuklarım Ayaz ve Maya'ya, çok değerli ailem ve arkadaşlarım teşekkür ederim. Onların desteği ve teşviki olmadan bu çalışmayı tamamlamak mümkün olmazdı. Ayrıca, Âşık Mahzuni şerif'in eserleriyle bizi buluşturan ve bu büyük ozanın mirasını koruyarak geleceğe taşıyan tüm sanatçılara ve araştırmacılara şükranlarımı sunarım.

Bu tezin, Türkçe eğitiminde türkülerin ve kök değerlerimizin anlamını yeniden keşfetmemize ve bu değerlerin nasıl korunup aktarılabilceğine dair önemli bir katkı sağlayacağını umuyorum.

ÖZET

ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİNİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ VE TÜRKÇE EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Uğur FIRAT

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,

Eylül, 2024 (116 Sayfa)

Bu tez, Âşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin kök değerler açısından incelenmesini ve bu türkülerden elde edilen bulguların Türkçe eğitiminde nasıl kullanılabileceğini araştırmaktadır. Âşık Mahzuni Şerif, Türk halk edebiyatının ve müziğinin önemli bir temsilcisi olarak, eserlerinde derin toplumsal ve kültürel mesajlar barındırmaktadır. Bu çalışmada, Mahzuni'nin türkülerinde yer alan kök değerler ve bu değerlerin eğitsel açıdan taşıdığı potansiyel ele alınmıştır.

Tezin giriş bölümünde, Âşık Mahzuni Şerif'in hayatı, sanatı ve toplumsal etkileri hakkında genel bir bilgi verilmiştir. Araştırmanın amacı, kapsamı ve yöntemi açıklanmış, çalışmanın neden önemli olduğu vurgulanmıştır. Âşık Mahzuni Şerif'in sanatının Türk halk müziği ve edebiyatı içindeki yeri incelenmiştir. Mahzuni'nin hayatı, sanatsal gelişimi ve eserlerinin genel özellikleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca, Mahzuni'nin eserlerinin halk kültüründeki önemi ve etkisi tartışılmıştır.

Kök değerler kavramı açıklanmış ve Mahzuni'nin türkülerinde bu değerlerin nasıl yansıtıldığı analiz edilmiştir. İnsan sevgisi, hoşgörü, adalet, doğruluk, yardımseverlik gibi evrensel değerlerin yanı sıra, Türk kültürüne özgü değerler ve toplumsal normlar da incelenmiştir. Mahzuni'nin eserlerinden seçilen örnekler, detaylı bir şekilde analiz edilerek bu değerlerin nasıl işlendiği ortaya konmuştur.

Mahzuni'nin türkülerinin Türkçe eğitiminde nasıl kullanılabileceği tartışılmıştır. Mahzuni'nin dil kullanımı, sade ve anlaşılır Türkçesi, eğitsel mesajları ve kök değerleri genç nesillere aktarmadaki potansiyeli değerlendirilmiştir. Türkçe derslerinde, Mahzuni'nin eserlerinin dil becerilerini geliştirme, değerler eğitimini destekleme ve kültürel mirası aktarma konularında nasıl kullanılabileceğine dair öneriler sunulmuştur.

Sonuç olarak, araştırma bulgularının genel bir değerlendirmesi yapılmış ve Âşık Mahzuni Şerif'in eserlerinin Türkçe eğitimi ve kök değerlerin korunması açısından taşıdığı önem vurgulanmıştır. Bu eserlerin eğitim materyali olarak kullanılabileceği, dil

eğitimi ve değerler eğitimi açısından önemli katkılar sağlayabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, bu çalışmanın Türkçe eğitimi ve kültürel değerlerin korunması konusunda yapılacak diğer araştırmalara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aşık Mahzuni şerif, Türkçe Eğitimi, Kök Değerler, Halk Edebiyatı, Kültürel Miras, Eğitimsel Mesajlar, Türküler.

ABSTRACT

ANALYSIS OF AŞIK MAHZUNİ ŞERİF'S FOLK SONGS IN TERMS OF ROOT VALUES AND THEIR USABILITY IN TURKISH LANGUAGE EDUCATION

Uğur FIRAT

Department of Turkish Education

Graduate School of Alanya Alaaddin Keykubat University,

September, 2024 (116 pages)

This thesis investigates the fundamental values present in the songs of Âşık Mahzuni Şerif and explores how the findings from these songs can be utilized in Turkish language education. Âşık Mahzuni Şerif, as a significant representative of Turkish folk literature and music, embeds profound social and cultural messages in his works. This study focuses on the core values in Mahzuni's songs and examines the educational potential of these values.

The introduction section provides general information about Âşık Mahzuni Şerif's life, art, and social impact. The aim, scope, and method of the research are explained, emphasizing the importance of the study. The place of Mahzuni's art within Turkish folk music and literature is examined, focusing on his life, artistic development, and the general characteristics of his works. Additionally, the significance and impact of Mahzuni's works in folk culture are discussed.

The concept of fundamental values is explained, and how these values are reflected in Mahzuni's songs is analyzed. Universal values such as love for humanity, tolerance, justice, honesty, and benevolence, as well as values and social norms specific to Turkish culture, are examined. Examples selected from Mahzuni's works are analyzed in detail to reveal how these values are addressed.

The thesis discusses how Mahzuni's songs can be used in Turkish language education. Mahzuni's use of language, simple and clear Turkish, educational messages, and the potential to convey fundamental values to younger generations are evaluated. Suggestions are presented on how Mahzuni's works can be used in Turkish language lessons to develop language skills, support values education, and transmit cultural heritage.

In conclusion, a general assessment of the research findings is provided, emphasizing the importance of Âşık Mahzuni Şerif's works in Turkish language

education and the preservation of fundamental values. It is noted that these works can be used as educational material, offering significant contributions to language education and values education. Moreover, this study is expected to shed light on future research on Turkish language education and the preservation of cultural values.

Keywords: Âşık Mahzuni Şerif, Turkish Language Education, Fundamental Values, Folk Literature, Cultural Heritage, Educational Messages, Songs.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF	5
2.1. Âşık Mahzuni Şerifin Hayatı	5
2.2. Âşık Mahzuni Şerif ve Halk Müziği	6
2.3. Edebi Hayatı.....	8
2.4. Dil Özellikleri.....	11
2.5. Eserleri	12
3. ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİ	14
3.1. Âşık Mahzuni Şerife Ait Türküler	14
3.1.1. Türkülerin konuları	24
3.1.2. Türkülerin dili	25
3.1.3. Türkülerdeki imgeler	26
3.1.4. Türkülerin yansıtılış biçimi.....	28
3.2. Bestelenmiş Türküler	30
3.2.1. Bestelenmiş türkülerin konuları.....	31
3.2.2. Bestelenmiş türkülerin dili.....	32
3.2.3. Bestelenmiş türkülerin nakarat vurguları.....	34
3.3. Türkülerin Toplumsal Yönü.....	35
4. ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİNİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	37
4.1. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Adalet” Kavramı	38
4.2. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Dostluk” Kavramı	42
4.3. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Vatanseverlik” Kavramı.....	47
4.4. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Sevgi” Kavramı.....	51

4.5.	Türkülerde Kök Değerlere Göre “Yardımseverlik” Kavramı	55
4.6.	Türkülerde Kök Değerlere Göre “Dürüstlük” Kavramı.....	59
4.7.	Türkülerde Kök Değerlere Göre “Sabır” Kavramı	62
4.8.	Türkülerde Kök Değerlere Göre “Saygı” Kavramı.....	66
4.9.	Türkülerde Kök Değerlere Göre “Öz Denetim” Kavramı	71
4.10.	Türkülerde Kök Değerlere Göre “Sorumluluk” Kavramı	75
4.11.	Kök Değerler Açısından Türkü Derlemeleri.....	78
4.12.	Meb Kök Değerler Kitabında Kök Değerlerin Tasnifi	92
5.	SONUÇ.....	96
5.1.	Kök Değerlerin Türkülerdeki Yansımaları	96
5.2.	Türkçe Eğitiminde Kullanılabilirlik.....	97
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER	98
7.	KAYNAKÇA	99
8.	EKLER	102
8.1.	Kök Değerlere Göre Türkülerin Dağılım Kodları.....	102
ÖZGEÇMİŞ	116

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Âşık Mahzuni Şerif	8
Şekil 4.1 Kök Değerlerin Grafik Üzerinde Gösterimi (Genel Dağılım).....	37
Şekil 4.2 “Adalet” Kök Değeri ve Grafik Üzerinde Gösterimi	38
Şekil 4.3 “Dostluk” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi.....	42
Şekil 4.4 “Vatanseverlik” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi	47
Şekil 4.5 “Sevgi” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi	51
Şekil 4.6 “Yardımseverlik” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi.....	55
Şekil 4.7 “Dürüstlük” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi	59
Şekil 4.8 “Sabır” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi	62
Şekil 4.9 “Saygı” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi	66
Şekil 4.10 “Öz Denetim” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi	71
Şekil 4.11 “Sorumluluk” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi.....	75

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 3.1 Âşık Mahzuni Şerif'in türküleri	14
--	----

1. GİRİŞ

Âşık Mahzuni Şerif Türkiye'nin önde gelen halk ozanları ve şairleri arasında yer alır. Halk ozanı geleneğinin som temsilcileri arasındadır. Türküleri günümüzde hala neşredilmekte ve dinlenmektedir. Ozanlık geleneğine hem türküleri hem de hayatı ile uymuş bir şairdir. Sadece şair ve ozan değil besteci ve icra edici olarak da ön plana çıkar. Kendisinin bizzat seslendirmiş olduğu birçok türküsü vardır. Türkü geleneğini en yansıtan halk ozanıdır.

Türkülerindeki mesajlar her zaman topluma yönelik toparlayıcı olmuştur. Günümüzde bu türkülere bakış açısı toplumsal, siyasi, duygusal bir yapıdadır. Verdiği mesajları evrensel olarak hala etkinliğini sürdürmeye devam eder.

Ozanlık mesleğinin modern yapının içinde kaybolmasına fırsat vermemiştir şair. Bu açıdan ozan geleneğinin tüm varyantlarını en iyi şekilde aksetmiş ve uygulamaya koymuştur. Üstelik mesleki alanda icra ettiği türküler ve besteler de toplum tarafından oldukça fazla sevilmiş ve benimsenmiştir. Bu açıdan her zaman topluma hitap eden ve toplumu kavrayan bir yapıya sahip olmuştur. Toplumsal yapıları her zaman irdeleyip başarılı bir şekilde sentezlemiştir.

Ozanlık geleneğinde her zaman topluma yön veren taraflar öne çıkar. Buna ek olarak topluma ve insanlara örnek olan bir tarafları da vardır. Bu yüzden ozan geleneğinin ince ayrıntılarının bilinip kavranması gerekir. Âşık Mahzuni Şerif de bu ince ayrıntılara hakim olan bir ozandır. Bunu günümüze kadar aksettirmiş ve başarılı bir şekilde de buraya kadar taşımıştır.

Günümüzün toplumu çağdaş ve modern bir yapıya sahiptir. Ancak belli başlı geleneklerin kaybı da kimi zaman söz konusu olmuştur. Bu geleneklerin canlı bir şekilde yaşanabilmesi için halk ozanlarına ihtiyaç duyulur. Âşık Mahzuni Şerif de bu halk ozanları arasında yer alır. Türküleri ve besteleri dışında hayatı ile de bunu topluma yansıtmıştır. Yani toplumu sentezleyip bu alanda belli başlı mesajlar ile insanlığa yardımcı olmuştur.

Türkülerinde çok yönlü bir duygusal yapı vardır. Bu duygusal yapının etkili bir şekilde aktarımı kişide önemli izler yaratır. Bunun başarılı bir sentez içinde sunulması gerekir. Mahzuni Şerif türkülerindeki duygusallıklar başarılı bir senteze sahiptir. Bu yapıların varyantları her türküde duru ve akıcı bir dil ile aktarılmıştır. Sade ve samimi olan bir dil aracılığı ile de alıcı ile buluşmuştur.

Toplumun her dönem değişen siyasi ve toplumsal yapıları vardır. Bunların izlerini türküler daha iyi sunar. Mahzuni Şerif türkülerinde de tam olarak bu aktarım söz konusudur. Şairin yaşamış olduğu dönemde mevcut siyasi yapıdan toplumsal yapılara kadar her türlü gelişim veya yaşanmışlık türkülerinde yer edinmiştir. Üstelik bunu cesur bir dil ile aktarmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden yola çıkılarak içerik analizi ve betimsel modelden yararlanılmıştır. İçerik analizi bağlamında çalışmada birçok kaynaktan yararlanılmıştır. Bu kaynaklar türküler ve Âşık Mahzuni Şerif etrafında ele alınmıştır. Bunların incelenmesi çalışma ekseninde ortaya konmuştur. Betimsel model kapsamında ise ele alınan türküler örnek anlamında incelemeye tabii tutulmuştur. Bunlar kapsamında Âşık Mahzun'ye ait olan türküler digital ve yazılı kayıtlarla eşleştirilip farklı isimde görünen aynı türküler ayrıldıktan sonra 393 adet türkü tek tek ele alınarak kök değerler açısından betimlenmiştir. Bu kök değerlerle olan ilişkileri ve bunların genel içerikleri üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

Türkçe dersi, öğrencilere dil becerilerini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kazandırmanın yanı sıra milli, manevi, toplumsal ve ahlaki değerleri öğretmeyi de hedefler. Bu amaca yönelik olarak, değer eğitime Türkçe dersinde odaklanan birçok akademik çalışma mevcuttur (Aktaş ve Şentürk, 2015; Albayrak, Küçüköğlü ve Serin, 2020; Girmen, 2013; İdi Tulumcu ve Tulumcu, 2015; Susar Kırmızı, 2014). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı, önceki programlardan farklı olarak değerleri tüm temalarda bütüncül bir şekilde ele almakta ve öğrencilere kök değerler olarak adalet, dostluk, dürüstlük, sevgi, saygı, sabır, özdenetim, yardımseverlik, vatanseverlik ve sorumluluğu kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB, 2018). Bu değerler, okuma ve dinleme metinleri aracılığıyla öğrencilere aktarılmaktadır.

Aşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin okuma ve dinleme/izleme metinleri olarak değerlendirilmesi, bu eserlerin Türkçe derslerinde değer eğitiminde kullanılabilirliğini ortaya koyar. Aşağıdaki nedenlerle Mahzuni Şerif'in türkülerinin değer eğitiminde kullanılmasının faydalı olduğu söylenebilir:

1. Kök Değerlerin Öğretimi: Mahzuni Şerif'in türkülerinde işlenen temalar, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerle uyumludur. Bu türküler,

adalet, dostluk, dürüstlük, sevgi gibi değerlerin öğrencilere aktarılmasında etkili bir araç olabilir.

2. Dil Becerilerinin Geliştirilmesi: Mahzuni Şerif'in türkülerinin dinlenmesi ve analizi, öğrencilerin dinleme ve okuma becerilerini geliştirirken, aynı zamanda yazma ve konuşma becerilerine de katkı sağlar. Şiirsel dil ve anlatım biçimlerinin incelenmesi, dilsel yetkinlikleri artırır.
3. Kültürel Bilinç ve Kimlik: Türküler, kültürel mirası yansıttığı için öğrenciler, Mahzuni Şerif'in eserleri aracılığıyla kültürel değerleri öğrenir ve milli kimliklerini pekiştirirler. Bu süreç, kültürel bağlılıklarını güçlendirir.
4. Ahlaki ve Sosyal Farkındalık: Türkülerde ele alınan toplumsal ve ahlaki konular, öğrencilerin sosyal sorumluluklar ve ahlaki değerler hakkında farkındalık kazanmalarını sağlar. Bu, onların toplumsal sorunlara karşı duyarlılıklarını artırır.

Sonuç olarak, Aşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin Türkçe derslerinde değer eğitiminde kullanılması, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye ve kök değerleri anlamalarına yardımcı olabilir. Bu yaklaşım, Türkçe eğitimine zenginlik katarken, öğrencilerin hem dilsel hem de değerler açısından gelişimini destekler.

Amaç

Aşık Mahzuni Şerif, Türk halk müziğinin önemli isimlerinden biri olarak, eserlerinde kök değerleri, toplumsal normları ve insanlık halleriyle ilgili derin mesajlar sunar. Bu türküler, yalnızca müzikal bir haz sunmakla kalmaz, aynı zamanda kültürel ve ahlaki değerlerin aktarımında da etkili bir araçtır. Bu nedenle, Aşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin Türkçe eğitiminde kullanılması, öğrencilerin dilsel, kültürel ve ahlaki gelişimlerine önemli katkılarda bulunabilir (Günay,2010). Bu tür bir yaklaşım, Türkçe derslerinin içeriğini zenginleştirirken, öğrencilerin kök değerlerle olan bağlarını güçlendirmeyi ve onları daha bilinçli bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlar.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın sınırlılığını Aşık Mahzuni Şerif türküleri oluşturur. Bu türküler kapsamında da sadece kök değerler ele alınmıştır. Mevcut olan on tane kök değer üzerinden bir sınırlılık çizilmiştir. Bu sınırlılık kapsamında Mahzuni Şerif türküleri incelemeye tabii tutulmuştur. Yapılan tüm araştırma ve betimlemeler de bunlar

çerçevesinde ortaya konmuştur. Bu sayede mevcut olan konunun derinliğine inilebilmiştir.

Çalışmanın Önemi

Değerler, birbirinden ayrılmaz bir bütünlük oluşturur ve bu değerleri bağımsız olarak değerlendirmek yerine bütüncül bir yaklaşımla ele almak gereklidir. Okullarda verilen değerler eğitimi bu bağlamda büyük önem taşır. Aktepe (2010), değerlerin soyut kavramlar olduğunu belirterek, çocukların bu değerleri öğrenip içselleştirmesi için etkinlik temelli bir eğitim yaklaşımını önermektedir. Hikaye, örnek olay, resim ve müzik gibi araçlar kullanıldığında, değerlerin somutlaştırılması ve günlük hayata entegrasyonunun daha etkili olacağını vurgulamaktadır. Bu nedenle, değerler eğitiminde öğrencilerin ilgisinin canlı tutulması, etkinliklerin günlük yaşamla ilişkilendirilmesi, olumlu örnekler verilmesi ve etkinliklerin öğrencinin yaş, beceri ve çevresine uygun olarak hazırlanması gerektiği belirtilmiştir (Bal ve Anılan, 2019).

Bu açıklamalar ışığında, değer eğitiminin geleneksel yöntemlerle öğretilmesinin zor olduğu anlaşılmaktadır. Soyut kavramların somutlaştırılması, film, resim ve müzik gibi çeşitli materyallerle yapılmalıdır. Bu materyaller, çocukların dikkatini çekebilecek ve öğrenirken keyif alabilecekleri etkinlikler oluşturmada önemli rol oynar (Bal, 2019; Çelik, 2021; Çakmak, 2016; Gerz, 2022; Kılıç, 2019; Yağlı, 2020). Toplumda alkol, sigara ve kumar bağımlılığı gibi sorunlar ve büyüklere/küçüklere saygı, sevgi eksiklikleri gibi ahlaki problemler, toplumsal düzeni tehdit etmektedir. Bu sorunlarla başa çıkmak için ailede, okulda ve toplumda etkili bir değer eğitimi uygulamak gerekmektedir (Turan ve Ulusoy, 2016, s.110).

Bu bağlamda, okullarda değerler eğitimini daha etkili bir şekilde uygulayabilmek için faaliyetlerin yeniden incelenmesi ve okul hedeflerinin, müfredatın ve öğrenme çıktılarının değerler eğitimiyle uyumlu hale getirilmesi gereklidir. Gerekirse, değerler eğitiminin ayrı bir ders olarak sunulması önerilmektedir. Bu nedenle, değerler eğitiminde çeşitli stratejiler, yöntemler ve tekniklerin kullanılması oldukça önemlidir. (Kömcü,2023).

Bu araştırmada, Türkçe dersinde değer eğitiminin gerçekleştirilmesi amacıyla müziksel yöntemler kullanılmıştır. Türkçe dersleri, müziksel öğretim kapsamında Âşık Mahzuni Şerif türküleri temel alınmıştır. Bu yaklaşım hem dil becerilerinin geliştirilmesine hem de değerlerin eğlenceli ve etkili bir şekilde öğretilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

2. ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF

Aşık Mahzuni Şerif, modern dönemin ozanı olarak, tıpkı geleneksel Kam Baksılar gibi toplumun sesi olmuş ve halkın sorunlarını dile getirmiştir (İnan, 1972). Kam, Baksılar geçmişten günümüze kadar geleneksel bilgelik ve kültürel mirasın taşıyıcıları olmuşlardır. Aşık Mahzuni Şerif de bu mirası devralarak modern çağda halkın bilincine hitap etmiştir (Güven, 2002). Bu bağlamda, Aşık Mahzuni Şerif ve Ozan, Kam, Baksı, farklı dönemlerde yaşamış olsalar da, topluma karşı benzer sorumluluklar üstlenmiş ve benzer roller oynamışlardır (Günay, 1993). Her iki ozan tipi de, halkın duygularını, düşüncelerini ve eleştirilerini dile getirerek, kültürel ve toplumsal hafızanın korunmasına katkıda bulunmuşlardır.

2.1. Âşık Mahzuni Şerifin Hayatı

Ünlü halk ozanı olan Âşık Mahzuni Şerif, hem şiirleri hem de besteleri ile etkisini korumayı başarmış bir şair ve ozandır. Bu açıdan mevcut hayatına birçok şiir ve beste sığdırmıştır. 17 Kasım 1939 yılında dünyaya gelmiştir. Âşık Mahzuni Şerif olarak bilinen ozanın asıl adı Şerif Cırık'tır Kahramanmaraş'ın Berçenek köyünde doğmuştur. Vefat tarihi ise 17 Mayıs 2002 dir. Ünlü ozan 62 yaşında vefat etmiştir. Vefat nedeni ise kalp yetmezliğidir. Şu an türbesi Nevşehir, Hacı Bektaş-ı Veli türbesindedir (İrmak, Aşık Mahzuni Şerif'in Şiirlerinde Milli Birlik ve Beraberlik İşlevi, 2014).

En etkin olduğu yıllar 1964 ve 2002 yıllarıdır. Alevi ve Bektaşî geleneğine bağlı bir ozandır. Eşi Fatma Mahzunidir. Birçok alanda şiirler yazmış, bunların türküyeye dönüşmesi de halk müziği alanında olmuştur. Bağlama çalma alanında da oldukça usta bir şairdir. Birçok türküsünü bağlama eşliğinde icra etmiştir. Sadece yazma ve üretme aşamasında yer almamış aynı zamanda ülkenin her yanında bunları çalarak söyleyerek dile getirmiştir (Kaplan, 2013).

Ozanın soyu Horosandan'dan Tunceli'ye göçen Ağulçen aşiretine dayanır. Ozanın babasının adı Zeynel annesinin adı ise Döndü'dür. Şerif adı ozanın amcasının adıdır. Şair doğmadan önce amcası vefat etmiştir. Ona ithafen amcasının adı ozana verilmiştir (İrmak, Aşık Mahzuni Şerif'in Şiirlerinde Milli Birlik ve Beraberlik İşlevi, 2014).

Şair, Alembey köyünde Lütfi Mehmet Efendi medresesinde Kuran eğitimi almıştır. Köylerde ilkokulun yapılması ile birlikte bu eğitimini yarıda bırakıp ilkokula

başlamıştır. 1955 yılında Mersin Astsubay ortaokuluna kaydolmuştur. Bu alanda okulunu bitirdikten sonra Ordonat tekniker sınıfına ayrılmıştır. Ordonat tekniker okulunda eğitime başlamıştır. Buradaki yıllarında yapılan arama sonucunda çantasında Alevi-Bektaşî ozanlarına ait şathiyye şiirleri bulunmuştur. Bunun ardından okuldan atılmıştır (Turhan, 2012).

1961 yılında Kuleli Askeri Lisesine geçiş yapmıştır. İçinde bulunduğu maddi sıkıntılardan ötürü okulunu yarıda bırakmak zorunda kalmıştır. Yazar eğitim hayatında genellikle başarılı bir öğrencilik geçirmiştir. Ancak maddi sıkıntılar sonucunda istediği şekilde eğitim hayatına devam edememiştir. Bu durum erken yaşta okul ve eğitim hayatının sona ermesinde etkili olmuştur. Yani okul hayatı kendi istediği dışında sonlanmıştır (Sami, 2018).

Şair ilk evliliğini dayısının kızı olan Emine ile İmam nikahı kıyarak yapmıştır. Bu evlilik neticesinde Züleyha adında bir kızı dünyaya gelmiştir. Ozan daha sonra ilk eşinden mektup yolu ile boşanmıştır. İkinci evliliğini ise İtalyan asıllı olan Sovina (Suna) ile yapmıştır. Bu evlilikten ise Ferhat, Şirin ve Emrah adında üç çocuğu dünyaya gelmiştir. İkinci eşi Suna'nın evi terk etmesi ile birlikte ozan üçüncü eşi olan Fatma Hanım ile evlenmiştir. Bu evlilikten ise Derya, Ali, Şeyda ve Yetiş adında dört çocuğu dünyaya gelmiştir. Şair yaşamı boyunca ozan geleneğine her zaman yer vermiş ve devam etmiştir (Kılıç, 2018).

2.2. Âşık Mahzuni Şerif ve Halk Müziği

Ozanın halk müziği türkülerden meydana gelir. Yazmış olduğu şiirlere bakıldığı zaman türkü havasında bestelenmeye hazır olan içeriklere ulaşılır. Bu içerikler özellikle ozanın toplumsal yönünü de ortaya koyar. Şair üzerinde en önemli incelemelerden biri araştırmacı yazar Battal Pehlivan'a aittir. İncelemenin adı ise "Dom Dom Kurşunu" idi. Bu inceleme ile birlikte ozanın sanat hayatından özel hayatına kadar birçok alana girilmiş ve her yapı irdelenmiştir. Kaynak olarak da önem taşıyan bir incelemedir (Çevik, 2022).

Türk halk müziğine gönülden bağlı olmuş bir şair ve ozandır. Bunu her bestesi ve şiiri ile destekler niteliktedir. Üstelik mevcut eserleri evrensel bir niteliğe sahiptir. Bu yüzden birçok kişi tarafından rahatlıkla ele alınmış ve okunmuştur. Günümüzde hala da okunmaya ve irdelenmeye devam eder. Şair bu konuda güçlü bir anlatım ve imge sunar. Bu yüzden herkes tarafından ele alınan eserleri hala etkisini ve varlığını sürdürmeye devam eder. Eserleri hem sanatsal hem de güçlü anlatımlar ile ele alınır (Irmak, 2017).

Âşık Mahzuni Şerife ait tam 453 plak vardır. Üstelik bu plaklar çıkmış olduğu dönemlerde yoğun ilgi ve beğeni de görmüştür. Halk ozanı olmasının yanında toplumu etkilemeyi başarmış bir şairdir. Şairin 58 kaseti ve yayımlanmış 8 adet de kitabı vardır. Şair oldukça üretken ve çalışkan olan bir yapıya sahip. Bu yapı mevcut plak sayısındaki artış ile kendini belli etmektedir. Üstelik üretim alanında birçok eser taktim etmiştir. Bu eserler ile birlikte zenginleşmiş bir diskografiye de sahiptir (Irmak, 2017).

Ozan hem eserleri hem de besteleri ile birlikte kendini öne çıkarmayı başarmıştır. Bu anlamda örnek olan bir ozandır. TRT tarafından çekilmiş tam iki adet belgeseli vardır. Hayatı herkes tarafından merak edilmiş ve irdelenmiştir. 1989 ve 1991 yıllarında Halk Ozanları Federasyonu tarafından dünyanın en büyük üç ozanı arasında gösterilmeye başlanmıştır. “Sivas Dramı” adlı türküsü 1993 yılında yaşanmış olan Sivas Katliamına ithaf edilmiştir. Şair bu anlamda yaşanmış olan olayları da bestelerine ve şiirlerine yansıtmayı başarmıştır. Bunu ise güçlü anlatımına borçludur. Özellikle toplumsal olaylar ile etkili bir şekilde ilgilenmiş ve bunları aktarabilmiştir (Kılıç, 2018).

Halk müziği geleneği kendi içinde başlı başına bir yoğunluk gerektirir. Bu yoğunluk sadece eserin oluşumu ile sınırlı kalmaz. Halk ozanının bu alandaki kişiliği, hayatı ve konuşma dili bile bunda etkili olur. Bu yüzden halk kültürü geleneğinde öncelikle en temel yapı her anlamda bu geleneği yaşamak ve yaratmaktır Halk müziği için de bu durum geçerlidir. Halk müziği söyleyen sanatçılara bakıldığı zaman kültürel yapılarından giyimlerine kadar genel bir ayrışma vardır. Buradaki farklılık tam olarak bu geleneği yaşatır ve yansıtır (Irmak, 2017).

Halk kültürü alanında en önemli olan yapı öncelikle bu alanın temsiliyet gücü ile ilgilidir. Yani temsil edilen alanda buna uygun olan her türlü bakış açısına da sahip olmak gerekir. Ünlü ozan Âşık Mahzuni Şerif de tam olarak buna uyan ve bunu uygulayan bir temel yapı geliştirmiştir. Bugün halk ozanının tanımayan yoktur. Eserleri ile hala dillerde dolaşır. Bunun etmen olduğu yapı halk ozanının geleneği etkin bir şekilde sunmasından ileri gelir. Bu geleneksel yapı içinde halk ozanları kalıcılığı sağlar (Öztunç, 2017).

Halk kültürü ve halk müziği dendiği zaman ilk etapta akla gelen en temel yapı bu alandaki sözsel yapının inşa edilmesi ve bunun uygulanması olmuştur. Bu yüzden halk kültürünün en etkili şekilde uygulanması ile birlikte bu alanda istenen toplumsal vurguya ulaşmak mümkün olacaktır. Bu toplumsal vurgunun söz konusu olabileceği içinse etkili olan yol ve yöntem bu kültürü icra etmekten ileri gelir. Çünkü Türk halk müziğinin ayrı bir icrası ve sanatı vardır. Bunun bilinmesi ve buna uygun şekilde bir

yapının ortaya konması gerekir. Böylece halk kültürü belli bir etki ve ivme yakalayacaktır. Bu durum ozanlar için de geçerlidir (Turhan, 2012).

Âşık Mahzuni Şerif mevcut olan türküleri ve buna bağlı besteleri ile bu geleneği en etkili şekilde ortaya koymuş ve icra etmiştir. Bu sayede istenen kültürel yapı ve normların icra edilmesinde de vesile olmuştur. Bir halk ozanının bu alanda etkin bir sonuca ulaşabilmesi için bunlara ihtiyaç duyulur. Yani halk ozanı olabilmek için bu alanın gerekli olan tüm alt yapılarına sahip olmak gerekir. Böylece kültürel değerler daha etkin ve kapsamlı bir şekilde karşı tarafa aktarılır. Bu aktarımın sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için de öncelikle halk kültür geleneği ile yoğrulmak gerekir. Âşık Mahzuni Şerif tam olarak bu kültürel gelenek ile yoğrulmuştur (Kılıç, 2018).

2.3. Edebi Hayatı

Şekil 2.1 Âşık Mahzuni Şerif

Âşık Mahzuni Şerif'in edebi hayatı hem çok geniş hem de kapsamlıdır. Bağlama çalmada oldukça iyi olan ünlü ozan bunu amcası sayesinde öğrenmiştir. Ozanın amcası da tıpkı kendisi gibi ozan geleneğine bağlı yetişmiştir. Amcası Âşık Fezai'dir. Mahzuni Şerif için en önemli olan yükseliş 60 lı yıllarda başlamıştır. Ankara'da ünlü birçok ozan ile tanışmış ve onlarla bir araya gelmiştir. Bunların etkisi ozan üzerinde çok fazla olmuştur (Turhan, 2012).

Bu dönem sonrasında Mahzuni Şerif hakkında çeşitli soruşturmalar da başlatılmıştır. Bu durum dönemin siyasi ve toplumsal yapısı ile ilgilidir. Ancak tüm araştırma ve soruşturmalara rağmen ünlü ozanın edebi hayatına gölge düşürülmemiştir. Sadece mevcut yapılarla olan ilgisine ve tutumuna bakılmıştır. Ancak kısa aralıklarla da olsa hapisanede yatmıştır. Mahzuni Şerif edebi anlamda en sert eserlerini 70 li yıllarda ortaya çıkarmıştır. Bunun nedeni ise toplumsal bir başkaldırıdır (Irmak, 2017).

70 li yıllar ile birlikte Âşıklık geleneğini şarkı yazarlığı ile taçlandırmıştır. 68 yılının devrimci önderleri arasında yer alan Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan'ın idamı üzerine dönemin başbakanı Nihat Erim için yazdığı "Erim Erim Eriyesin" eserini plağa okuması ile hapse atılmış (Sevindik, 2019). Bu eserin türkü sözleri ise şöyledir;

"Köşkün sarayın yıkılsın.

Erim erim eriyessin.

Umudun suya dökülsün.

Erim erim eriyessin.

Sürüm sürüm sürünesin."

Yukarıda sıralanmış olan dörtlük bir isyan olarak algılanmıştır. Edebi hayatı kısa bir sürede olsa durdurulmuş ve hapse atılmıştır. Ozan 2001 yılında kendisine yöneltilen bir soru karşısında ise şunları dile getirmiştir.

"Elhamdülillah Kızılbaş'ım ve laikim. Ben değil, yedi sülalem Kızılbaş'tır. Bir suç varsa o da dedemdedir." dediği için aleyhinde tekrar bir soruşturma açılmıştır.

Her alanda yer alan söyleşilere katıldığı zaman en çok söylediği şey,edebi alandaki tevazusu ve sade dili olmaktadır. Bunu birçok alanda göz önünde tutar. Özellikle günlük konuşma dilinde de bunun etkisini görmek mümkündür.

Eserlerinde her zaman şunlara daha çok önem verir;

- Açık ve anlaşılır cümleler kurar.
- Toplumsal alanda vurgu yapmak ister.
- Mesajları belli bir kesime değildir.
- Mevcut konular ve sorunlar hakkında fikir vermekten kaçınmaz.
- Tartışmacı yanı hep açıktır.
- İnsanlığın ortak yapıları etrafında içerik üretir.
- Çekimser bir yapıya sahip değildir.
- Korkusuz bir şekilde aktarım yapar.
- Günlük sohbet dili ile açıklama bulunur.
- Eserlerini belli bir düşünceyi söylemek için yazar.
- Her alanda ve konuda eseri vardır.
- Hala gün yüzüne çıkarılmamış eserlerinin olduğu söylenir.
- Türk halk müziği geleneğini tam olarak yansıtır.
- Bağlama ile türkülerini neşreder.

- Birçok sanatçı tarafından şiirlerinin türküleştirilmesine karşı çıkmamıştır.
- Kendi isteği ile kendi döneminde olan sanatçıların türkülerini söylemelerine olanak tanımıştır.
- Toplumsal sorunları dile getirmekten kaçınmamıştır.
- Toplumsal sorunlara çözüm bulmak için de yine türkülerini kullanmıştır (Turhan, 2012).

Ünlü ozan bunlar etrafında türkülerini neşretmiş ve ortaya koymuştur. Özellikle savunmacı ve tartışmacı yanı da vardır. Bunları da dile getirmekten çekinmemiştir. Bu yüzden kendi döneminde çoğu kez adına dava açılmıştır. Hatta hapiste de yatmıştır. Tüm bunlar Mahzuni Şerif'in kendi düşüncelerinden taviz vermediği için ortaya çıkmıştır. Bugün türkülerine bakılacak olunursa eğer bunu görmek ve fark etmek de mümkündür. Çünkü kendi düşünceleri her zaman sabit kalmıştır. Bu alanda herhangi bir yapı etkisinde ve tesirinde kalmamıştır (Özdemir, 2016).

Ozanın edebi hayatına birçok şiir ve türkü sığdırılmıştır. Bugün bilinen türkü ve şiirleri dışında hala çok sayıda şiirin olduğu söylenir. Sadece bunlar bestelenmediği için çoğu kişi tarafından bilinmez. Mahzuni Şerif 60'lı yıllardan bu yana eser üretmeye başlamıştır. Bu üretimi gün geçtikçe edebi çevresi ile birlikte daha çok gelişmiş ve açılmıştır. Sözlerindeki nükteden açılımlara kadar her anlamda bu gelişmişlik fark edilebilir. Ünlü ozan edebi hayatında ölünceye dek her zaman aynı doğrultuda ilerlemiştir (Kaplan, 2013).

Geçmiş dönemlere bakıldığı zaman siyasi alanda edebi hayatı her zaman zor şartlar ile karşılaşmıştır. Ancak buna rağmen çalışmasına ve üretmeye devam etmiştir. Edebi anlamda herhangi bir taviz verme durumu söz konusu olmamıştır. Bunun nedeni düşüncelerine olan inancından ileri gelir. Aralıklı olarak şair ile ilgili yapılan söyleşilere bakıldığı zaman bunu kendisi de dile getirir. Her zaman açık fikirli ve görüşlü olmuştur. Bu durum edebi anlamda ozanın daha çok gelişim kat etmesinde etkili olmuştur (Sami, 2018).

Siyasi anlamda gelişen ve değişen dönemlere denk geldiği zaman Mahzuni Şerif daha çok rahat bir dil ve üslup ile eserlerini ortaya koymuştur. Özellikle de 1990'lara geldiği zaman bunun etkisi daha çok fark edilir. Sanatçı bu dönemde gelişmiş bir yapı içinde daha rahat bir şekilde sanatını ortaya koymuştur. Özellikle toplumsal anlamda belli başlı düşüncelere 90'lı yılların başında geniş bir saha açılmıştır.

Bu saha içinde birçok sanatçı etkili bir şekilde kendini var edebilmiştir. Bu sanatçılar arasında Âşık Mahzuni Şerif de vardır (Kılıç, 2018).

2.4. Dil Özellikleri

Âşık Mahzuni Şerif'in kendine has olan bir dil yapısı vardır. Bunu birçok eserinde fark etmek ve görmek de mümkündür. Özellikle dil alanında günlük konuşma diline yakın olan cümleler daha çok dikkat çeker. Bu anlamda toplumsal bir yakınlaşmayı da yakalamıştır. Topluma mesaj verme konusunda mevcut dil yapısının hünelerinden yararlanmayı bilmiştir. Bu açıdan toplumun birçok kesimine ulaşmayı da başarmıştır. Özellikle günümüzde hala bu türkülerin ve şiirlerin etkisi görülmeye değer (Irmak, 2017).

Âşık Mahzuni Şerif'in şiir ve türkü diline bakılacak olunursa şu özellikler ön plana çıkar;

- Dili günlük konuşma diline yakındır.
- Eserlerinde sohbet havası sezilir.
- Düşünceleri aktarmada hünerlidir.
- Duygularını gizlemez.
- Açık ve anlaşılır bir dil kullanılır.
- Sadelik onun için her zaman önemlidir.
- Yer yer eleştirmek için nüktedanlığa yer verir.
- Dili çok sivri olmamıştır.
- Olayları durum analizi çerçevesinde aktarmıştır.
- Karşılıklı konuşuyor hissi veren dil yapısına da sahiptir.
- Duru bir dile sahiptir.
- Açıklayıcı anlatım sık görülür.
- Her zaman bir şeyleri anlatmaya çalışmıştır.
- Toplumsal mesajlar eserlerinde vardır.
- Kişi ve kurumları eleştirmekten kaçınmamıştır.
- Baskıları dile getirebilmiştir.
- Yargılayıcı dile sahip değildir.
- Duyguları topluma geçirebilmeyi iyi bilmiştir.
- Mesajları etkili bir şekilde sunabilmiştir.
- Dili samimi bir havadadır.

- Herkese hitap eden ve herkesi ele alan bir konuşma tarzına sahiptir.

Yukarıda sıralanmış olan dil özellikleri Âşık Mahzuni Şerif için ön plana çıkan özelliklerdir. Dil durumuna bakılacak olunursa eğer burada samimi ve günlük konuşma diline yakın olan bir üslup daha çok ortaya çıkar. Bu anlamda günlük konuşma dili ile birlikte topluma aktarım yapmada da usta olan bir şairdir. Günlük konuşma dilinin ozan sohbet havası içinde verdiği için bu anlamda topluma etki etmede daha çok etkili olmuştur. Özellikle de türküleri ele alındığı zaman bu anlamda samimi bir havanın sezilmesi oldukça mümkündür. Bu samimi havada her eserinde mevcuttur (Kılıç, 2018).

Şairin üslubu hem kapsayıcı hem de hitap etme yönünde güçlü bir etkiye sahiptir. Bu açıdan etkili bir havanın sezilmesi ve bunun icra edilmesi daha çok fark edilir. Bir ozanın toplum tarafından kabul edilmesi için dil anlatım bağlamında güçlü bir alt yapıya sahip olması gerekir. Aksi halde istenen sonuca ve etkiye ulaşmak da mümkün olmaz. Mahzuni Şerif bunu başarmada oldukça etkili olan bir dil özelliğine sahiptir. Bu dil özelliği hem kapsayıcı hem de etkili olan bir yapıya sahiptir. Üstelik bunu her eserinde yansıtır (Irmak, 2014).

Mahzuni Şerifin dil yapısı onun genel olarak samimi bir hava içinde verilmesinde etkili olmaktadır. Bu samimi hava içinde verilen her bir mesaj hem etkili hem de kapsamlı olduğu için toplumda samimi bir hava algısı daha çok fark edilir. Mahzuni Şerifin 'serlerinin özellikleri de bunu gösterir (Sami, 2018).

2.5. Eserleri

Aşık Mahzuni Şerifin hayatı ve şiirleriyle ilgili bugüne kadar dokuz şiir kitabı yayımlanmıştır. Bu kitaplardan ilki, Süleyman Yağız'ın 1975 yılında hazırladığı "Berçenekli Mahzuni" adlı eserdir. Aynı yazarın kaleme aldığı "İşte Bizim Mahzuni" adlı kitap ise, önceki çalışmanın güncellenmiş ikinci baskısı niteliğindedir. Aşık Mahzuni'nin bizzat yayımladığı "Dolunaya Tül Düştü" ve serbest vezinle yazılmış şiirlerden oluşan "Gümüş Yelek" isimli kitapları, önemli eserleri arasında yer alır. Battal Pehlivan tarafından hazırlanan "Dom Dom Kurşunu" ve İslam Çankaya'nın derlediği "Mahzuni Şerif Seçme Şiirler" kitapları, seçilmiş şiirlerden oluşur. Süleyman Zaman'ın hazırladığı "Mahzuni Şerif-Yaşamı Dünya Görüşü Şiirleri" adlı eser ise, Mahzuni hakkında en kapsamlı kitap olarak kabul edilir. Bu kitapta Mahzuni'nin 541 şiiri bulunmaktadır; ancak, bazı şiirlerin tekrarlanması nedeniyle yapılan incelemede bu sayının 510 olduğu tespit edilmiştir. Süleyman Zaman'ın bir diğer çalışması olan "Mahzuni Felsefesi" adlı kitap, Mahzuni'nin şiirlerini ve felsefesini anlatan bir

inceleme eseridir. Mahzuni'nin yakın dostu Ali İhsan Aktaş tarafından hazırlanan "Anadolu'yu Kucaklayan Ozan Mahzuni Şerif" adlı kitapta ise, Mahzuni'nin şiirlerine yer verilmiştir. Bu kitapta yazar, şiirlerin başında Mahzuni'nin şiirleri hakkındaki kendi duygu ve düşüncelerine yer vermiş, ressam olduğu için kitapta bazı çizimlerle Mahzuni'nin felsefesini görsel olarak da ifade etmeye çalışmıştır. Mahzuni'nin doğaçlama okuduğu şiirlerin çoğu kayıt altına alınmamıştır. Mevcut bilgilere göre bilinen ve okunan şiir sayısı 890'dır. Bu şiirlerden 745'i hece ölçüsüyle, "Gümüş Yelek" kitabındaki 145 şiir ise serbest vezinle yazılmıştır. Ayrıca, Aşık Mahzuni'nin iki roman yazdığı belirtilse de bu eserler henüz yayımlanmamıştır, Mahzuni Şerif yaşamı boyunca 450 (45'lik) plak, 10 adet Long Play, 59 adet kaset, 70 adet albüm yapmıştır (Irmak,2013).

3. ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİ

3.1. Âşık Mahzuni Şerife Ait Türküler

Âşık Mahzuni Şerif'in bizzat kendisine ait olan birçok türkü vardır. Şair hem bestekâr hem icracıdır.

Mahzuni Şerif'e ait olan türkülere şu şekilde değinmek mümkündür;

Tablo 3.1 Âşık Mahzuni Şerif'in türküleri

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
1	Abur Cubur Adam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
2	Abur Cubur Muhalefet	M. Şerif	Besteci
3	Acı Gerçek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
4	Acı Günlerim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
5	Adam Olmak Dile Kolay	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
6	Affetmem Seni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
7	Afşin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
8	Afşin Eline	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
9	Ağıt	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
10	Ağlama	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
11	Ağlasam mı?	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
12	Ah Olaydı Bizim Köyde	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
13	Ahmet Kaya'ya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
14	Ak Güvercin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
15	Al Birini Vur Birine	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
16	Al Hançeri	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
17	Ali Ali	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
18	Ali Can	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
19	Ali Yar Ali	M. Şerif	Besteci
20	Aman Doktor Bak Bebeğe	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
21	Aman Gönül	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
22	Ambargo	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
23	Almanya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
24	Almanya Gardaşımı Geri Ver	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
25	Amerika Gene Katil	M. Şerif	Besteci
26	Amerika Katil	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
27	Arabam Yolda Kaldı	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
28	Aramıyorsun	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
29	Ararlar Beni 1	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
30	Ararlar Beni 2	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
31	Arayıp sormadılar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
32	Arkadaşım Geceler	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
33	Arzuhalim Vardır	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
34	Asiye	M. Şerif	Besteci
35	Aşk Katına	M. Şerif	Besteci
36	Ayıp Sana	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
37	Ayran Dede	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
38	Az Kaldı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
39	Babamın Ağıtı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
40	Babam Zeyno	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
41	Bahar Ayları	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
42	Bak Sunam Nerden Geliyor	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
43	Bal kara gözlüm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
44	Bana Bana	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
45	Bana Yücelerden	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
46	Bana Ne	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
47	Barışak	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
48	Bari Bari	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
49	Bas Kamyonun Kuyruğuna	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
50	Bayram Günü	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
51	Bebeğin Suçu Nedir	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
52	Belki de	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
53	Ben Alevi Olamam ki	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
54	Ben Beni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
55	Ben Beni Özümü	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
56	Beni Beni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
57	Beni Ben Yaratmadım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
58	Beni De Ye	M. Şerif	Besteci
59	Ben Bir Güzel Gördüm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
60	Ben Bir Ulu Şehirim	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
61	Ben Canandan Ayrı Düştüm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
62	Benim Hayatım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
63	Benim Yaram	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
64	Ben Kimim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
65	Ben Öleyim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
66	Ben Yaradani İnkâr Etmedim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
67	Ben Varto'dan Yaya Geldim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
68	Benziyor	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
69	Berçenek Satılıyor	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
70	Beri Bak	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
71	Beri Gel	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
72	Beter Olasın	M. Şerif	Besteci
73	Beyhude Dünya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
75	Bildirirse	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
76	Bilemedim	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
77	Bilemedin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
78	Bilemezsin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
79	Bir Değil Yarem	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
80	Bir Kuş Bir Dünya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
81	Bir Meclis	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
82	Bir Milletın Şerefını	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
83	Bir Ölü Bin Doğarlar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
84	Bir Tabip	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
85	Bir Yandan	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
86	Bin Yıllık Bir Hasta	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
87	Bitmez Tükenmez Geceler	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
88	Biz Yanarız Dostum	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
89	Bizim Be	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
90	Bizim Eller	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
91	Bizim Köyün Çobanı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
92	Bırak	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
93	Bırak Beni Konuşayım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
94	Boşu Boşuna	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
95	Boş Güvence	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
96	Boş Petek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
97	Boşumuş	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
98	Bozuk Zaman	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
99	Bu Dağlar Bizim Dağlar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
100	Bugün Ben Şahımı Gördüm	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
101	Bugün Gülüm Çok Hasta	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
102	Bugün Maaş Günü	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
103	Bugün Maaş Günü Para	M. Şerif	Söz Yazarı
104	Buldular Beni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
105	Buruk Dilek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
106	Bu Nasıl Rüzgâr	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
107	Bu Sene de Bizim Ekin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
108	Bu Yıl Benim Yeşil Bağım Kurudu	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
109	Bülbül Yine Mi Geldin?	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
110	Bülom	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
111	Cafer	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
112	Can Suyu	M. Şerif	Besteci
113	Çağrı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
114	Çaldı Gitti	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
115	Çankaya 1	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
116	Çankaya 2	M. Şerif	Söz Yazarı
117	Çeşm-i Siyahım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
118	Çıksam Baksam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
119	Ciğerparem	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
120	Çingene Mahzuni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
121	Çürük Hasan	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
122	Dağlar Ağlar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
123	Dağlar Dağlar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
124	Danışma	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
125	Dargın Mahkûm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
126	Davulcu	M. Şerif	Söz Yazarı
127	Davulcu Bülbül	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
128	De Bre Dön (Uzun Hava)	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
129	Değme Tabib	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
130	Değme Doktor Yaram	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
131	Defineyi Nerden Buldun	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
132	Delaley	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
133	Deli Deli	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
134	Deli misin Yar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
135	Deli miyim Ben 1	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
136	Deli miyim Ben 2	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
137	Deneye Deneye	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
138	Demi Demi Demi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
139	Dertli Dertli	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
140	Dertli Sazım	M. Şerif	Besteci
141	Dilber	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
142	Dirgen Ali	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
143	Divane Salman	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
144	Divane Ettin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
145	Diyarbakır Geceleri	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
146	Diye Diye	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
147	Doktor İsmail	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
148	Dom Dom Kurşunu	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
149	Doldur Hemşerim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
150	Doktor Bey	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
151	Dokunma keyfine	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
152	Dokuz Yavruya Ağıt	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
153	Dumanlı Başım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
154	Dönme Dolap (Uzun Hava)	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
155	Dönemem	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
156	Dumanlı Dumanlı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
157	Dur be dur be dur saki	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
158	Dur Hele	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
159	Durma gönül	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
160	Durmuş	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
161	Dost Uyan	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
162	Dost Bizim Elden Haber	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
163	Dostum Dostum	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
164	Duymadılar	M. Şerif	Söz Yazarı
165	Dünya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
166	Dünya Dedikleri Mezarlık İmiş	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
167	Düvaz-ı İmam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
168	Düvaz On İki İmam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
169	Ecel Geldi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
170	Efendim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
171	Efendim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
172	Ekmek Kölesi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
173	Elbistan Ovası	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
174	Elem Geldi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
175	Elleme Beni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
176	Elveda	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
177	Emmoğlu	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
178	Erim Erim Eriyesin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
179	Eskisine Benzeme	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
180	Evin Yıkılsın	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
181	Evlat Peder Olmuş	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
182	Evlerine Vardım	M. Şerif	Besteci
183	Ey Kurşun Zalım Kursun	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
184	Ey Erenler	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
185	Eyvah Ömrüm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
186	Fadime 1	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
187	Fadime 2	M. Şerif	Söz Yazarı
188	Fadime Gelin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
189	Fırıldak Adam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
190	Felek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
191	Felek ile Şu Cihamı Bölüştük	M. Şerif	Besteci
192	Feleğin Dişi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
193	Felek Fukarası	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
194	Gardaş ve Cihat	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
195	Gam Yeme Gönül	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
196	Gamlı Gönül	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
197	Gam Üstüne Gam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
198	Gardiyan	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
199	Garip	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
200	Garip Gönüm Yaralı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
201	Gaygusuz	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
202	Geç Kaldık	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
203	Geçmiyor Günlerim Ahu Zardayım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
204	Gel Deli Deli	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
205	Gel Gel Bize Gel	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
206	Gel Gel	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
207	Gel Ha Gel	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
208	Gelme Deli Deli	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
209	Gel Hey Gel Hey	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
210	Geri Dön	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
211	Gidelim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
212	Giden Bahar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
213	Giderim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
214	Git Gel Git Gel	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
215	Gizli Gizli	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
216	Gol Gol	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
217	Gördüm Melül Melül	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
218	Gökte Yıldız	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
219	Gönül Nerden Aldın Sen Bu Çalım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
220	Göreyidim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
221	Gözlerin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
222	Gözlerim Yolda	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
223	Gumda da Bitmiş Maşallah	M. Şerif	Besteci
224	Gökte Yıldız Yerde Işık	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
225	Gördüm Neler Var	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
226	Gül Yar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
227	Gül Yüzlümü Gördüm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
228	Gül Yüzlü Şeytan	M. Şerif	Besteci
229	Güzel Dostum	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
230	Hababam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
231	Ha Babam Ha	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
232	Haberin Var mı?	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
233	Hacı Bektaş	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
234	Hacı Bektaş-ı Veli	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
235	Hareli Dağlar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
236	Ha Gülüm Ha	M. Şerif	Besteci
237	Hakkı Bilir Demedim mi?	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
238	Halım Dost Sen Neredesin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
239	Halım Kalmadı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
240	Halım Yaman Böyle	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
241	Halım Mı Kaldı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
242	Hancı Sarhoş	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
243	Harmanım Mı Var?	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
244	Hasbıhal Eylesin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
245	Haşlayın Beni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
246	Haydar	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
247	Haydar-ı Kerrarı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
248	Haydi Türk Milleti	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
249	Heder Mahzuni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
250	Hediyelik	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
251	Hele Hele	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
252	Hidayet	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
253	Hunu Dağı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
254	Hurma Çayı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
255	İbom Ölüyor	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
256	İcra Memuru	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
257	İhtiyar Oldum	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
258	İki Gönül Bir Olunca	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
259	İnsanlığı Korum	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
260	İşmar Etme	M. Şerif	Besteci
261	İte Bak İte	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
262	İnce İnce Bir Kar Yağar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
263	Kalemine Kurban	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
264	Kalmaz	M. Şerif	Söz Yazarı
265	Kâmil	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
266	Kanlım Olursun	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
267	Kara Sevda Bir Boş İmiş Bilemedim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
268	Kara Güvercin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
269	Kara Gözler	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
270	Kara Gözlüm	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
271	Kara Kader	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
272	Kara Oğlan	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
273	Kararsız	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
274	Kardeş Mavzeri	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
275	Karlar Yağdı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
276	Kahpe Dünya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
277	Kahpe Felek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
278	Kerim Ağa	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
279	Keyfo Ağam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
280	Kayalar Kadı Olurdu	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
281	Kıbrıs Destanı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
282	Kıldılar Beni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
283	Kıran Kırana	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
284	Kırklar Cemi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
285	Kırklar Semahı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
286	Kıskananlar Çatlasın	M. Şerif	Besteci
287	Kervanımı Bozdurdun	M. Şerif	Besteci
288	Keser Döner Sap Döner	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
289	Kim Diyorsa	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
290	Kime Yanayım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
291	Kırma Hatırım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
292	Kirvem	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
293	Kargaların Dünyası	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
294	Kul Başım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
295	Kul Olup	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
296	Kullara Mahzuni'yi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
297	Kutsal Özlem	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
298	Kundağı Kucakta	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
299	Küller Bizim Halımıza	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
300	Koca Dünya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
301	Kolum Nerden Aldın Zinciri	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
302	Kör Olası Gözlerim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
303	Köyüm Köyüm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
304	Lanet Amerika	M. Şerif	Söz Yazarı
305	Leyla	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
306	Madenciler	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
307	Mahzuni Duldur	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
308	Mahzuni ile Suna	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
309	Mamudo	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
310	Maya Dağları	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
311	Meclis-i Meyhane	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
312	Merdo	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
313	Memet'e Ağıt	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
314	Mehmet Emmi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
315	Mele Koyun Mele	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
316	Memo	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
317	Merhametsiz	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
318	Metin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
319	Meydan Sizindir	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
320	Meyhaneci	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
321	Maraş Halkı Yana Yana On Olur	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
322	Murtı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
323	Mıstığın Ağıtı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
324	Mini Etekli Kızımız	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
325	Murtaza	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
326	Mükremin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
327	Nazlı Yar	M. Şerif	Söz Yazarı
328	Neden Suç Bizim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
329	Ne Ettim Ne Eyledim Sana Cananım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
330	Ne Sandın	M. Şerif	Söz Yazarı
331	Nem Kaldı	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
332	Nenni Bebek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
333	Ne Deyim	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
334	Nenni Nenni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
335	Neredesin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
336	Niye küstün Maraş Elleri	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
337	Nuri Can	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
338	Nursuz Yüzü	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
339	On İkiler	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
340	On İki İmam	M. Şerif	Besteci
341	Osmanlı Kadısı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
342	Oğul	M. Şerif	Besteci
343	Olamam ki	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
344	Olmaz Demeyin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
345	Oy Tabib	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
346	Oy Bana Bana	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
347	Oy Babo Oy	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
348	Oy Dağlar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
349	Ortaklık	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
350	Oy Tabib	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
351	Ömür Yolları	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
352	Ömrüm 15	M. Şerif	Söz Yazarı
353	Ötme Horoz	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
354	Özal atar gol gol	M. Şerif	Besteci
355	Özge Yar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
356	Özlerim Babam	M. Şerif	Besteci
357	Özür Dilemiyorum Senden	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
358	Pazarbaşı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
359	Pazarıcı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
360	Pazarbaşı Yoluma Seni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
361	Prangalar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
362	Rabbim Ne İdim Ne Oldum	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
363	Rüya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
364	Sana Gelmek İstiyorum	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
365	Sana Nasihatim Var	M. Şerif	Söz Yazarı
366	Sarhoş	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
367	Sarhoşum	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
368	Şok Benim Be	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
369	Sen Açtın Yarayı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
370	Sıla Kokusu	M. Şerif	Besteci
371	Sınıfsız Okul	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
372	Suç Bende Değil	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
373	Selim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
374	Senden Gayrılara	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
375	Sen Değil Bağım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
376	Sen Sende Ara	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
377	Silahlar Kaval Olsa 1	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
378	Silahlar Kaval Olsa 2	M. Şerif	Söz Yazarı
379	Sivas Dramı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
380	Sofu Baba	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
381	Soyuma Benim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
382	Son Acı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
383	Soysuz	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
384	Sözün Gelişi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
385	Selam saldım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
386	Semah	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
387	Sefil Feryadı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
388	Seven Ölmez	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
389	Softalar	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
390	Suç Bizim	M. Şerif	Besteci
391	Şaka Maka	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
392	Şaka Şuka	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
393	Şerif'in Emekleri	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
394	Şikâyetin Kime	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
395	Şikâyetim Vardır Âşık Veysel'e	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
396	Şimdi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
397	Şu Dünyada Nice Yüzler Güldürdüm	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
398	Şu Dünyanın Âlemi	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
399	Şu Yalan Dünyaya Geldim	M. Şerif	Besteci
400	Talihsiz Feride	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
401	Tatlı Gerçek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
402	Tecrübe	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
403	Termik	M. Şerif	Besteci
404	Tek Tek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
405	Telli Turnam	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
406	Tersname	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
407	Tık Tak	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
408	Tunceli	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
409	Turna Pınarı	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
410	Tükendim yar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
411	Tokat İlleri	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
412	Toktur	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
413	Tencere Bomboş	M. Şerif	Besteci
414	Tüyelerini Yoldum	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
415	Ulan Yalan Dünya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
416	Uyan çoban uyan sürü de kurt	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
417	Uyan İmam Ali Bak Neler Oldu	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
418	Umut Gibiyim	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
419	Utan Darağacı	M. Şerif	Besteci
420	Üç Günlük Dünyada	M. Şerif	Söz Yazarı
421	Vah Vah	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
422	Vardım Bir Doktora	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
423	Vardım Gittim	M. Şerif	Söz Yazarı
424	Vay Dünya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
425	Vay Halım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
426	Vurun Beyler	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
427	Vefasız	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
428	Vefa Borcu	M. Şerif	Söz Yazarı
429	Vefasız Dost	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
430	Yağma Yağmur	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
431	Yalancısın	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
432	Yalnızım Bu Ellerde	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
433	Yandım Allah	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
434	Yaradana Doğru	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
435	Yara Derin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
436	Yara Yara	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
437	Yaralarım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
438	Yaralandım Dost	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
439	Yaralandım Yar Ali	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
440	Yaralı Aslan	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
441	Yaram Başkadır	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
442	Yar Oy	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
443	Yar Senin Olsun	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
444	Yasamaya Geldim Ben de Dünyaya	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
445	Yatar Ağlarım	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
446	Yavrum Sana Doyamadım	M. Şerif	Besteci
447	Yaylalar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
448	Yaz Baharım Döndü Kışa	M. Şerif	Besteci

No	Eser Adı	Sanatçı / Hak Sahibi	Hak Tipi
449	Yazık Oldu Dünyamıza	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
450	Yedin Beni 1	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
451	Yedin Beni 2	M. Şerif	Besteci- Söz Yazarı
452	Yıllar	M. Şerif	Söz Yazarı
453	Yıllar Yılı Gececek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
454	Yiğitler	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
455	Yine Bahar Geldi Yaradan	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
456	Yol Geçiyor	M. Şerif	Besteci
457	Yolcu Güle Güle	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
458	Yolcum Nerden Gelirsin	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
459	Yoldular Beni	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
460	Yorgunum Bugün	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
461	Yuh Yuh	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
462	Yüce Dağlarda	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
463	Yürek Ağrısı	M. Şerif	Besteci
464	Yürüyün Aslanlar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
465	Yürü Bre Mervanın Dölü	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
466	Yüz Bin Defa Güle Güle	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
467	Zam Fakiri	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
468	Zaman oldu	M. Şerif	Söz Yazarı
469	Zalım 1	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
470	Zalım 2	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
471	Zalım Oy	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
472	Zalımın Zulmü Varsa	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
473	Zamansız Bahar	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
474	Zerzele	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
475	Zevzek	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı
476	Zor Dedi Bana	M. Şerif	Besteci - Söz Yazarı

Tablodaki bu bilgiler; Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği'nin (<http://www.mesam.org.tr/24.04.2024> tarihli bilgi) adlı internet sitesinden alınmıştır

Yukarıda sıralanmış olan eserlerin her biri Mahzuni Şerif'e ait olan önemli eserlerdir. Üstelik bunlar alanında sanatçı olan kişiler tarafından çok sık seslendirilmiştir. Bu türküler kök değerler açısından da ön plana çıkan türkülerdir. Yani türküler bakıldığı zaman aslında belli başlı bir konu bütünlemesinin olduğu anında fark edilir. Çünkü Mahzuni Şerif her zaman bir konu etrafında belli bir duyguyu iletmek istemiştir. Bu duygu bir olay örüntüsü ile sunulmuştur. Genel olarak birçok türküsünde de aynı duru mevcuttur. Bu yolla belli başlı bir kalıp sunulur. Bu kalıp içinde de türküler aktarılır. Böylece iletilmek istenen kök değer aslında bu örüntü içinde sunulmuş olunur. (Kaplan, 2013).

Kök değerler bağlamında birçok önemli değer ön plana çıkar. Ancak bunların anlatış tarzına ve yansıtılışına bakmak gerekir. Bugün bir saygı kavramı ele alındığı

zaman bu kavram sadece sözlükteki anlamı ne ise onun üzerinden aktarılır. Ancak sadece sözlük anlamından ibaret olmadığı da akılda tutulmalıdır. Aslında bu yolla kök değerlerin neyi barındırdığı ve tam olarak neyi anlatmak istediğine değinmek gerekir (Parlak, 2016 ; Irmak,2017) Mahzuni Şerif türkülerinde de tam olarak bu yapının üzerinde durulur. Yani kök değerler tam olarak neyi anlatmak istiyorsa bu aktarım sağlanır. Böylece kişiler belli bir kavramsal tanım ile karşı karşıya kalmaz. Okuyucu ve dinleyici olan her kişi için olay örüntüsü daha çok akılda kalır. Mahzuni Şerif de tam olarak bu yolla aktarım sunar (Irmak, 2017).

3.1.1. Türkülerin konuları

Âşık Mahzuni Şerif türkülerinin konuları çok çeşitli olan bir yapıya sahiptir. Bu nedenle sanatçının eserlerinde birçok konuya rastlamak mümkündür. Özellikle eserleri toplumun her kesimine hitap ettiği için bu alanda çok çeşitli olan konulara yer verir. Bu konulara ise şu şekilde değinmek mümkündür;

1) Özlem	11) Kardeşlik
2) Aşk	12) Yardımseverlik
3) Dostluk	13) Öz denetim
4) Hürriyet	14) Sorumluluk
5) Arkadaşlık	15) Nasihat Verme
6) Sitem	16) Mesaj Verme
7) Üzüntü	17) Saygı
8) Keder	18) İnsanlığı Birleştirme
9) Öfke	
10) Hoşgörü	

Yukarıda sıralanmış olan her bir unsur Âşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin konularıdır. Bu konular etrafında ünlü ozan pek çok içerik kaleme almıştır. Bu içerikler etrafında da türkülerini eserleştirmiştir. Böylece birçok kitleye hitap eden zengin bir konu bütünlüğüne sahiptir. Bu zengin konu bütünlüğü sayesinde herkesin kendine özgü olan duyguları ozanın eserlerinde bulmak mümkündür (İlknur, 2002). Üstelik bu eserler sadece tek bir konuyu değil bir eserde birden fazla konunun irdelenmesi de söz konusudur. Şair bu konuda usta bir dil ile anlatım sergilemiştir. Her bir konuya bakıldığı zaman bunların daha çok kök değerler bağlamında öne çıktığı anında fark edilir. Kök değerler ünlü ozanın her bir türküsünde vardır. Bunların arasındaki fark sadece

işleyiştir. Çünkü Mahzuni Şerif her bir kök değeri farklı yapıda ele almıştır (Bekki, 2016).

Ortaya konan türkülerde doğrudan kök değerin ismi geçmeyebilir. Yani kök değeri bir sorumluluk kavramı ise bu doğrudan türküde kelime olarak yer almaz. Çünkü türkülerde her zaman kalıplaşmış olan kelimeler vardır. Bu kelimeler yerine sorumluluk kavramı eklendiği zaman gereken aktarım sağlanmaz. Burada bir yapay durum ortaya çıkar. Bu yüzden genelde kavramlar kullanılmadan bu kavramın aslında anlatılmak istendiği aktarılır (Turan, 2004). Ancak burada anlatım diline ve okuyucuya bir işlev düşer. İlk etapta anlatım dili çok açık bir şekilde kullanılır. Burada okuyucu kişi, ne anlatılmak isteniyorsa aslında onu anlamış olur. Okuyucunun burada belli bir çözümleme yapması da gerekir. Bu çözümleme ile birlikte aktarılmak ve anlatılmak istenen duruma da ulaşılmış olunur (Bekki, 2016).

Mahzuni şerif türkülerine bakıldığı zaman burada hep bir doğal ve samimi hava sezilir. Bu doğal ve samimi hava içinde gerekli olan aktarım sunulur. Özellikle de aktarımdan sonra okuyucu kitlesi burada geçen duygu durumu ne ise onu doğrudan alır. Tüm bunlar ekseninde oldukça ince işlenmiş bir anlatım yapısı burada gereklidir. Âşık Mahzuni Şerif tam olarak bunu yerine getirir (Yağız, 1999). Yani tam olarak ince işlenmiş olan bir dil yapısı ile karşılaşılır. Böylece iletilmek istenen mesaj veya duygu ne ise bu okuyucuya geçmiş olur. Bunu başaran nadir insanlardan biri de Mahzuni Şerif'tir. Onun her bir türküsünde belli bir kök değeri vardır. Bu kök değere doğrudan isim olarak yer verilmez. Ancak okuyucu kişi duygu durumundan anında çözümleme yapar (Kılıç, 2018).

3.1.2. Türkülerin dili

Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman ilk fark edilen şey duruluk olmaktadır. Şiir dilinde net bir duruluk vardır. Bu duruluk söz kalabalığı olmadan mümkün kılınmıştır. Tüm türkülerde bunu görmek mümkündür. Böylece iletilmek istenen mesaj ya da konu net bir şekilde alıcıya sunulabiliyor. Birçok alıcı bu türkülerde anında gerekli dönütü alabiliyor. Şairin duruluk bağlamında kelimeleri seçtiği ve bunları konu bağlamında ele aldığı da ortadadır (Irmak, 2017).

Bir diğer önemli husus ise sadeliktir. Şair sade bir dil ile eserlerini kaleme alır. Eser sade olduğu için akıcılığı bozan herhangi bir unsur ile karşılaşılmaz. Üstelik sade bir eser olduğu için anlatım da okuma bağlamında da bunu hissetmek mümkündür. Çok ağdalı ve süslü olan bir dil tercih edilmemiştir. Anlamı doğrudan aktarılması

amaçlanmıştır. Ozan burada anlamı bozmadan sade bir şekilde karşıdakilere aktarmayı amaçlamıştır (Bekki, 2016).

Eserde bütünlük de hakimdir. Eserler her anlamda bütünlüğünü korumuştur. Eserlerin dilinden kelimelerin anlam yapısına kadar her şeyi belli bir denge içinde verilmiştir. Burada bütünlük alanında bir sapma yoktur. Böylece verilmek istenen mesaj tam olarak ne ise bu bütünlük bağlamında sunulmuştur. Böylece dinleyicinin ya da okuyucunun zihnini meşgul eden herhangi bir şey söz konusu olmamıştır. Bu ise anlamda duruluğu da sağlamıştır. Ozanın tüm eserlerinde de bu duruluğu görmek mümkündür. Anlam karmaşıklığına asla yer verilmez. Dilde sanatlı bir söyleşi de yoktur. Dil tamamen sanatsız olacak bir anlatım ile ele alınmıştır (Kılıç, 2018).

Her metinde dil önemli bir unsurdur. Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman buradaki hassasiyet daha çok ön plana çıkar. Çünkü ünlü ozanın işlemiş olduğu bir konu seçkin bir dil üzerinden aktarılır. Burada oldukça özenli olan bir dil ile karşı karşıya kalınır. Ünlü ozanın türkülerinde samimi bir hava her zaman hakimdir. Tam olarak bu samimi havadan yola çıkıldığı zaman aslında dile ne kadar önem verdiği de anlaşılmaktadır (Zaman, 1997). En önemlisi ise dilde yumuşama vardır. Yani açık ve anlaşılır olan bir dil ile karşı karşıya kalınır. Bu dil yapısı okuyucu tarafından daha çok tasvip edilir ve istenir. Özellikle de türkülerde buna daha çok ihtiyaç duyulur. Bir türküde süslü bir dile her zaman ağır gelir. Bunun yerine daha doğal ve daha samimi olan bir dile ihtiyaç duyulur. Çünkü okuyucu veya dinleyici olan kesim de tam olarak bunu ister (Doğan, 2009).

3.1.3. Türkülerdeki imgeler

Âşık Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman genellikle belli başlı imgeler ile karşılaşılır. Bu imgeler ozanın kalıplaşmış yapıları içinde sunulur. Genellikle türkü örüntüleri hep aynı kalır. Bu örüntüler özellikle türkülerin belli kalıplar içinde verilmesine de etki eder. Yani bu kalıplar dışına çıkılmaz. Sadece ozanlara göre değişkenlik gösteren imge kullanımları ve tercihi olur. Yani kimi ozan sadece birkaç imgeye önem verir ve hep bunu işler. Mahzuni Şerif için de bu geçerlidir. Ozanın imgeleri belli bir yapı içinde türkülerinde yerini bulur. Bunlar ekseninde türküler inşa edilir (Sami, 2018).

Âşık Mahzuni Şerif tarafından en çok tercih edilen ve kullanılan imgelere şu şekilde değinmek mümkündür;

- Gurbet imgesi

- Anadolu imgesi
- Kültürel imgeler
- Sıla özlemi imgesi
- Dini imgeler
- İnanç ile alakalı imgeler
- Duygusalığa atf yapan imgeler
- Akıl imgesi
- Nasihat imgesi
- Yiğitlik - kahramanlık imgesi (Kılıç, 2018)

Yukarıda sıralanmış olan imgeler genellikle şair tarafından en çok tercih edilen ve en çok kullanılan imgelerdir. Bunlar ekseninde kültürel bir yapı ortaya konmaktadır. Şairin kalıplaşmış belli başlı türkülerinde de bunu görmek mümkündür. Örneğin “Merdo” türküsü ele alınabilir. Burada

“Gelme demedim mi sana, söylemedim mi
Vururlar seni merdo merdo söylemedim mi”

Diyerek aslında bir duygu imgesi sunulmuştur. Bunlar ekseninde bir nasihat işlevi de arka planda karşımıza çıkıyor. Çünkü belli konularda uyarı yaptığını ve bunun kale alınmadığını dile getirmektedir. Burada yiğitlik imgesi de öne çıkar. Merdo mertlikten türetilmiş olan bir kavramdır. Bu açıdan merdo kelimesi aslında atf yapılan kişiye yönelik bir kelimedir. Karşıdaki kişinin mert ve korkusuz olduğu dile getirilir. Yani yiğitlik imgesi de yine ön plana çıkmıştır.

Şairin genel olarak birçok türküsünde kalıplaşmış olan imgeler ile karşılaşmak mümkündür. Ozanın hemen her türküsünde belli başlı kalıplaşmış olan imgeler ile karşılaşılır. Bunların her biri belli bir konuyu anlatmak veya duyguyu iletmek için ön plana çıkar. Bunlar ekseninde duygu aktarımı söz konusu olur. Bu aktarım bağlamında öncelikle belli başlı somut yapılara değinilir (Şerif, Dolunaya Tül Düştü, 1995). Yani ozanın türkülerinde hayali unsurlar pek yer almaz. Genelde somutlaştırma yolu ile aktarım sağlanır. İmgeler de bu yüzden somut bir yapı üzerinden irdelenir. Örneğin yiğitlik imgesinde bir yiğitten doğrudan bahsedilir. Burada hayali bir konuşma söz konusu olmaz. Bu yüzden okuyucu olan kişi bunu hemen çözer (Öztunç, 2017).

İrdeleme bağlamında konuların ele alınışından imgelerin kullanımına kadar her şey detaylı bir şekilde sentezden geçirilir. Bu yüzden ozanın türküleri her zaman samimi bir hava içinde aktarılır. Bu samimi hava içinde belli başlı sentezler uygulanır. Böylece hem açık hem de anlaşılır olan bir imge kalıbı ile karşı karşıya kalınır (Şerif, 1994). Şair

bunlara dikkat ederek bu ekseninde belli başlı içerikler ortaya koymuştur. Bu içerikler bağlamında da imgeleri yerleştirmiştir. Bu yüzden bir kültür, inanç ya da yiğitlik imgesi okuyucu için her zaman somut gelir. Bu somutluk gerçeğe oturtma bağlamında da ilgi görür (Özdemir, 2016).

İmge belli bir kalıp içindeki yapıyı sunar. Yani bir duygu yazar gözü ile aktarılır. Burada Mahzuni Şerif gözünden aktarılmış olan yapılar ile karşılaşılır. Yani yazarın düşsel dünyasına burada yolculuk yapılır. Yazarın aklı ve veya yazarın hayal gücü ile karşılaşılır (Yücel, 2021). Mahzuni Şerif türkülerinde de aslında yazarın özlem duyduğu ya da içinde bulunduğu duygu durumları ile karşı karşıya kalınır. Bu duygu durumları bir yerden sonra okuyucu kişiyi de o hayal dünyasına çeker. Yazarın işlediği bir acıklı hikaye durumu varsa okuyucu da kendini o dünyanın içinde bulur. Tüm bunlar ekseninde imgeye her zaman ihtiyaç duyulur. İmge ile birlikte bir bakıma özlem duyulan düşsel bir dünyaya geçiş yapılır. Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman bu dünya fark edilir. (Aktaş, 1990)

İmge ile aslında olunması istenen ya da olmuş olan bir durum daha farklı bir şekilde aktarılır. Bunun için çok akıllıca kelime seçimine ve şiir diline ihtiyaç vardır. Çünkü tüm bunlar bir ustalık gerektirir. Mahzuni Şerif dil bağlamında güçlü bir alt yapıya sahiptir. En önemlisi ise dili kıvrak bir şekilde kullanır. Bunlar ekseninde istenen aktarıma ulaşılır. İmgelem ile birlikte aslında duygu durumu sıradan olmaktan çıkar. Çünkü okuyucu kitle ya da dinleyici kesim her zaman farklılığa ihtiyaç duyar. Buna ek olarak okuyucu kitleyi etkileyen yapılar her zaman daha çok beğenilir. Mahzuni Şerif tam olarak bunları yapar. Özellikle de etkileyici bir dil yapısı ile ön plana çıkar. Bu etkileycilik de birçok kişiye geçer. Bu yüzden ozanın türküleri hala önemini korur (Sami, 2018).

3.1.4. Türkülerin yansıtılış biçimi

Türkülerdeki yansıtılış biçimlerine bakıldığı zaman samimi bir hava ilk etapta ön plana çıkar. Bu samimi hava içinde türküler okuyucu ya da dinleyici ile buluşur. Türkü Anadolu ile bütünleşmiş olan bir alt yapıya sahiptir. Hamurunda da bir samimi yapıyı görmek mümkündür. Çünkü türkülerin ortaya çıkış ve oluş biçimi bununla ilgilidir. Bir türküde mevcut olan yapıların dışına çıkıldığı zaman eğreti durur. Okuyucu da bunu istemez. Yüz yıllar boyunca da bu durum aynı kalmıştır. Türküler her zaman belli bir ağızdan aktarımı mümkün kılmalıdır (Kılıç, 2018).

Türkülerdeki kalıplar ve bunların inşasında mevcut olan dilin dışına çıkılması pek mümkün olmaz. Türküler ezgi yolu ile aktarılır. Bu ezgiler kalıp olarak diğer şarkılardan farklıdır. Bir pop ya da arabesk türünü ele aldığımız zaman farklı bir yapı ile karşılaşırız. Bir pop şarkısında daha hareketli ve baskın olan ezgiler ile karşılaşmak mümkündür. Ancak türkülere bakıldığı zaman daha yumuşak, yavaş ve akıcı bir yapısı vardır. Bu yapı yüz yıllar boyunca da aynı şekilde sürmüştür. Çünkü türkünün tabiatı bunu gerektirir (Çevik, 2022).

Türküler Anadolu kültürü ile birleşir ve bunu da aktarır. Bir çeşit mesaj iletici olarak da adlandırmak mümkündür. Bir türkü ele alındığı zaman pek çok kültürel unsur bir arada sunulur. Ancak bir caz, pop veya arabesk şarkıda bunu bulmak mümkün değildir. Çünkü diğer şarkılarda konular farklılaşmakta ve farklı bir ekseninde sunulmaktadır. Türküler bu bağlamda ayrışan bir yapıya sahiptir. Bu ayrışan yapı içinde kültürel unsurlar daha samimi ve doğal olan bir dil ile sunulur. Üstelik türkünün tabiatı da buna uygundur (Bekki, 2016).

Bir türkü pop şekline getirilip okunduğu zaman anlam kargaşası ve anlamda kayma gibi belli başlı durumlar ortaya çıkabiliyor. Bu gibi durumlara karşılık türkülere kendi havasında okunduğu zaman duyguyu daha samimi bir şekilde aktarmış oluyor. Çünkü türkülerin ezgileri farklıdır. Bunun Âşık Mahzuni Şerif türkülerinde çok sağlıklı bir şekilde sunmuştur. Ozanın türküleri bu doğallığı ve duygu yükünü başarılı bir şekilde aktarır. Üstelik herhangi bir anlam kayması durumu da söz konusu olmaz (Kaplan, 2013).

Her bir şarkı dalına bakıldığı zaman farklı kategoriler ile karşılaşılır. Bunun dışında türkülerin yansıtılış biçimleri de ayrı bir kategori içinde yer alır. Her zaman kabul görmüş olan bir türü dili vardır. Bunun dışına çıkıldığı zaman türkülere eğreti durur. Bu gibi durumlar türkülerin genel dogmatik yapısını ve havasını bozar. Tüm bular ekseninde her zaman doğallıktan yana olan bir türkü dili ön plana çıkar. Yani türkülerde hep bir doğallık ve samimiyet aranır. Bu kalıp hak tarafından daha çok kabul ve makbul görür. Kimi zaman türkülere pop tarzına yaklaştırılıp okunur. Ancak bunlara bakıldığı zaman bir etkileycilikten söz etmek mümkün değildir. Bu yüzden belli ve değişmez olan bir kalıp vardır. Bu kalıp ekseninde daha çok türkülere ön plana çıkar. Ünlü birçok Âşık ozan geleneğine bakıldığı zaman da bunu görmek mümkündür (Atmaca, 2022).

Âşık Mahzuni Şerif türküleri ele alındığı zaman burada en önemli olan unsur bu türkülerin aktarımındaki değişmez havadır. Âşık Mahzuni Şerif ilk türküsünden son

türküsüne kadar değişmez bir dogma içinde türkülerini aktarmıştır. Üstelik ünlü ozanın türkülerine genel olarak bakıldığı zaman aktarımda da değişmez bir yapı ile karşılaşılır. Yani genel olarak bir olay örüntüsü vardır. Bu olay örüntüsü içinde de bir aktarım söz konusu olur. Bu aktarıma bakıldığı zaman en önemli olan unsur aslında doğallıktır. Doğal bir yapı içinde her zaman bu aktarım ile karşı karşıya kalınır. Üstelik hep bir duygu yoğunluğu türkülerinde hakimdir. Bu duygu yoğunluğu halk dilinde aktarım bulur (Irmak, 2017).

3.2. Bestelenmiş Türküler

Âşık Mahzuni Şerif'in birçok bestesi ve türküsü vardır. Bunların her biri de ünlü simalar tarafından okunmuş ve ayrıca bestelenmişlerdir. Bugüne kadar hala unutmamış ve okunmaya da devam etmektedir. Bestelenmiş olan türkülere şu şekilde değinmek mümkündür;

- Dom Dom Kurşunu
- Fadimem
- Çeşmi Siyahım
- Yalan Dünya
- Bilmem Ağlasam Mı
- Merdo
- Ekmek Kölesi
- Katil Amerika
- Han Sarhoş Hancı Sarhoş
- Yuh Yuh
- Güz Yüzlüm
- Dostum Dostum
- Ciğerparem

Yukarıda sıralanmış olan türkülerin her biri bestelenmiş ve birçok kişi tarafından da okunmuş olan türkülerdir. Üstelik bunlar en çok bilinen eserler arasında yer alır. Bugün hala okunmaya ve seslendirilmeye de devam eder. Ancak bunların en çok dikkat çeken yönü ezgilerinde değişiklik yapılmamasıdır. Yani türküler belli kalıplar içinde çok fazla değiştirilmeden okunmuştur. Âşık Mahzuni Şerif türküleri kendi kalıpları dışına çıkıldığı zaman etkisini kaybetmektedir. Bu yüzden birçok sanatçı tarafından bu durum göz önünde tutulmuştur (Irmak, 2014).

Ozanın türküleri kendi doğal havası içinde bestelenmiş ve bu hava içinde de okunmaya devam etmiştir. Bugün hala türküleri kendi ezgileri etrafında okunmaktadır. Bunlarda herhangi bir değişiklik söz konusu olmamıştır. Böylece doğallığı korunmuştur.

Bestelenmiş olan türkülere bakıldığı zaman burada ilk etapta türkünün genel orijinal yapısı akla gelir. Çünkü bu orijinal yapısı dinleyici kitle tarafından kabul görmüştür. Kimi zaman sanatçılar bundan uzaklaşabiliyor. Bu gibi durumlar söz konusu olduğu zaman burada bir yapaylık ortaya çıkar. Bu yüzden mevcut olan durum aslında orijinalin korunmasından ileri gelir. Mahzuni Şerif türküleri dinlendiği zaman dinleyici kitle ilk duyulan türkü tadını hissetmek ister. Bu tür duygular aslında türkünün doğallığından ileri gelir. Bazı sanatçılar özellikle bunun üzerinde durarak türkülerin orijinal havasını bozmamaya gayret göstermiştir. Kimi zaman ise türküler orijinal yapıdan uzaklaşmıştır. Bu gibi durumlara karşılık türkülerin genel havası her zaman onların özel konumunu korumaktadır. Özellikle dinleyici kitle de her zaman bunu ister (Doğan, 2009).

3.2.1. Bestelenmiş türkülerin konuları

Bestelenmiş olan türkülere bakıldığı zaman belli başlı konular ön plana çıkar. Bu konular ekseninde ozanın türküleri eserleşmiş ve bestelenmiştir. Özellikle konuları türkülere özgü olan konulardır. Şair bunu bildiği için bu doğallık içinde türkülerini her zaman ortaya koymuştur.

Konularına şu şekilde değinmek mümkündür;

- Aşk
- Özlem
- Hasret
- Yiğitlik, kahramanlık
- İsyan
- Nasihat
- Dostluk, kardeşlik
- Hoşgörü
- Üzüntü, keder (Irmak, 2014)

Yukarıda sıralanmış olan konular şairin bestelenmiş olan türkülerine ait olan konulardır. Bunlar ekseninde türkülerine göz atmak mümkündür. “Merdo” türküsü ele alındığı zaman burada bir yiğitlik ve nasihat konusu ile karşılaşılır. “Dostum Dostum”

türküüne bakıldığı zaman burada bir kardeşlik ve dostluk konulu olan türkü ile karşılaşılır. “Fadimem” türküüne bakıldığı zaman bu türküde aşk konusu irdelenir. “Yalan Dünya” türküüne bakıldığı zaman bu türküde yakınma ve isyan konuları vardır. “Katil Amerika” türküüne bakıldığı zaman yine isyan, keder ve üzüntü konuları ekseninde bir türkü ile karşılaşılır. “Bilmem Ağlasam Mı” türküüne bakıldığı zaman üzüntü ve keder konusu ağır basar.

Bu türkülerin her biri konu bağlamında belli başlı kalıplarda sunulur. Ancak her birinde bir yaşanmışlık ya da gerçeklik payı ağır basar. Tam olarak bu gerçeklik payı hissedildiği için dinleyici olan kişilerde daha çok etki bırakır. Türkülerin birçok kişiyi etkilemesindeki en temel sebep de tam olarak bu özelliğindedir. Bestelenmiş olan türkülere bakıldığı zaman ilk etapta bu türkülerin genellikle acıklı bir duygusal havayı yansıttığı fark edilir. Çünkü duygusal yoğunluk yaşayan türküer daha çok etkileyicidir. Duygu bağlamında Mahzuni Şerif türküleri oldukça yoğun bir havaya sahiptir. Bu türküer genellikle bir duygu etrafında birleşir. Ancak birden fazla duygu durumu ile karşılaşılır. Yani türkü konusu kederlenmek ise buna ek olarak sevgi ve kardeşlik konusuna da aralıklı değinilir (Öztunç, 2017).

Duygusal bağlamında bestelenmiş olan türkülerde bir de hikaye etme durumu vardır. Yani türkü sadece türkü olarak kalmaz. Burada kimi zaman kişilerin hikaye duyumsaması durumu da söz konusu olur. Bunlar ekseninde aslında etkileycilik daha çok sağlanır. Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman hep bir hikaye ve olay da vardır. Bunlar ekseninde kişi türkü dinlemekle kalmaz. Bunun ötesine geçip hikaye de dinler. Aslında Mahzuni Şerif her zaman belli bir şeyi anlatmak ve aktarmak ister. Tam olarak bu anlatmak istediği şey türküye dökülür. Yani türkü yolu ile bir tür aktarım durumu ile karşılaşılır. Bu gibi unsurlar bazı hikaye barındıran türkülerin bestelenmesini de sağlamıştır. Mahzuni Şerif’in bugün birçok bestelenmiş olan türküüsü bu yüzden türkü olmakla sınırlı kalmaz. Türkünün de ötesine geçiş vardır (Atmaca, 2022).

3.2.2. Bestelenmiş türkülerin dili

Bestelenmiş olan türkülerin dili samimi ve akıcıdır. Kişiyi yormayan bir dil kullanılmıştır. Türküler ne kadar çok samimi hava içinde verilirse o kadar çok etkili olur. Şairin tüm eserlerinde bu samimi havayı görmek mümkündür. Çünkü tüm türkülerin temelinde bu yatar. Bir türküde her zaman dinleyici olan kişi bir yaşanmışlık arar. Bu yaşanmışlık çerçevesinde gerçekli perdesine bakılır. Bestelenmiş olan

türkülerde de tam olarak bu hava vardır. Samimi ve akıcı olan bir dil söz konusudur (Irmak, 2014).

Türkülerde çok fazla sanatlı söyleşi yoktur. Hatta hiç yok da denebilir. Çünkü türkülerde sanatlı ve ağıdalı söyleşiler çok fazla yer almaz. Alsalar bile bunun belli bir oranı vardır. Eğer bu oranın üzerine çıkılırsa burada dilin samimi yapısı bozulur. Yani istenen mesaj dinleyici olan kişiye ulaşamaz. Mahzuni Şerif'e ait olan türkülere bakıldığı zaman da bu açıdan sanatlı dilden uzak bir anlatım olduğu hemen göze çarpar. Sanatlı dilin çok fazla kullanılması bir yerden sonra anlamı karmaşıklaştırır. Bu durum anlamın etkili ve doğrudan aktarımını da engeller (Kılıç, 2018).

Dilde doğallık veren unsurlar çok fazla yer kaplar. Bu unsurlar halkın içinde seçilir. Örneğin bir türküde isim kullanılacak ise bu isim halk içinden ve halka samimi gelecek şekilde seçilmelidir. “Merdo” türküsünde mertlik kavramından esinlenme vardır. Ancak burada merdo diyerek aslında bir kişiye hitap etme durumu da söz konusudur. Mert ismi de çok sık kullanılan bir isimdir. Ancak doğrudan Mert şeklinde kullanılmış olsaydı bu samimi havayı yansıtmaması çok zor olurdu. Merdo şeklinde kullanıldığı için burada halka samimi gelen bir yapı yakalanmış oldu. Yani tek bir harf katılımı ile bu durum mümkün kılındı.

Halkın ve dinleyicinin en çok aradığı şey bir türküde duruluktur. Yani laf kalabalığını çok fazla sevmezler. Mahzuni Şerif'in bestelenmiş olan türkülerine bakıldığı zaman da bu duruluğu görmek mümkündür. Duruluk bağlamında karmaşıklık ve kargaşadan uzak duran bir yapı ele alınır. Böylece istenen ve anlatılan konu net bir şekilde dinleyici ile buluşur. Dinleyici bir yandan konuyu çözümleme ile uğraşmaz. Çünkü konu doğrudan duru bir dil ile aktarılmıştır (Çevik, 2022).

Bestelenmiş olan türkü dilleri her zaman ağır ve süslü olmamaya gayret gösterir. Türküler ilk olarak bestelenmedikleri zaman sadece bir şiir olarak kalır. Ancak bestelendikleri zaman artık şiir olmaktan çıkar ve türküye dönüşür. Tüm bunlar ekseninde türkü dili de şiir yapısından çıkıp türkünün doğallığına bürünür. Bu yüzden türkü dili her zaman daha samimi ve halka uyarlandığı zaman daha çok etkileycilik yakalar. Âşık Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman burada hep bir samimi dil yapısı hakimdir. Yani mevcut olan türküler bestelenmedikleri zaman şiir olarak ele alındıklarında da bunu görmek mümkündür. Bu yolla aslında ozanın nasıl bir dile sahip olduğu da hemen anlaşılır (Turhan, 2012).

Bestelenmiş olan türkü dilinde her zaman şunlara dikkat edilir;

- Dilin samimi olması

- Açık olması
- Anlaşılır olması
- Doğallığı barındırması
- Dinleyici kişiyi yormaması
- Hareketliliği çok barındırmaması
- Sakin ve dingin bir havaya bürünmesi
- Melodisi ile akılda kalıcılığı yakalaması
- Hızlı bir dil yapısına sahip olmaması
- Okuma esnasında akıcılığı barındırması

Yukarıda sıralanmış olan her bir unsur türküler için ön plana çıkar. Bunlar genel olarak türkü havası şeklinde de ele alınabilir. Çünkü bir türkü bestelendiği zamana bunu pop ya da arabesk tarzına yaklaşmamasına özen gösterilir. Aksi halde bestelenmiş olan bir şiir türküden çıkıp başka bir şarkı kategorisine geçiş yapar. Bu durum ise türkü bağlamında ele alınmasını zorlaştırır. Bu yüzden türkülerin kendine has olan bir havası vardır. Bu hava içinde genelde türküler ele alınır ve bestelenir. Bu yolla türkülerin genel doğal yapısı da korunur. Mahzuni Şerif türkülerinde buna daha çok dikkat edilir. Çünkü ozanın türkülerinde yer alan imge ve kalıplar da buna izin vermez. Ozanın türkülerinde hep bir Anadolu havası vardır. Burada kullanılan kelimeler bile halk dilinde seçilmiş olan kelimelerdir. Bu yüzden bestelenme esnasında türkü havası her zaman esas alınır (Yağız, 1976).

3.2.3. Bestelenmiş türkülerin nakarat vurguları

Bestelenmiş olan bir türküde her zaman en çok akılda kalan bölüm nakarat bölümüdür. Hatta bu durum sadece türkü için geçerli değildir. Türkü dışında bir pop şarkısı içinde aynı şeyden bahsetmek mümkündür. Nakarat bölümü her zaman daha çok hatırlanır ve akılda kalır. Çünkü en çok vurgu yapılan kısım bu kısımdır. Bu yüzden duygu yoğunluğu ve asıl anlatılmak istenen mesajın merkezi de burasıdır. Bu yüzden nakarat kısmının ustaca ele alınması gerekir (Sami, 2018).

Mahzuni Şerif'e ait ve bestelenmiş olan "Dostum Dostum" türküsünün nakaratına bakılabilir.

"Kış ola bağlana yolların dostum, dostum dostum
Dostum, dostum, dostum
Dostum gelsene canım"

Diyerek burada dostluk üzerine bir yakınma durumu ve özlem tam merkezde sunulmuştur. Yani nakarat kısmını bunu “kış ola bağlana yolların” kısmında anlamak mümkün. Burada bir yakınma vardır. Ancak bu yakınma dosta duyulan özlemden dolayı ortaya çıkmıştır.

“Bilmem Ağlasam Mı” türküsünün nakarat kısmı da yine örnek olarak gösterilebilir.

“Yoksulun sırtından doyan doyana
Bunu gören yürek nasıl dayana
Yiğit muhtaç olmuş kuru soğana
Bilmem söylesem mi söylemesem mi”

Burada bir yakınma söz konusudur. Mevcut çağın dönemine atıfta bulunarak zor şartlar dile getirilmiştir. Ancak bunlar türkülere ait olan belli kalıp sözler ile sunulmuştur. Kuru soğan kelimesi bu kalıp sözlerden birisidir. Yani burada samimi hava da korunmaya çalışılmıştır.

Bir türküde ön plana çıkan yapılardan birini nakarat havası oluşturur. Çünkü nakarat en çok tekrarlanan bölümdür. Üstelik akılda kalıcılığı olan bir yapıya da sahiptir. Bu açıdan türkülerde nakarat olan kısımlara daha çok dikkat edilir. Nakarat ile birlikte aslında buranın vurgu yapısı da ayrıca önem taşır. Çünkü nakarat olan kısımda ses hacmi daha çok yükselir. Nakarat bir türkünün hatırlanmasını kolaylaştırır. Nakarat ile birlikte bir bakıma türkünün genel duygu yoğunluğa da aktarılır. Çünkü en çok duygu durumu aktarımı nakarat yapısı içinde sunulur. Buna birçok ozan da dikkat eder (Bekki, 2016).

3.3. Türkülerin Toplumsal Yönü

Âşık Mahzuni Şerif'in bestelenmiş olan türkülerine bakıldığı zaman toplumsal yönler anında fark edilebilir. “Bilmem Ağlasam Mı” türküsü buna en iyi örnektir. Çünkü türküde genel olarak toplumsal şartlar göz önüne getirilip irdelenmiştir. Burada bir isyan ve yakınma durumu söz konusu olmuştur. Çünkü türküde yoksulluk ve zenginlik arasındaki korkunç farktan söz edilir. Bu farkın topluma yansımaları biçimleri ele alınır. Toplumsal açıdan örnek olacak bir türkü burada bestelenmiştir (Irmak, 2017).

“Dom Dom Kurşunu” türküsüne bakıldığı zaman genelde ezgisi daha hareketlidir. Ancak bu türküde hareketliliğe rağmen verilmek istenen mesaja bakmak gerekir. Bu mesajlarda yine toplumsal bir yapıya vurgu yapar. Toplumsal açıdan irdelenen belli başlı konular vardır. “Bir avcı vurdu beni, bin avcı yedi beni” kısmında

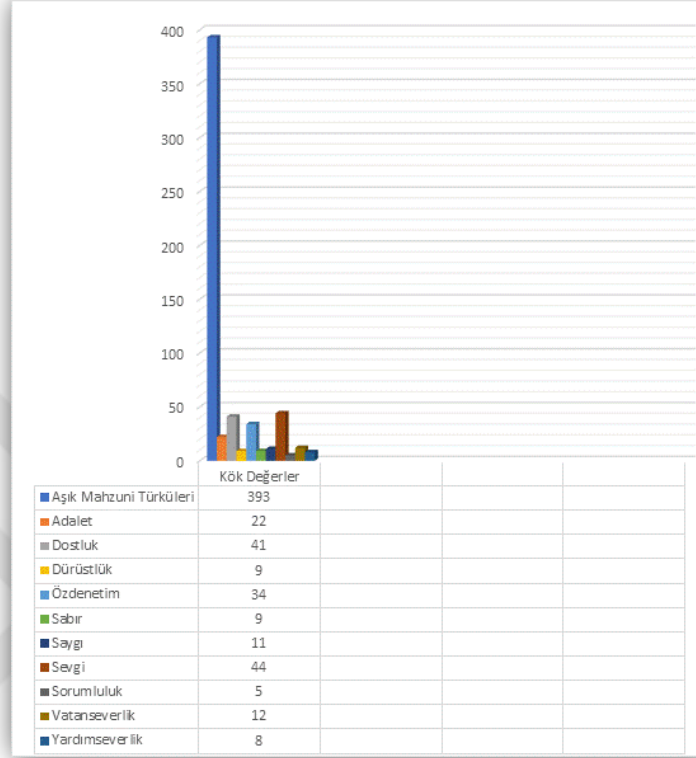
aslında toplumsal şartların ne kadar zor olduğuna değinilmektedir. Sadece burada absürt olacak şekilde bir aktarım söz konusudur. Bu yüzden duygusallık yerine bu durum gülünç olarak sunulmak istenmiştir.

“Ekmek Kölesi” ve “Yalan Dünya” türkülerine de bakıldığı zaman her ikisinde de yine toplumsal bir vurgulama ile karşılaşılır. Her ikisinde toplumsal yaşantıdan ve bunların zorluklarından söz edilir. Bir ekmek kavgasının varlığı hem hissettirilir. Aslında bu yapı şairin yaşamış olduğu dönem ile de ilgilidir. Şairin yaşamış olduğu dönem toplumsal açıdan çokça uçuruma da ev sahipliği yapmıştır. Şair bunları gözlemlediği için türkülerine bunları konu olarak aktarmıştır. Âşık Mahzuni Şerif bu konuda iyi bir gözlemci ve aktarıcı olduğunu da kanıtlamış olmaktadır.

Türkülerde her zaman toplumsal bir yapı vardır. Çünkü türkülere bakıldığı zaman hep toplumsal açıdan birtakım konuları barındırdığı anında göze çarpar. Türkülerde toplumsal durum ya da sorunlar genel olarak türkülerin neden ön plana çıktığını da ortaya koymaktadır. Çünkü ilk türkülere bakıldığı zaman aslında türkülerin işleyişi yapısı hakkında bize bilgi vermektedir. İlk türkülere her zaman toplumsal yapı ile ilgili konular ele alınmış ve işlenmiştir. Tüm bunlar ekseninde türkülerin genellikle nasıl bir hava içinde ele alındığı da ortaya çıkmaktadır. Toplumsal açıdan ters giden bir durum veya benzeri bir yapı varsa bunlar türkü ile aktarılmıştır. Çünkü türküler toplumun içinden çıkmıştır. Bir bakıma toplumun aynası olma işlevini de üstlenmiştir. Bunlar ekseninde türkülere toplumsal yapı hep ağır basar (Sevindik, 2019).

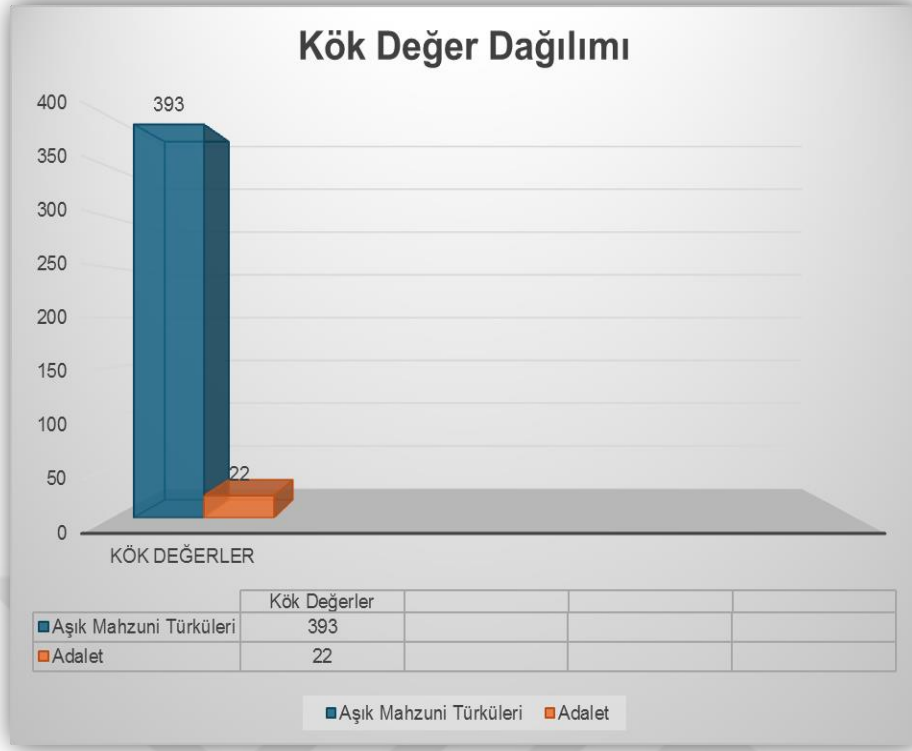
Toplumun genel dertleri, üzüntüleri, sevinçleri ve aşkları hep türkü dili ile aktarım bulmuştur. Türkülerde kullanılan kelimeler de bunun kanıtıdır. Örneğin “bre, hayde” vb. kelimeler toplumun halk dili denilen yapısı içinde ön plana çıkar. Ancak bu kelimeler türkülere çok sık kullanılmıştır. Bunun en temel sebebi türkülerin toplumsal bir yapı içinde ortaya çıkması ve gelişmesindedir. Bu açıdan türküleri toplumsal yapı dışında ele almak mümkün değildir. Toplumsal bir örüntü içinde türküler ele alınmış ve işlenmiştir. Bugün hala da bu şekilde işlenmeye devam eder. Âşık Mahzuni Şerif türküleri bu yapı içinde birçok konuyu barındırır. Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman hep bir olayı veya bir sıkıntıyı aktarma durumu söz konusu olmaktadır. Çünkü tüm aktarımlar türkü dilinde daha açık ve samimi bir şekilde aktarım bulmuştur (Irmak, 2017).

4. ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİNİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Şekil 4.1 Kök Değerlerin Grafik Üzerinde Gösterimi (Genel Dağılım)

Yukarıdaki kök değerlere bakıldığında zaman dostluk ve sevgi kök değerinin daha çok işlendiği ortaya çıkmıştır. Mahzuni Şerif türkülerinde de en çok Sevgi ve dostluk kök değeri ön plana çıkmaktadır.

Şekil 4.2 “Adalet” Kök Değeri ve Grafik Üzerinde Gösterimi

4.1. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Adalet” Kavramı

Yukarıdaki tabloda 22 adalet kök değeri ön plana çıkmıştır. Yani ele alınan 393 Mahzuni Şerif türkülerinde 22 tanesinin adalet konulu olduğu ortaya çıkmıştır. Kodları ise (024 Yaşı Var -039 Öldür Efendim -049 Kerim Ağa -072 Bin Yıllık Bir Hasta -087 Acı Gerçek -126 Bebeğin Suçu -212 Şaşı Zamane -214 Fadimem -274 Kerim Ağa -318 Osmanlı Kadısı -337 Sofu Baba -351 Niye Vurulsun -017 Yakar Gider -040 O Kadar -085 Vatanı Düşün Gel -104 Alamanya Gardaşımı Geri Ver-124 Bayram Günü -192 Doktor İsmail -225 Gel Gel Bize Gel -226 Gel Bize Gel -235 Bulduğu Zaman -238 Dolaşır Balda.

Adalet kavramı, kişilerin hak ve özgürlüklerini içine alan ve adil bir şekilde yaşamaya sevk eden bir anlama sahiptir. Adalet kavramı alt yapısında öncelikle toplumsal bir eşitlik ön plana çıkar. Bu toplumsal eşitlik Âşık Mahzuni Şerif türkülerinde çok sık işlenir. Adalet kavramı ile birlikte bu türküler daha çok anlam kazanır. Bugünün Türkçe eğitimi alanlarında bu türkülerden yararlanılarak adalet kavramının öğretimi sağlanabilir. Özellikle küçük yaşlardan itibaren bu tür kavramların çocuklara öğretilmesi ve empoze edilmesi gerekir (Turhan, 2012).

Adalet kavramı adillikten ileri gelir. Ancak eğitim esnasında bu kavram birçok kişinin aklında farklı anlamlara bürünebilir. Burada somut bir yapıya ihtiyaç duyulur. Bu somut yapı için de karşımıza türküler çıkar. Türküler kullanılarak adalet kavramı bir şiirsellik içinde verilebilir. Çünkü dörtlük olarak yapılan bir anlatı belli bir duyguyu barındırır. Bu duygu bir yerden sonra kalıcı bir yapıya bürünür. Bu yüzden adalet kavramı Mahzuni Şerif türküleri ile sunulduğu zaman burada bir somutlama devreye girer. Bu somutlama ile birlikte adalet kavramı daha çok önem kazanır (Atmaca, 2022).

Kişi zihni belli yapılara bağlanan kelimeleri daha çok anlar. Üstelik adalet kavramının vermek istediği mesaj da türküler ile anlatılabilir. Çünkü bu kavram sadece sözsel bir yapıdan ibaret değildir. Bunun dışında mevcut olan anlamsal bir boyutu da vardır. Bu anlamsal boyuta indirildiği zaman burada net bir aktarıma ihtiyaç duyulur. Mahzuni Şerif türküleri bu kapsamda kullanılarak hem kavramsal anlatıma hem de anlamsal anlatıma yer verilebilir. Bu yolla daha aktif bir öğrenme durumu ortaya çıkar. Adalet kavramı toplumun birçok yapısı içinde ön plana çıkar. Hatta her toplumlarda bu kavramın ayrı bir önemi vardır. Ancak bizim toplumumuzda daha çok türkü yolu ile samimi bir yapı içinde aktarım bulmuştur. Adalet kavramı kavramsal olarak ele alınıp aktarım bulabilir. Ancak burada sözlük anlamından ileri gidemez. Halkın çoğu bunu anlamakta güçlük çekebilir. Ancak türkü yollu ele alındığı zaman birçok kişinin bu kavram üzerindeki anlatıma ulaşması kolaylaşır (Bekki, 2016).

“BANA BANA

Ele geniş olan şu yalan dünya
Bilmem ki ya neden dar bana bana
Bize hücum etti, cahil sürüsü
Kesseler de beni kar bana bana

Kendimi bileli halka yaramam
Geldi geçti ömrüm sanki bir akşam
Sağımdan solumdan kible aramam
Hem kibledir, hem kabedir yar bana bana

Tabutta ki (insan) ölü gibi ölemem
Derdim vardır onun için gülemem
Ben insanlar değerini bölemem
Doğu, batı, gavur müslüm bir bana bana

Tahammül dünyanın başıdır başı
Dost için akıttım gözümde yaş
Halka öğrettiğini yapmayan kişi
Dört kitap okudum dese boş baba bana
Bin kitap okudum dese boş bana, bana
Dört kitap okudum dese boş bana

Cahilin her kaptan eli çıkıyor
Bundan rezaletin bolu çıkıyor
Açtım şapkasını keli çıkıyor
Sökmez gayri, dede, hoca pir ban bana

Mahzuni Şerif'im yoldan kalır mı?
Bilmin dillerinden cahil bilir mi?
Hayvan kesmek ile kurban olur mu?
İnanmazsan kaldır kılıç var bana bana" (Zaman,1997:326-327)

Yukarıdaki dizelere bakıldığında zaman burada adalet alanında belli başlı anlamlara yer verilmiştir. Özellikle adalet alanında mevcut olan belli kavramsal çerçeve anlam ile bütünleşik olacak şekilde verilmiştir. Tam olarak bunun sağlanabilmesi için öncelikle bu alanda mevcut olan belli bir şiirsel dile ihtiyaç duyulur.

"Cahilin her kaptan eli çıkıyor
Bundan rezaletin bolu çıkıyor"

Bu dize ele alındığında zaman burada özellikle adalet kavramı üzerinden belli başlı bir durum analizi yapılmıştır. Yani bu kısım için bir anlam çerçevesi ele alınmıştır. Bu anlam çerçevesi içinde aslında şiirsel olarak türkünün kişide bırakacağı izlenimler de öne çıkar. Türkçe eğitimlerde bunlardan yararlanılarak kişilere bu izlenimler aktarılabilir.

"GÖREYDİM
Ah ne olur bizim köyde
Herkesi okur göreydim

Altmışı bulmuş babamdan
Bir günlük fikir göreydim
Göreydim ben de öleydim
Ben ona kurban olaydım

Dindiren yok mu acımı?
Süren yok mu ilacımı?
Köyde on yaşlı bacımı
Kilimler dokur göreydim
Tek o günü ben öleydim

Demeyin ki ne var bunda
Kanlı kılıç durmaz kında
Elbistan'ın ovasında
Gümüşle bakır göreydim
Göreydim ben öleydim

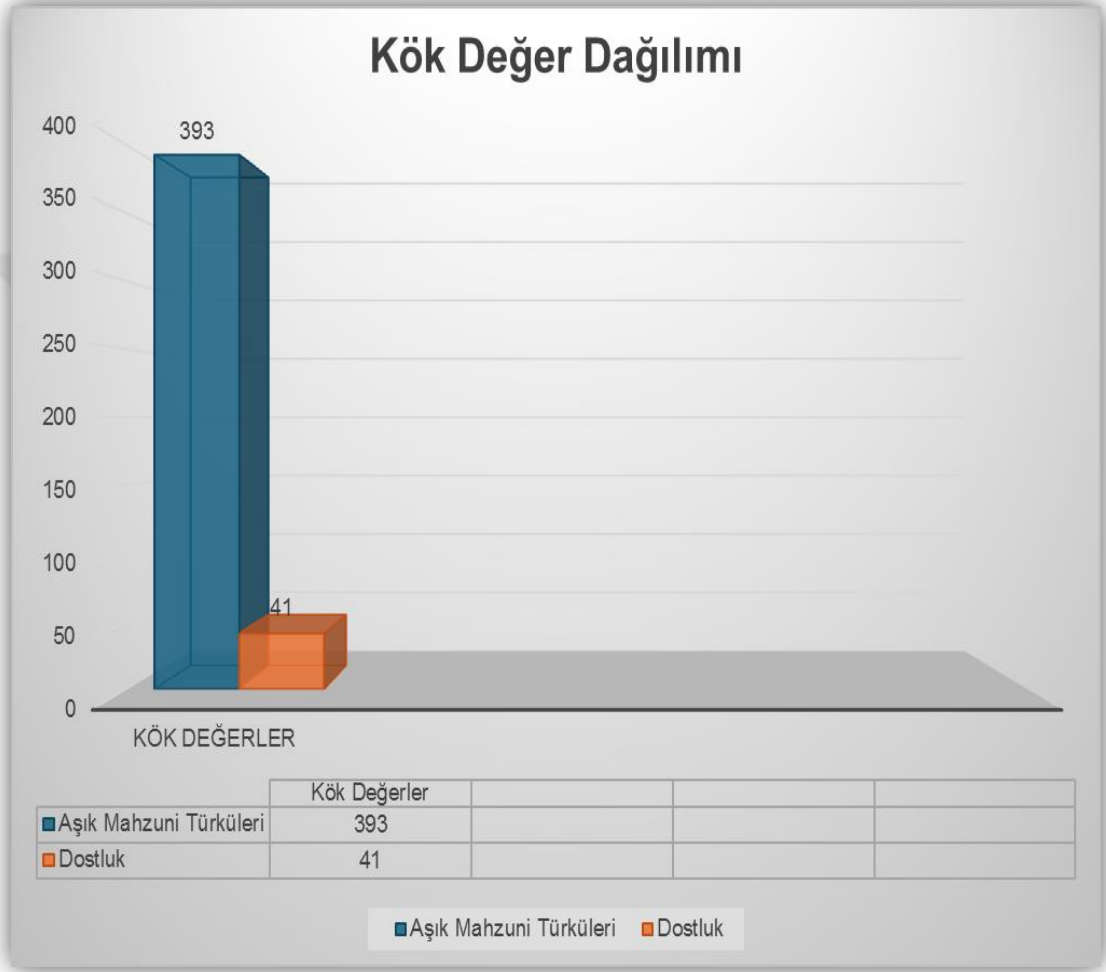
Bitmez kadere inandık
İnandık inandık yandık
Hep şükürü biz öğrendik
Bir beyde şükür göreydim
Göreydim o gün öleydim

Sanmayın Mahzuni caydı
Ne usandı, ne de kaydı
Bütün fakirler doyardı
Kendimi fakir göreydim
Göreydim de hep öleydim” (Zaman,1997:313-314)

Yukarıdaki türküde de yine Âşık Mahzuni Şerif'in dünyaya yöneltmiş olduğu bir adaletsizlik olgusundan söz edilmiştir. Burada adaletsizlik kavramını topluma indirgemiş hatta toplumsal çarpıklaşmadan söz edilmiştir. “Bütün fakirler doyardı.” Derken burada özellikle zenginlik ve fakirlik kavramlarına dikkat çekilmiştir. Bu kavramlar üzerinden ise topluma karşı bir yöneltiş unsuruna yer verilmiştir. Yani

toplumda zenginlik ve fakirlik olgusunun derin bir zemine oturduğunu ele almıştır. Bu derin zemin ise bir yerden sonra adaletsizlik olgusunu beslemiştir. Adaletsizlik kavramı genelde daha çok toplum ile bağdaştırılarak ele alınmıştır. Burada da tam olarak toplum üzerinden ele alınan bir yapı vardır.

4.2. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Dostluk” Kavramı

Şekil 4.3 “Dostluk” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Yukarıdaki grafikte dostluk kök değerine ilişkin veriler yer almaktadır. Grafiğe bakıldığı zaman Mahzuni Şerif'e ait olan 393 türküden 41'inin dostluk ile ilişkili olduğu anlaşılmıştır. Kodları ise 001Bana Bana -011Dedin Dost -012Bizimdir -015Konuşayım -020Dostum Dostum -027İbom Ölüyor -028Softalar -036Mezarlık -044Ağlama Dost -051Dost Sen Nerdesin -057Bayram Olur -059Gönül -061Gardiyan -074İnkar Etmedim -079Elveda Dostlar -086Abur Cubur Adam -109Arayıp Sormadılar -112Ayıp Sana -124-128 Ben Beni -136İnkar Etmedim -142Bildirirse -157Bugün Ben Şahımı Gördüm -

169İşte Gidiyorum -188Sora Sora -200uyan Halkım Uyan -201Hey Dost -206Elbistan Ovası -221Ağlama Dost -241Efendim -244Hacı Bektaş -256Hunu Dağı -262Kanlım Olursun -275Keyfo Ağam -285Yara Yara -293Şerif'in Melekleri -309Nem Kaldı -323Oy Dağlar -335Silahlar Kaval Olsa -349Bildiremedim -369Vefasız Dost -391Zalımın Zulmü Varsa.

Dostluk çocukluktan yetişkinliğe kadar her dönemde ortaya çıkan ve sıkı bağları temsil eden bir kavramdır. Bu kavram ile birlikte aslında dostluğun kişiler arasındaki temel bağına da dikkat çeker. Dostluk denildiği zaman akla ilk olarak arkadaşlık gelir. Çünkü çağrışım olarak her ikisi de birbirine denk olan kavramlardır. Ancak dostluk daha sıkı bağı ve daha çok samimiyeti öne çıkartır. Bu yüzden dostluk kişinin bir diğer kişiye olan yakınlığıdır (Özdemir, 2016).

Günümüzde özellikle eğitim alanında dostluk kavramı ele alınırken burada ilk olarak bu kavramın insan zihnindeki etkisine ve çağrışımına bakılır. Bu çağrışımın etkili bir şekilde ortaya konabilmesi için de türküler ya da şiirler ön plana çıkar. Âşık Mahzuni türküleri bu konuda eğitici bir nitelik taşır. Bir dostluk kavramı ele alınırken burada türkülerden yola çıkılarak gerekli anlatım sağlanabilir. Özellikle de ilk okul, orta okul ve lise çağında olan çocuklarda şiir ve türkü üzerinden bu aktarım ele alınabilir. Böylece daha kalıcı bir anlatım durumu ortaya çıkacaktır (Yetiştii, 2017).

Dostluk düz bir anlatım metodu olarak da ele alınıp aktarım yapılabilir. Ancak burada zihinde kalıcılığı yakalaması durumu söz konusu olmaz. Tam olarak bu kalıcılığın yakalanması için türküler kullanılabilir. Çünkü türkü belli bir dörtlükten oluşur. Dizeler halinde sunulur. Belli bir anlam çerçevesi vardır. Üstelik anlatımı daha duygusal olur. Bunlar ekseninde türküyü duyan ya da okuyan kişinin ilk karşılaştığı yapı duygu olur. Duygu bir kişiyi anında etkiler. Bu etki içinde dostluk kavramı da kişiye aktarılmış olunur. Yani her iki yapı üzerinden dostluk kavramı daha somut bir şekilde sunulmuş olunur (Irmak, 2017).

Bugün Türkçe eğitimlere bakıldığında zaman daha çok kavramsal çerçeve üzerinden sunulduğu fark edilir. Ancak kimi kitaplarda belli başlı şiirler üzerinden aktarımlar da vardır. Bu tür aktarımlar daha çok somut kalıcılık sunar. Çünkü şiire bakıldığında zaman burada duygusal örüntüler ile karşılaşılır. Bu duygusal örüntüler ile birlikte dostluk vb. gibi kavramlar daha etkili bir sunuş yolu kazanır. Bu sunuş yolu üzerinden dostluk kavramı dostluk kavramı kişinin aklında ve zihninde hemen yer edinir (Bekki, 2016).

DOSTUM DOSTUM

İşten güçten dertten gamdan dolayı
Allah bir deyişim yılda bir defa ey
Ben düğün görmedim bilmem balayı
Yırtık çul giyişim yılda bir defa
Dostum dostum dostum
Dostum dostum dostum
Dostum gel hele...
Yırtık çul giyişim yılda bir defa
Dostum dostum dostum
Dostum dostum dostum
Dostum gel hele...

Bir gün doyduğum an hacıym hacı
Böyle geldi gitti anaynan bacı
Ekmek yemeğe yetmez soğan baş tacı
Benim et yiyişim yılda bir defa
Dostum dostum dostum
Dostum dostum dostum
Dostum gel hele...

Hey dost... Hey dost
Mahzuniyim ben cahile uymam yar
Beynim neyi dinlesede duymam yar
Vallah billah ben insana kıymam yar
Hayvana kıyışım yılda bir defa
Dostum dostum dostum
Dostum dostum dostum
Dostum gel hele...

O da bayram olursa tabi...
Dostum dostum dostum
Dostum dostum dostum
Dostum gel hele..." (Zaman,1997:337-338)

Yukarıdaki dizelerin her biri dostluk üzerine yazılmış olan dizelerdir. Buradaki anlama bakıldığı zaman kavramsal bir çerçeve ile karşılaşılmaz. Daha çok anlamsal bir çerçeve ön plana çıkar. Bu anlamsal yapı içinde de dostluk kavramı kişi zihninde daha çok yer edindir. Özellikle de dostluk üzerine inşa edilmiş olan bu yapıya göz atıldığı zaman aslında gerçek dostluktan arkadaşlığa kadar birçok unsur insan zihninde anında belirir. Çünkü burada aslolan anlam ile diğer anlamlar bir arada sunulmuştur.

“DOST UYAN

Bu uykudan böyle bir ses

Duy uyan etme uyan

Uyku bir can olsa bile

Kıy uyan gardaş uyan

Uyku tembel niyetidir

Aç gözünü hayat nedir

Gittiğin yol çok kötüdür

Çay uyan halkım uyan

Ateş düşmüş döşeğine

Sen gene uyursun gene

Elini vicdan üstüne

Koy uyan nolur uyan

Kazanmadan yemek ayıp

İnsan hakkı olur kayıp

Tek benim sırtımdan soyup

Doy uyan yapma uyan

Uyuyanın kazancı olmaz

İnsana bir vefa gelmez

Bir daha Mahzuni gelmez

Say uyan dostum uyan” (Zaman,1997:441)

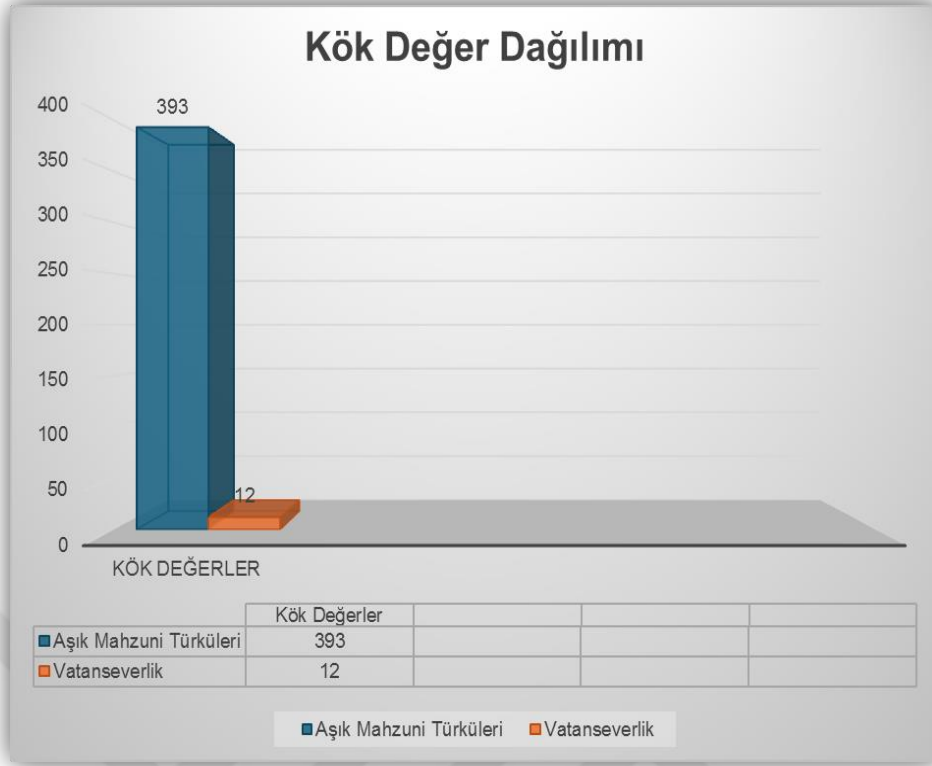
Yukarıdaki dizeler bir dosta duyulan özlem ve sevgi ile alakalıdır. Bu dizelerden yola çıkıldığı zaman öncelikle dostluk kavramı ve onun yaratmış olduğu duygusal

yapıya yer verilmiştir. Bu duygusal yapı içinde dostluk kavramı hem çok somutsal bir yapıya hem de kalıcılığa neden olmuştur. Şiir sonunda Mahzuni Şerif kendi ismini de yinelemiştir. Bu yineleme ile birlikte aslında şair burada duygusal anlamda dostuna duyduğu özlemi dile getirmiştir. Bunlar ekseninde bir yakarış olarak da ele alınması mümkündür.

Bu şiirde dostluk kavramı ile birlikte olay örgülü bir anlatım daha yer almıştır. Yani toplumsal açıdan başka yapılara ve unsurlara değinme durumu da burada söz konusu olmuştur. Bunlar ekseninde dostluk kavramı daha çok anlama bürünmüştür. Yani gerçek bir algısal yapı başka bir algı ve durum ile özdeşleşir. Bu özdeşleşme ile birlikte de dostluk kavramı daha çok ön plana çıkmıştır.

Türkçe üzerine eğitim verilen derslerde bu algısal yapıdan yararlanılarak gerekli anlatım biçimine ulaşmak mümkündür. Üstelik bunun için tek yapılması gereken şey dostluk kavramının etkili bir yapıya dönüştürülmesidir. Yani bir düz anlatım yolu da tercih edilebilir. Ancak burada kavramsal anlatım dışında diğer anlatım biçimlerine de yer verilmiştir. Yani dostluğun gerçek yapısı bir kurgu içinde sunulmuştur.

Bugünkü düz anlatımlı kavramsal çerçeveye bakıldığında zaman genelde türkü ve şiire az yer verilir. Fakat türkü veya şiir söz konusu olduğu zaman daha çok kalıcılık unsuru ile karşılaşılır. Üstelik bu unsur bir yerden sonra kişinin zihninde farklı yapılarda yer edinmeye başlar. Yani düz anlatım yerine şiir veya türkü kullanılması somut gerçeklik için ön plana çıkar. Bu somut gerçekliğin algılanması ise daha çok mümkündür.

Şekil 4.4 “Vatanseverlik” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

4.3. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Vatanseverlik” Kavramı

Yukarıdaki grafikte vatanseverlik kök değeri ele alınmıştır. Mahzuni Şerif türkülerinde 393 adetinde 12 tanesinin vatanseverlikle ilişkili olduğu saptanmıştır. Kodları 081Geliyor -085-210Eskisine Benzeme -226Gel Ha Gel -281Topa Tutmalı - 288Kolum Nerden Aldın -064Sefa Sürmedim -079Şu Dünya Alemi -170Gövdeli - 009Bizim Be -385Yürüyün Aslanlar -343Sefil Feryadı.

Vatanseverlik kavramı kişinin vatanına olan bağlılığını ve sevgisini temsil eder. Burada vatan ve sevgi kavramı iç içe olan bir yapı ile karşılaşılır. Vatanseverlik kişinin vatanını bilmesi, tanınması ve benimsemesi olarak ele alınabilir. Ancak sadece bununla sınırlı kalan bir durum söz konusu değildir. Burada vatanseverlik vatana olan bağlılık ve yurttaşlık bilincinin oluşması şeklinde de ele alınabilir. Yani kişiden kişiye değişkenlik gösteren tanımlar ile burada karşılaşılır (Öztunç, 2017).

Türküler bakımından vatanseverlik kavramı ele alındığı zaman burada daha çok coşkulu bir dil ile karşı karşıya kalınır. Çünkü türkülerde geçen vatan kelimesi her zaman daha çok coşkuyu içinde barındırır. Özellikle de nakarat kısmına göz atıldığı zaman bunu fark etmek mümkündür. Coşku ile birlikte sevgi ve heyecan unsurları da

yine türkü içinde bir arada verilir. Yani türküler ile birlikte bir değil birden fazla anlam bir arada sunulur. Bu bakımdan vatanseverlik kavramı genel itibari ile bir değil birden fazla unsuru içinde barındırır. Bu unsurların her biri türkü içinde bir bütün olarak ele alınabilir (Yağız, 1976).

Âşık Mahzuni Şerif türkülerine göz atıldığı zaman bu unsurlar ile çok sık karşılaşılır. Özellikle anlam bütünlüğü vardır. Bu bütünlük duygusal bir yapı içinde sunulur. Bu yapıya göz atıldığı zaman öncelikle Mahzuni Şerif ile birlikte onun dil yapısı da ortaya konur. Türküler birçok yapıyı içine alan bir anlatım sunar. Bu yüzden günümüz eğitiminde de türküler üzerinden belli başlı anlatımlar ile karşılaşılır. Bu anlatımlara göz atıldığı zaman kalıcılık daha çok sağlanmış olunur. Türkçe eğitimi alanında sadece kavramsal çerçeve yer almaz. Burada somut ve bütünlük gerektiren bir anlatıma ihtiyaç duyulur (Irmak, 2017).

“KATİL AMERİKA
Bütün insanlık adına
Amerika katil katil
Hukuk yapar kendi teper
Amerika katil katil
Kanun yapar geri teper
Amerika katil katil
Vietnam'ın suçu nedir
Hür yaşamak ayıp mıdır
Atom patlat ister kudur
Amerika katil katil katil
Genç ihtiyar gebe kadın
Öldürmedik bırakmadın
Genç ihtiyar gebe kadın
Öldürmedik bırakmadın
Tarihin ırzına kıydın
Amerika katil katil
Amerika katil katil
Katil Amerika
Satın aldın devletleri
Kuşlara taktın ipleri

Her kapıda kilitleri
Amerika katil katil
Mahzuni Şerif uyuma
Gün geldi çattı akşama
Benden selam Vietnam'a
Amerika katil katil
Bizden selam Vietnam'a
Amerika katil katil
Amerika katil katil
Güvenme sakın” (Zaman,1997:466-467)

Yukarıdaki dizelerde vatanseverlik unsuru ile birlikte bir yakınma durumu da söz konusu olmuştur. Özellikle vatanseverlik sadece anlam olarak bir sevgiyi ve coşkuyu dile getirmez. Bunun dışında yer alan bir sitem için de kullanılabilir. Burada önemli olan tek unsur vatana ve belli bir toprak parçasına hitap etmesidir. Bu türküde Amerika'dan bahsedilmiştir. Ancak belli bir sitem etrafında bu anlatım söz konusu olmuştur. Bu anlatım genel olarak vatanseverliği aslında başkalarının eli ile kötü bir yapıya dönüştürme durumu söz konusu olmuştur.

“SANA KALMAZ
Yürü bre fani dünya
Bu güzellik sana kalmaz
Dökülür bağların gülü
Çok uzun zamana kalmaz

Geçer gider ömür atı
Duman çöker katı katı
Bu dünyanın saltanatı
Devri Süleyman'a kalmaz

Tuttuğun dala güvenme
Gittiğin yola güvenme
Dünya malına güvenme
Çünkü sana bana kalmaz

Fani yolcu fani yürür
Uzağını duman bürür
Can ayrılır beden çürür
Çünkü beden cana kalmaz

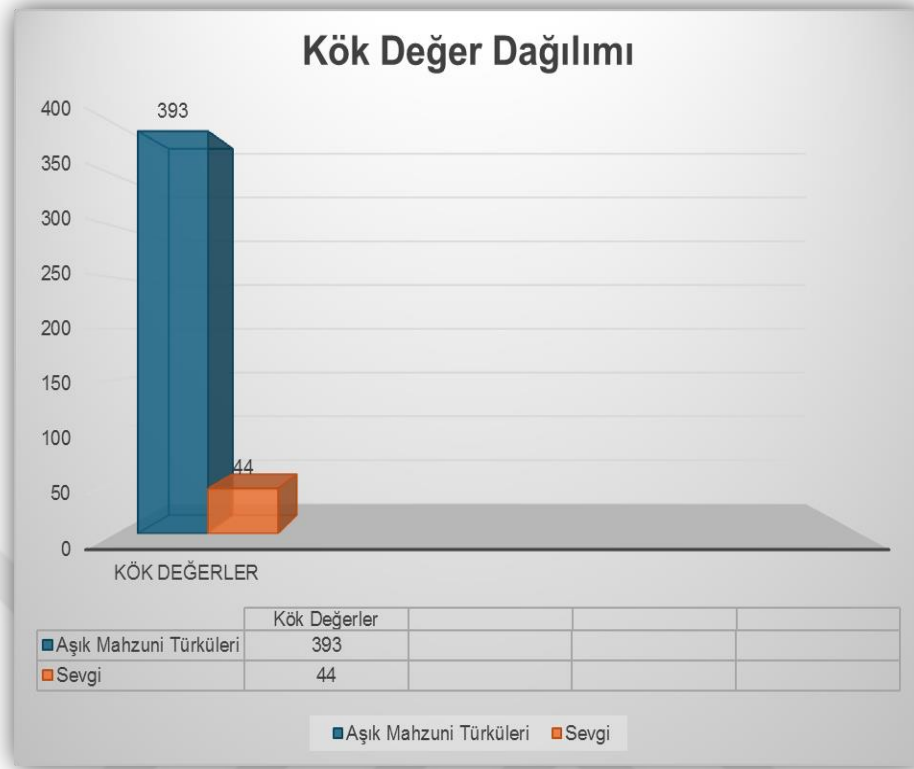
Bağdan ayrılır bağbancı
Her cana düşer bu sancı
Buraya gelen yabancı
Hancı gider hana kalmaz

Ayrılık hayli zül olur
Gül çırpınıp bülbül olur
Mahzuni tozar kül olur
Böyle yana yana kalmaz” (Zaman,1997:1065-1066)

Yukarıdaki dizelerde yine vatanseverlik üzerine ele alınmış olan bir anlatımdır. Ancak burada dünyanın faniliğine de dikkat çekilmektedir. Özellikle dünyanın gelip geçici olduğu yaşanan vatanın bir gün sona ereceği izlenimi söz konusu olmuştur. Tüm bunlar ekseninde vatanseverlik kavramı ele alınmıştır.

Türkçe eğitimi dersi verilen kitaplara göz atıldığı zaman belli kavramlar üzerinden şiirlerin verildiği fark edilir. Çünkü şiirdeki belli duygu yansıması ve coşku her zaman daha farklı olur. Bu durum bir yerden sonra kişi zihninde belli konu ya da kavramların daha çok yer edinmesinde de etkili olur. Tüm bunlar ekseninde vatanseverlik kavramı bireylerde anlatılmak isteneni anlatmış olur.

4.4. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Sevgi” Kavramı

Şekil 4.5 “Sevgi” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Yukarıdaki tabloda sevgi kök değerinin işlenmesi konu edilmiştir. Mahzuni Şerif’in toplam 393 türküsü mevcuttur. Bunlar içinde ise 44 tanesinin sevgi konulu olduğu ortaya konmuştur. Kodları 069Kara Yılan -106Arabam Kaldı Yolda -128Ben Beni -244Hacı Bektaş -258İhtiyar Oldum -328Kara Yılan -333Sen Açtın Bu Yarayı -370Arabam Kaldı Yolda -009Bizim Be -027Forsunan -164Yatar Ağlarım -030Gül Yüzlü -050Barışak -057Haberin Var Mı -108Ararlar Beni -158Sümbül Başı Yana Düştü -213Ey Erenler -220Gam Yeme -314Niye Küstün -320Kanadım Değdi Sevdaya -337Sivas Dramı -346Şikayetin Kime -375Yaralı Yar -389Zalım Zalım -058Haberin Var Mı -141Beyhuda Dünya -187Divane -188Sora Sora -214Ey Erenler -243Haberin Var Mı -267Deli Mi -364Kara Güvercin -034Geçmiyor Günlerim -037Kimliğim -070Nenni Nenni -122Bari Bari -135Ben Kimim -153Duvar Taşa Güvenir -197Dönemem -259İte Bak İte -281Topa Tutmalı -312Nenni Nenni -347Şikayetim Vardır -383Yorgunum Bugün.

Sevgi kavramı meyil, şefkat, muhabbet, bağlılık, hatır, sevi, gönül, aşk gibi alanları kapsar. Yani sevgi kavramı genel olarak birçok anlamı içine alan geniş bir

yapıyı kendi içinde barındırır. Bu bakımdan ele alındığı zaman sevgi kavramı çok yönlü olan bir kavramdır. Üstelik sevgi denilince akla şunlar gelir;

- Anne sevgisi
- Evlat sevgisi
- Çocuk sevgisi
- Arkadaşlık, dostluk sevgisi
- Okul sevgisi
- Vatan sevgisi
- Yurt sevgisi
- Bir eşyayı sevmek
- Bir duyguyu sevmek
- Bir kişiyi sevmek

Yukarıda sıralanmış olan unsurların her biri sevgi alanına dahil olan unsurlardır. Üstelik bunların her biri belli başlı kategorilere ayrılır. Yani sevgi kavramı bir bütünlük halinde ele alındığı zaman burada kavramın ortaya koymuş olduğu belli başlı durumlar vardır. Bu durum gönülden hissedilen sevgidir. Gönül bağı yolu ile sevgi kavramı daha çok anlam kazanır. Ancak bu kavramın işleyişine bakmak gerekir. Özellikle de orta öğretim ve ilk öğretimde bu kavrama yönelik ders kitaplarına göz atılabilir (Doğan, 2009).

Sevgi denildiği zaman birçok sevgi çeşidi ile karşılaşılır. Ancak odak noktası her zaman gönül olur. Tam da bu noktada bu kavramın etkili bir şekilde sunulması gerekir. Sadece kavramsal çerçevede bu yapıyı ele almak uygun olmaz. Burada kavram dışında anlamsal açıdan sevgiyi ele almak gerekir. Böylece istenen anlam bütünlüğü etkili bir şekilde aktarılmış olunacaktır. Sevgi için bugün kitaplarda daha çok şiirlere yer verilir. Şiir birçok duyguyu bir arada sunar. Bu yüzden şiir veya türkü adı altında sevgi kavramı istenilen bir şekilde sunulmuş olunacaktır (Yağız, 1999).

“BİZİM BE!

Edirne'den Kars'a kadar efendim
Bu memleket karış karış bizim be!
Bizi bölemezsın, behey serseri
Denizi, nehiri, taşı bizim be!
Bizim, bizim, bizim be!

Bizdeki yürekler, başka yürekler
Günümüz geçiyor, tuzlu rekler
Senin sofrandaki, ballar, börekler
Ömür boyu zehir, zıkkım bizim be!

Karasaban, kuru soğan, kem arık
Kem de tezek yanık, toprak kr yarık
Biz senin dilinde, gya barbarık
Hayat denen Şeyden, bıkkın bizim be!
Bizim, bizim, bizim be!

reten biz, yaratan biz, ölen biz
Yoksul kalan, savaş yapanlar da biz
Olaylara kader diyenler de biz
Şu Şarkı döndüren, kuvvet bizim be!
Neden Şu saray, köşk, uçak sizin be!

Bugün senin, yarın senin, dn senin
Bilim senin, kültür senin, fen senin
Tarla bizim, tapu senin, kum senin
Mahzuni der neden ekin bizim be!
Şu dünya, Şu evren, yaşam bizim be!
Paralar, pullar sizin, insanlık bizim be!”(Zaman,1997:322-323)

Bu dizelerde memleket üzerine bir sevgiden söz edilmektedir. Yani memlekete sevgisi etrafında bir işleyiş hakimdir. Ancak memleket sevgisi baz alınırken özellikle coşkulu bir dil hakim olmuştur. Bu coşkulu dil üzerinden sevgi kavramı ele alınmıştır. Burada memleket sevgisi olduğu için coşkulu bir dile her zaman ihtiyaç duyulur. Böylece aktarılmak istenen asıl durum da aktarılmış olunur. Aksi halde türkü istediği sonucu vermez. Sevgi kavramı tam olarak bu noktada değer kazanır.

Sevgi kavramı ele alınırken özellikle çocuklarda kalıcılığın yakalanması için Şiire ya da türküye ihtiyaç duyulur. Bu yolla daha çok kalıcılık elde edilmiş olunur. Aksi halde sevgi kavram bazından ileriye gidemez. Sevgi denildiği zaman öncelikli olarak bir

bütünlük çerçevesi çizilir. Bu çerçeve etrafında kavram türkü dili ile vurgulu bir şekilde metinlerde yerini alabilir. Böylece kavramın somut yapısı ortaya konmuş olunur.

“HABER SORAR SAN

Durmuş bizim köyden haber sorarsan
Harman kalktı bulgurları serildi
On yedi yıl önce ölen hacı emmi
Seksen bir yaşında, geri dirildi

Kömüş Hasan inekleri satıyor
Kasım harmanında düğün tutuyor
Çil Muharrem çula düştü yatıyor
Bir acayip kulakları delindi

Götürdüler ibiklerin Tuba’yı
Kel muhtara sövdüğümünden dolayı
Kır Bekir bilmeden atmış kalayı
Çok ayıp yerinden serum verildi.

Üç it tuttu, Yahya’ların Hasan’ı
Toz ediyor o geceyi basanı
Bizim Yusuf değiştirmiş lisanı
Laf ederken, kırım, kırım kırıldı

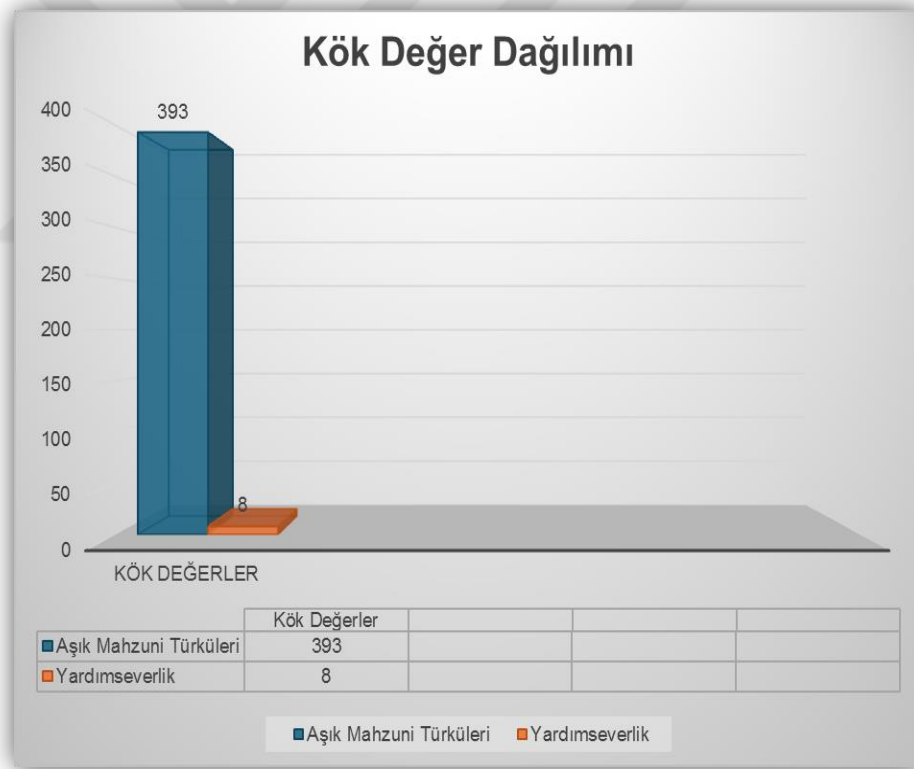
Mahzuni bu kadar işte durmuşum
Selam verip, hatırını sormuşum
Gece olmuş geç farkına varmışım
Sığır geldi, sıpaları delirdi.” (Zaman,1997:349-350)

Yukarıdaki dizelerde bir köy sevgisi ele alınmıştır. Ancak burada sevgi durumu köyün analizi ile ortaya konmuştur. Yani köy belli bir analize tabii tutularak detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Bu aktarım köy sevgisini ortaya koymaktadır. Burada köyümü özledim sözcüğü ile karşılaşılmaz. Bunun yerine köyde en ince ayrıntılara kadar inilir. Tam olarak bu ince ayrıntılar köye duyulan sevgiyi ve özlemi sıralar. Bu dizelerde hem

sevgi hem de özlem bir arada verilmiştir. Bir şiir dili ile dörtlükler halinde sunulmuştur. Tüm bunlar ekseninde sevgi kavramı ele alınmıştır. Sevgi kavramı üzerinden aslında kişinin zihninde bir canlandırma da yapılmıştır. Ders kitaplarında daha çok bu dizeler yer almaz. Daha basit yapıli dizelere yer verilir.

Çünkü basit dizeleri anlamak kolaydır. Ancak yukarıda yer alan bu dizeler ise daha çok bir değil birden fazla anlamı sunması ile ön plana çıkar. Bu bakımdan ele alındığı zaman sevgi kavramı aslında birçok dürtüyü hedefler. Bunların Türkçe eğitim alanında kullanılması ile birlikte bir değil birden fazla anlama zihin içinde hitap edilir. Bu anlamlar etrafında da aslında somut bir yapı zihinde kendiliğinde oluşmuş olur. Bu yapının oluşabilmesi için öncelikli olarak mevcut olan sevgi şiirlerine ve türkülerine kitaplarda yer vermek gerekir.

4.5. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Yardımseverlik” Kavramı

Şekil 4.6 “Yardımseverlik” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Mahzuni Şerif türküleri toplamda 393 adettir. Bu adet bağlamında bakıldığı zaman 8 tane yardımseverlik konulu türkü ortaya çıkmıştır. Bu durum, yardımseverlik kök değerinin çok da işlenmediğini de ortaya çıkarmıştır. Kodları 163Gözünde Senin -

315Nurican -339Vurdu Da Gitti -030Gül Yüzlü -168Çankaya -205Akıl Var Mı -232Git Gel, Gel Git -018Kıydık Ondandır.

Yardımseverlik kavramı, vatanseverlik, yurtsever, ülke, ülkü, bayrak, yurt, sınır, toprak, savaş, özgürlük, kahraman, Atatürk gibi alanlara karşı yapılan yardımların hepsini içine alır. Yani çok geniş bir kavramsal yapısı vardır. Bu kavramsal yapılar yardımseverliğin temelini oluşturur. Ayrıca yardımseverlik iyiyi ve güzeli akla getirir. Yani bu kelime içinde kötülük veya olumsuz bir durum çağrışması söz konusu olmaz (Aktaş, 1990).

Yardımseverlik kavramı denilince akla her zaman parçalı olacak anlamlar gelir. Yani kişiden kişiye değişkenlik gösteren bir yapısı vardır. Tek ortak nokta ise kötüyü değil de iyiyi ve güzeli akla getirmesidir. Bu bakımdan yardımseverlik kavramının vurgulu olması ve kişi zihninde somut bir yapı içinde verilmesi gerekir. Bunun ortaya konması için de türkülerden ve şiirlerden yardım alınır. Çünkü türkülerde özellikle vurgulara daha çok yer verilir. Türküler genel olarak hem duyguyu hem coşkuyu hem de vurguyu bir arada sunar. Bu yolla akılda yardımseverliğe karşı daha somut örnekler oluşur (İrmak, 2014).

“DİYE DİYE

Sinemi zalime açtım

Vur diye vur diye

Divane gönlümden kaçtım

Dur diye dur diye

Aynalar yüzüme küstü

Yaradan özüme küstü

Tabipler gözüme küstü

Kör diye kör diye

Mahzuni düştüm ağladım

Baharda coştum çağladım

Çok cahile bel bağladım

Pir diye pir diye” (Zaman,1997:1259-1260)

Yukarıdaki şarkı sözleri yardımseverlik üzerine kurulmuştur. Ancak burada yardımseverlik ile birlikte öte yandan bir üzüntü ve keder hali de vardır. Çünkü yardımseverlik yapılan bir durumdan ötürü aslında çekilen bir üzüntü ve keder durumu da burada hakimdir. Yukarıdaki dizelerde “sinemi zalime açtın, vur diye diye” derken burada sinenin açılması bir yardımseverlik duygusunu ön plana çıkarıyor. Ancak zalim kelimesi ile birlikte de burada bir üzüntü ve keder hali söz konusu oluyor. Çünkü yapılan yardımın boşa gitmesi durumu söz konusu olmaktadır. Bu durumdan duyulan üzüntü dile getirilmiştir.

“Çok cahile bel bağladım” dizesinde de aynı durum hakimdir. Burada bel bağlamaktan kasıt aslında bir türlü yardım ve güvenden söz edilmektedir. Ancak cahil kelimesi ile birlikte tam olarak burada bir pişmanlık ve keder durumu söz konusu olmuştur. Tüm bunlar aslına üzüntü ve kederi yardı severlik içinde vermiştir. Bir tür yakınma durumu hâkim olmuştur.

“KIYDIK ONDANDIR

Bize layık, bize her türlü bela
Biz bize kıyana, uyduk ondandır
Hırsız koruduk, azgını sevdik
Nerde yiğit varsa, kıydık ondandır

Pilav yaptık vurguncuya yetirdik
Aslan payımıza kedi yedirdik
Velhasılı elimizle kudurttuk
Birkaç kuruşunan doyduk ondandır

Önümüzden ödün verdik Veli'ye
Bakmadık ki eli çatlak Ali'ye
Bizim elde dört boynuzlu deliye
Uymak dedik geri caydık ondandır

Kırk yaşımız bilmem, dedi huylaştı
Bebekler kudurdu, kötü toylaştı
Yerdeki toprağı alda paylaştı
Şükür dedik, hatır saydık ondandır

Dünyada olanı paylaşmak güzel
Söylerim sözümü, çalmam hiç gazel
Korku kalkar, birleşirse birçok el
Ayrı, gayrı dedik, baktık ondandır.

Hangi daldan tuttuk ise kurudu
Eski düşman sanki bize yar idi
Kel kötürüm bir Mahzuni var idi
Caydı diye dile yadık ondandır” (Zaman,1997:334-335)

Yukarıda sıralanmış olan her bir mısra genel olarak yardımseverlik ile birlikte belli bir duygu ve düşünceyi yayması bakımından da ön plana çıkar. Yani bu beyitlere bakıldığı zaman aslında mevcut olan düzen üzerinden de belli birtakım durumlar verilmiştir. Bu duygu durumları ise genel olarak yardımseverlik ile birlikte bir takım başka bilgileri bir arada sunmaktadır. Bu bilgiler tam olarak bir derdi anlatmak olarak sunulmuştur. “Dünyada olanı paylaşmak güzel, Söylerim sözümü, çalmam hiç gazel, Korku kalkar, birleşirse birçok el, Ayrı, gayrı dedik, baktık ondandır.” Bu dizelere bakıldığı zaman tam olarak burada paylaşmak kelimesi ile yardımseverliğe vurgu yapılmıştır. Ancak bu yardımseverlik duygusu sadece tek bir konu üzerinden verilmemiştir. Burada bir değil birden fazla konu ele alınmıştır.

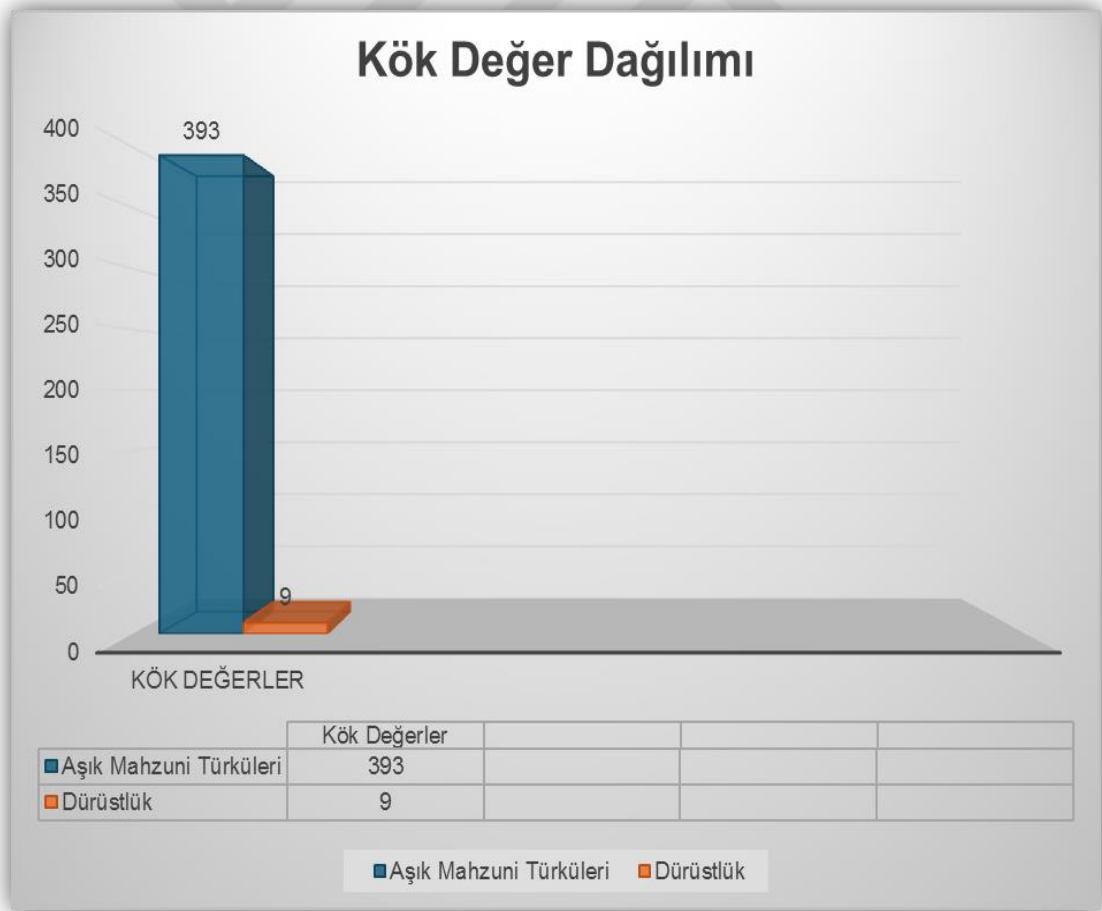
“Hangi daldan tuttuk ise kurudu, Eski düşman sanki bize yar idi.” Bu dizelerde hangi daldan tuttuysak kelimeleri altında yatan bir yardım durumu söz konusu olmuştur. Yardım durumu yanı herhangi bir leyden medet ummak olmuştur. Ancak istenen sonuca ulaşılamamıştır. Bu ulaşılamama durumu da kişide üzüntü yaratmıştır. Genellikle Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman burada tek bir tema yer almaz. Birden fazla tema aynı çatı altında sunulur. Her zaman da bir sitem, yakınma ve üzüntü durumu hakimdir. Yani her zaman istenen ve talep edilen bir şey vardır. Ancak buna ulaşılamama durumu sık sık islenir. Tam olarak burada aslında şairin içinden geçtiği birtakım durumlar da kendini hissettirir.

“Önümüzden ödün verdik Veli'ye
Bakmadık ki eli çatlak Ali'ye
Bizim elde dört boynuzlu deliye
Uymak dedik geri caydık ondandır”

Yine bu mısralara da bakıldığı zaman yardımseverlik adı altında bir istenen sonuca ulaşamama ve yakınma durumu ile karşılaşılır. Çünkü bu mısralarda önümüzden ödün verdik Veli'ye derken istenen durum anlatılmıştır. Verilen ödün bir yardım veya iyilik olarak tanımlanır. Ancak verilen yardım ya da iyiliğin karşılığı alınmamıştır. Bu ise şair gözünde bir tür pişmanlığa ve üzüntüye yol açmıştır. Bu hava genel olarak tüm mısralarda hakimdir.

Yukarıda yer alan yardımseverlik kavramı türküler üzerinden edebiyat ya da Türkçe derslerine katıldığı zaman buradan kavramı ele almak mümkün olacaktır. Özellikle türküler üzerinden işlenmiş olan konu daha somut bir şekilde akılda kalır. Yardımseverlik kavramı bir kavramdan ibarettir. Ancak bu durum herhangi bir yapı üzerinden ele alındığı zaman kalıcılık daha çok yakalanır. Bu kalıcılık durumu kişinin akılda hikâye etme yöntemi ile olmaktadır. Bu yöntem ile birlikte kişi aklında canlandırma yapar. Bunun için de türküler en güzel örnektir.

4.6. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Dürüstlük” Kavramı

Şekil 4.7 “Dürüstlük” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Yukarıdaki grafikte 393 türkü içinden dürüstlük kavramına değinilmiştir. Mahzuni Şerif türkülerinde de bu kök değerlerinin dağılımı 9 ile sınırlı kalmıştır. Kodları ise 242Ha Babam -033Seher Vakti Evinize -108Ararlar Beni -125Duru Belki De -153Duvar Taşa Güvenir -285Yara Yara -352Tecrübe -354Telli Turnam Yaralanmış -371Seher Vakti Evinize.

Dürüstlük kavramı hangi koşulda olunursa olumsuz kişinin yalana başvurmaması ve yalandan kaçınması olarak tanımlanır. Dürüstlük ile birlikte aslında herhangi bir işte menfaatin olmaması ve herhangi bir çıkarı barındırmaması olarak ele almak da mümkündür. Âşık Mahzuni Şerif türkülerinde de genel olarak dürüstlüğe çok fazla toplumun ihtiyaç duyduğundan söz edilir. Bu yolla toplumsal bir çıkarım ve ihtiyaç durumu dürüstlük kavramı içinde ele alınır. Dürüstlük hangi alanda olunursa olunsun ihtiyaç duyulan bir yapıya sahiptir. Buna toplumsal olarak da çok ihtiyaç vardır. Mahzuni Şerif de tam olarak buna vurgu yapar (Zaman, Mahzuni Felsefesi, 2005).

Âşık Mahzuni Şerif türküleri her zaman bir konuşma, sohbet ve hikaye tadı içinde ele alınır. Burada genel olarak bir anlatma bir sohbet havası sezilir. Şu da her zaman dikkat çeker. Genel olarak her bir türküde tek bir konu yer almaz. Birden fazla konu yer alır. Odak nokta tek bir konu olabilir. Ancak genel olarak türkülere bakıldığı zaman bir değil birden fazla anlatım ile karşılaşılır. Bu durum dürüstlük kavramı için de geçerli olan bir durumdur. Dürüstlük adı altında aslında bir hikaye ve bir sohbet ya da içeri açma durumu ile karşılaşılır. Bir türlü yakınma veya iç dökme olarak ele alma da olabilir. Çünkü Mahzuni Şerif için her zaman samimi ve açık bir dil üzerinden durumu anlatma yer almıştır (Kılıç, 2018).

İlkokul çocukları için dürüstlük kavramı üzerinden aslında türküler anlatıma dahil edilip bu yolla bir aktarım sağlanabilir. Çünkü ilkokul çocukları bu noktada bir şeyleri somut bir yapı üzerinden işler. Bu durum türküler üzerinden işlendiği zaman akılda kalabilir. Lise çağına gelmiş olan bir gençte her şey beyne oturmuştur. Ancak onlar için de türkülerini söyleyerek bu aktarımı sağlamak mümkün olacaktır (Doğan, 2009).

“ÇAĞLASAM MI?

Mevla gül diyerek, iki göz vermiş

Bilmem ağlasam mı, ağlamazsam mı

Dura, dura bir sel oldum erenler

Bilmem çağlasam mı, çağlamazsam mı?

Milletin sırtından, doyan doyana
(Yoksulun sırtından doyan, doyana)
Bunu gören, yürek nasıl dayana
Yiğit muhtaç olmuş kuru soğana
Bilmem söylesem mi, söylemezsem mi?

Mahzuni Şerif'im dindir acını

Bazen acılardan al ilacını

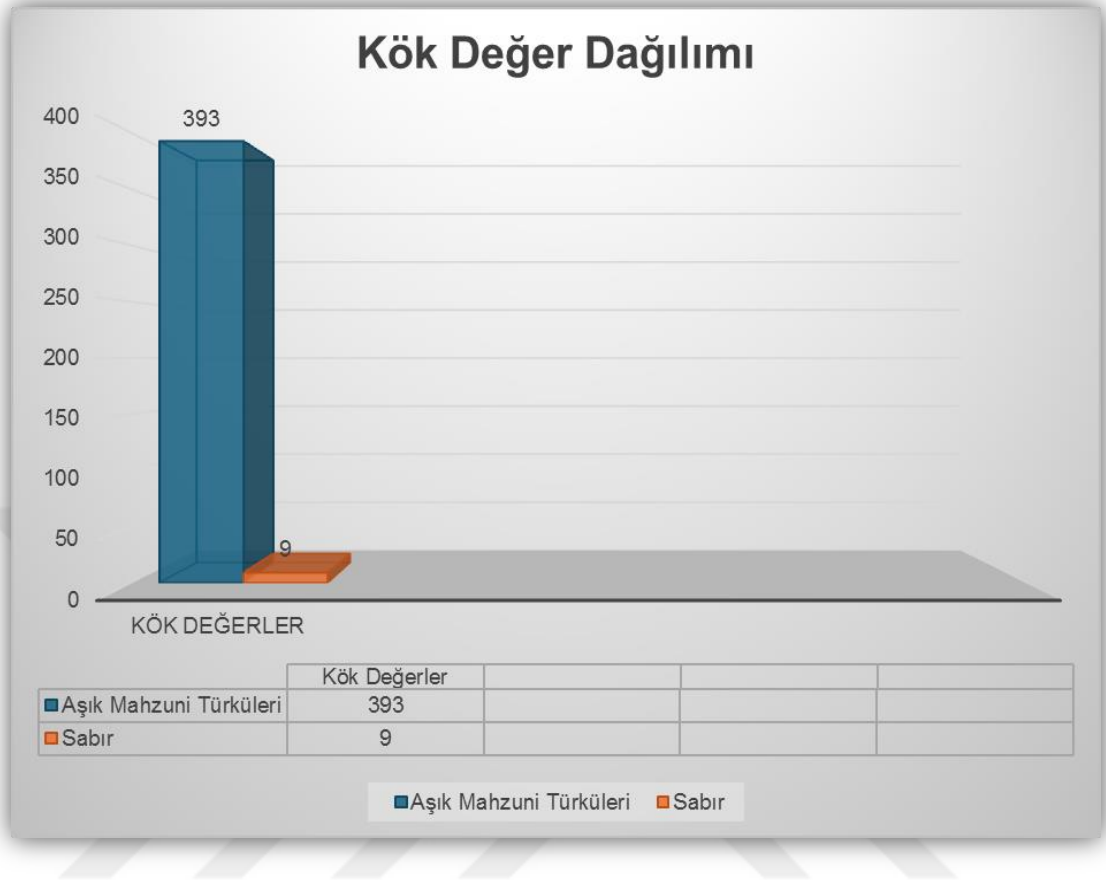
Pir Sultanlar gibi, dar ağacını

Bilmem boylasam mı, boylamasam mı?"(Zaman,1997:321-322)

Yukarıda sıralanmış olan satırlar dürüstlük kavramı içinde bir sitemden de söz edilmektedir. "Milletin sırtından doyan doyana" derken burada bir sitem vardır. Ancak sitem ile birlikte bir dürüstlük vurgusu da yapılmaktadır. Ancak burada olmayan dürüstlükten söz edilmektedir. Yani olmayan dürüstlük üzerinden mevcut olan bir durumdan söz edilmiştir.

Dürüstlük kavramı üzerinden yazılan bu tür türküler genel olarak eğitim alanında da öne çıkmaktadır. Bugün bazı ders kitaplarına bakıldığı zaman genellikle bazı kavramlar şiir üzerinden verilir. Çünkü şiir akılda daha çok kalır. Türküler de şiir yapısı içinde verildiği için akılda kalıcılık daha çok yakalanır. Şiir ve türkü gibi yapılar ortaokul ve liselerde ders kitabı altında verilerek bu alandaki kavram yapısı üzerinden verilmektedir. Ortaokullar genellikle kavramsal yapıların en çok verileceği bir yerdir (Kılıç, 2018).

4.7. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Sabır” Kavramı

Şekil 4.8 “Sabır” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Yukarıdaki tabloda 393 türkü içinden sabır kök değerinin 9 kez işlendiği ortaya çıkmıştır. Kodları ise 065Yatar Ağlarım -115Zeynom -164Yatar Ağlarım -229Çeker Giderim -329Pazarbaşı -349Bildiremedim -001Meclis -119Bana Bana -017Dövüşmeyin Yiğitler.

Sabır kavramı zaman kavramı ile de özdeşleşir. Burada sabır kavramı zamana göre kişinin bir şeyi beklemesi anlamındadır. Yani sabretmekten ileri gelir. Sabır vuslata varma anlamında da kullanılır. Ancak genel olarak bir şeyleri beklemek ve bir şeyler için çabalamak anlamında da kullanılır. Çünkü belli bir şeye erişmek için sabretmek gerekir. Sabır adı altında bir tür bekleme durumu ön plana çıkar. Âşık Mahzuni Şerif türkülerinde de buna sıkça yer verilir. Türkülerde sabır birçok şeye bağlanabilir. Yani bir yar için de sabredilir bir iş için de sabredilebilir. Sabır geniş çaplı bir kavramdır (Çankaya, 1994).

Sabır kavramı içinde genel olarak bir duygu veya durum mevcuttur. Çünkü sabır kavramı tek başına verilmez. Burada mutlaka herhangi bir şeye olan bir sabırdan söz

etmek gerekir. Sabır için mutlaka beklenen bir şey vardır. Bunun için de mutlaka bir çaba gereklidir. Bunların her biri sabır kavramını anlatmak için kullanılır. Mahzuni Şerif türkülerinde de tıpkı bu motifler üzerinden bir anlatım durumu söz konusudur. Bu motifler genel olarak sabır kavramının içselleşmesi için ön plana çıkar. Türkçe ders kitaplarında da sabır kavramı sadece sözlük anlamı ile verilmez (Aktaş, 1990).

Sabır kavramının bir durum içinde anlatılması öğrencilerin bu kavramı içselleştirmesi için gereklidir. Türkçe ders kitapları söz konusu olduğu zaman burada ön plana bu durum çıkar. Yani sabır kavramı ders kitaplarında bir türkü veya şiir üzerinden verildiği zaman mutlaka bir durum anlatılır. Bir durum içinde bu kavram verildiği zaman akılda kalıcılık daha çok yakalanır. Genel olarak türküler bir olayı sunar. Bu olay içinde sabretme kavramı bir durum ile analiz edilir. Bu analiz ile birlikte tam olarak kavram yansıtılmış olunur. Bu da doğal olarak kavramın akılda kalıcılığını sağlar. Bu sayede öğrenciler her zaman mevcut olayı ya da durumu hatırlar. Bu olay ve durum üzerinden akılda kavram ile ilgili bir kalıcılık yakalanır. Olay ve duygu durumları her zaman daha çok içselleşir. Bu durum ders kitaplarında öğrenci yaşına ve eğitime göre şekillenebilir. Böylece öğrenciler mevcut olan durum içinde kavramı akılda tutar (Doğan, 2009).

“AFFETMEM SENİ

Cahilmişim aldemişim

Çok pişmanım dost Mahzuni

Anladım ki bunamışım

Pişmanım Mahzuni, anladım Mahzuni

Affeyle Mahzuni, pişmanım Mahzuni

Ben de Eyyub’un sabrı yok

Affetmen seni sevgili

Kalbim yanık bağrım delik

Affetmem seni seni yar

Bana şarap içirdiler

Beni benden geçirdiler

Sokaklara düşürdüler

Pişmanım Mahzuni

Affeyle Mahzuni

Ben bir millet ozanıyım
Her derdini sezeniyim
Hayvan değil Mahzuniyim
Affetmem seni seni yar..." (Irmak,2013)

Yukarıdaki türkü sözleri sabır üzerine söylenmiş sözlerdir. Burada özellikle sabır ile birlikte sabrın kalmadığını ve artık sabretmekten yorulduğunu dile getirmektedir. Bu durum genel olarak sabrın tükenmişlik halini de ortaya koymaktadır. "Ben de Eyyub'un sabrı yok, Affetmen seni sevgili" şarkı sözü ile burada türkü aslında sevgili üzerine yazılmıştır. Şarkı sözü alanında sevgiliye olan sabrın kalmadığı dile getirilmiştir. Sabır ile birlikte aslında bir durum nitelenmiştir. Bu durum ise genel olarak Türkçe ders kitaplarında kavramın aslında neyi yansıttığını dile getirmektedir.

"BU YIL BENİM YEŞİL BAĞIM KURUDU

Bu Yıl Benim Yeşil Bağım Kurudu
Bu yıl benim yeşil bağım kurudu
Dolu vurdu yapraklarım çürüdü
Benim de saz tutan elim vardı
Şimdi bir köşede yatar ağlarım

Benim ile lokma yeyip içenler
Gölgemin altında konup göçenler
Sizi zalim dar günümde kaçanlar
Ben kendi halime bakar ağlarım
(Ben kendi kendime çatar ağlarım)

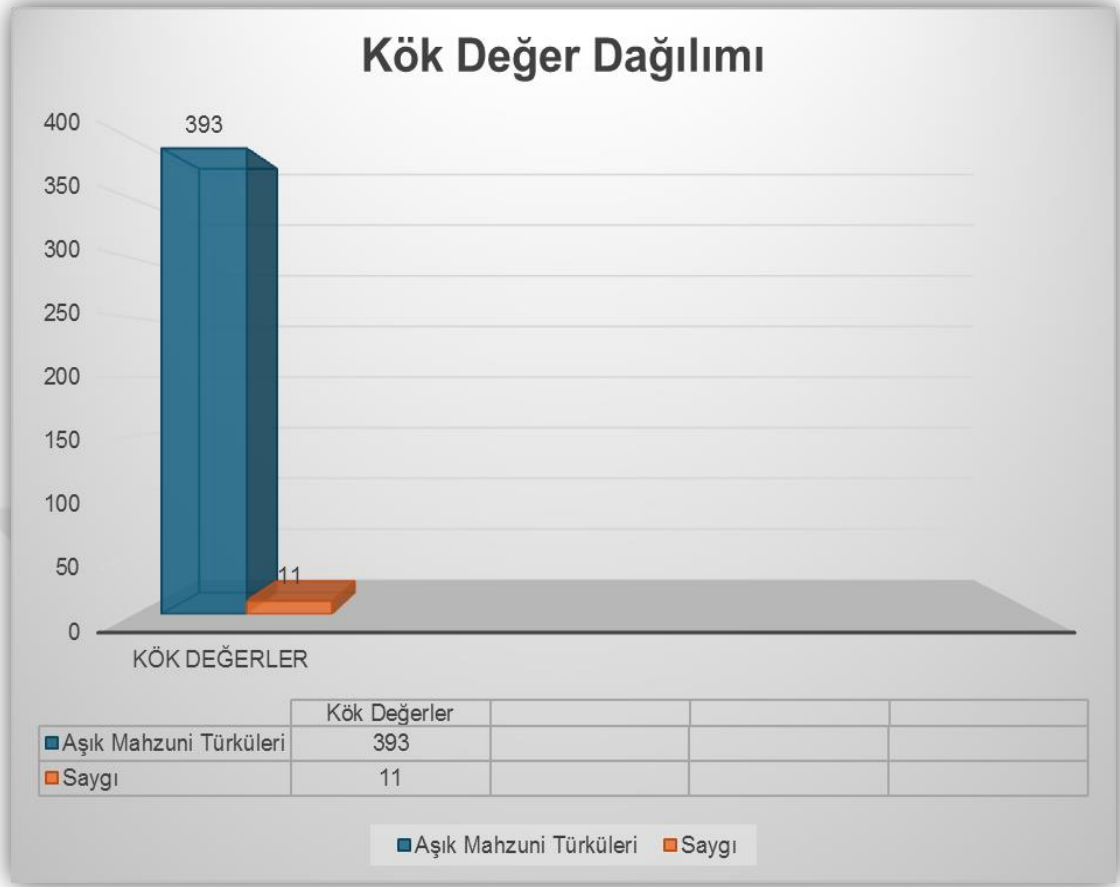
Çırpına çırpına bir yuva kurdum
Bebeği görmedim kundağı gördüm
Deryada boğuldum karaya vurdum
Çamurdan çamura batar ağlarım
(Çileden çileye batar ağlarım)

Mahzuni Şerif'im budur ahvalim
Zamane bozuldu insanlar zalim
Kıyamete kadar gider bu halim
(Kıyamete kadar gider vebalim)
Sabır eder matem tutar ağlarım” (Zaman,1997:413)

Yukarıda sıralanmış olan şarkı sözlerinin her biri sabır kavramı etrafında bir araya gelir. Mahzuni Şerif'e bakıldığı zaman burada öncelikle sabır kavramı içinde belli başlı bir olay ve durum da söz konusu olmaktadır. En sondaki mısraya bakıldığı zaman bile bunu anlamak mümkündür. “Kıyamete kadar gider bu halim. Sabır eder matem tutarım.” Derken burada sabrı kendi çerçevesi içinde ele almış ve anlatmıştır. Ancak burada sabrı uzun bir sürece yaymıştır. Türkçe derslerinde sabır kavramı verildiği zaman öğrencilerin aklına bu sabır ne zamana kadar geçerli diye bir durum gelebilir. Bu mısradaki kıyamete kadar denilerek aslında sabrın ne kadar geniş olduğuna değinilmiştir.

Sabır kavramı sadece bir kelimedenden ve kavramdan ibaret değildir. Sabır kelimesinin kendisine bakıldığı zaman burada ilk akla gelen şey bunun bir zamana yayılması durumu olmaktadır. Tam olarak bu durum yukarıdaki türkü ile verilmiştir. Böylece Türkçe derslerinde şiir ve türkü üzerinden gerekli aktarım daha sağlıklı olmaktadır (Kılıç, 2018).

4.8. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Saygı” Kavramı

Şekil 4.9 “Saygı” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Saygı kök değerine bakıldığı zaman Mahzuni Şerif türkülerinde 11 kere işlendiği ortaya çıkmıştır. Kodları 047Pir’in Nerede-203Utanmaz -388Zam Fakiri -018Kıydık Ondandır -021Senin Olsun -045Haydar -084Hatırım Sorarsın -118Bal Kara Gözlüm -168Çankaya -199Doğmazmış Vah -282Hatırım Sorarsın.

Saygı büyüklere, yaşlılara ya da özel konumda olan belli kişilere karşı duyulan sevgidir. Bu sevgi hal ve hareketlere de yansır. Çünkü saygı kavramı belli bir hareketi ve hal durumunu barındırır. Bu yüzden saygı kavramına bakıldığı zaman ilk etapta bunun kişideki yansımalarına bakmak gerekir. Saygı kavramı büyüklere verileceği gibi kişinin kendisi ile yaşıt olan başka kişilere de sunulabilir. Çünkü saygı kavramı tek düze olan bir kavram değildir. Bununla birlikte saygı kavramı herhangi bir duruma karşı da verilebilir. Yani kişilerin belli şartlar altında birbirine saygı duyması durumu tam olarak buna örnektir. Tüm bunlar aslında saygının her anlamda ve her alanda ortaya çıktığını göstermektedir (Öztunç, 2017).

Âşık Mahzuni Şerif türkülerinde bakıldığı zaman saygı kavramının da önemi ön plana çıkar. Saygı her canlıya verilebilen önemli bir sevgi bileşenidir. Mahzuni Şerif türkülerinde bu bileşen daha çok samimi bir dil üzerinden aktarılır. Böylece saygının insanda bırakmış olduğu etki daha kalıcı olur. Saygı kavramı geniş bir kavram olduğu için burada kişinin diğer kişilere duyacağı saygıdan söz edilir. Türküler üzerinden bu durum daha içsel bir şekilde aktarılır (Özdemir, 2016).

“BIRAK BENİ KONUŞAYIM

Ben de bir insan oğluyum

Ben de bir insan oğluyum

Bırak beni konuşayım

Bir başım, bir beynim vardır

Bırak beni konuşayım

Düşüneyim, danışayım

Bir başım, bir beynim vardır

Bırak beni konuşayım

Gene sana danışayım

Beni öldürüp ağlama

Beni öldürüp ağlama

Böyle bulanıp çağlama

Yazık kolumu bağlama

Bırak beni konuşayım

Gene sana danışayım

Senin dilin, benim dilim

Senin dilin, benim dilim

Yakışmaz insana zulüm

İnsanım, hayvan değilim

Bırak beni konuşayım

Gene sana danışayım

Ya sen niçin düşünürsün?

Ya sen niçin düşünürsün?

Düşündükçe boşanırsın

Halk demeye üşenirsin

Bırak beni konuşayım

Gene sana danışayım
Düşünen cahil olamaz
Cahil kendini bilemez
Can gider, fikir ölemez
Bırak beni konuşayım
Gene size danışayım
Mahzuni halk için ölsün
Mahzuni halk için ölsün
Ben giderim, dostlar kalsın
Koltuk, saray helal olsun
Bırak beni konuşayım
Gene size danışayım
Koltuk, saray sizin olsun
Koltuk, saray sizin olsun
Bırak beni konuşayım
Ben insanca danışayım.”(Zaman,1997:330-331)

Yukarıdaki dizlere bakıldığı zaman burada insana olan saygıdan söz edilmiştir. Saygı denilince akla hemen büyükler gelir. Ancak sadece büyükleri içine alan bir durum burada söz konusu değildir. Bunun dışında yer alan birçok şey saygıya girer. Türkçe ders kitaplarına bakıldığı zaman burada tam olarak saygının kimlere verileceği konusunda bu türkü yol gösterici olacaktır. Çünkü yukarıdaki türküde saygının insanlığa verilmesinden bahsedilmiştir. “Ben de bir insanoğluyum. Bırak beni konuşayım.” Mısrasında aslında saygının tüm insanlığa ait olduğundan söz edilmiştir. Bu durum da doğal olarak saygının insanlığın her alanında yer aldığını göstermektedir.

“KÜFRETME

Gardaş bak beni dinle
Ondan sonra küfret de vur.
Gel bana küfretme, bak beni dinle
Senin yüreğinde dert var değil mi?
Dinledikten sonra da vur hançerinle
Ölümlere bile yurt var değil mi?
Küçük çıban yara olmuş büyümüş

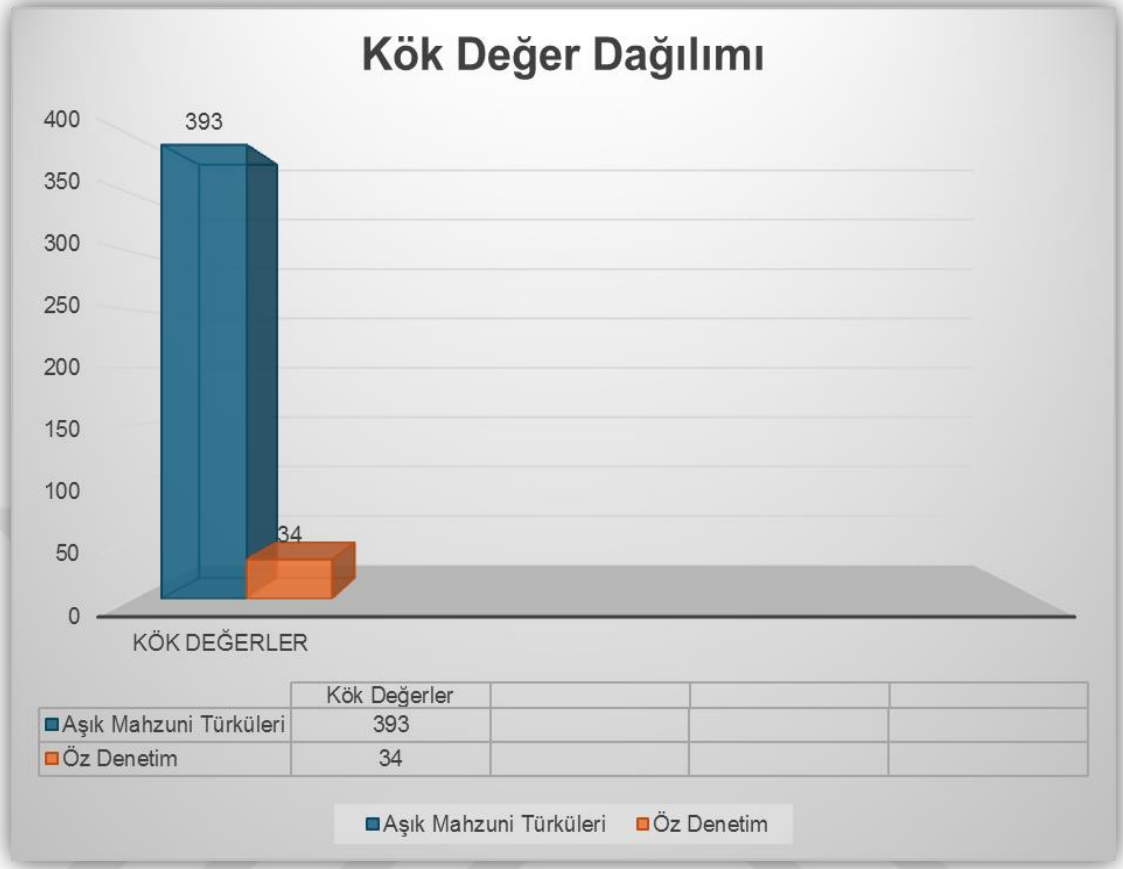
İlaç kar etmiyor doktor ne imiş?
Koyunlar yenilmiş çoban uyumuş
Şu büyük sürüde kurt var değil mi?
Yumşak koltuklara koşan koşana
Çalışan kan ağlar boşu boşuna
Diploma delisi millet başına
Geçince bir ağır şart var değil mi?
Savcı, hakim, paşa, vali insandır
Ama zalim, alim, deli insandır
Tabiat sırrının dili insandır.
Ayıp sende gavur, Kürt var değil mi_
Ayıp gavur müslüm, Kürt var değil mi?
Kapitalist, komünist, sosyalist filan
İnsandan başkası da, yalandır yalan
Doğarken var mıydı da, Gavur- Müslüman?
Kadın, erkek, hadım hirt var değil mi?
Vallahi bir dolu, Alevi- Sünni
Bana vız geliyor, perili, cinli
Madem ki kardeşiz, gel gelme kinli
Kırkların başında dört var değil mi?
Namaz kılsan kılmayana dokunma
Belki haktır onu münafık sanma
İnsan dili başka başkadır ama
Hakk'ın huzurunda fert var değil mi?
Sibirya, Afrika Hakk'ın eseri
Müslüman değilse piç mi, serseri
Onu sen mi yaptın, beri gel beri?
Sanki sende mühür, kart var değil mi?
Türbeyi öp fakat orda yatani
Eğer ölmüş ise bir toprak tanı
Toprağın kralı insandır hanı
Daha yüzü taşa sürt var değil mi?
Uçağa binerek hacca gidersin
Uçağı yapana gavurdur dersin

Bırak Nuh'un gemisini neylersin
Sende gemi olan sırt var değil mi?
Gel kardeşim diplomayla şımarma
Onu verenlerin başına vurma
Lügat masalıyla halkı kandırma
Yumşağın sonunda sert var değil mi?
Tarla da, tezgahta yorulan benim
Benim adım halktır serilen benim
Cephe de, göğsümde vurulan benim
Vur bana sen suçu ört var değil mi?
İsterim dünyada bitsin ayrımlar
Savaşta, kavgada ölmesin canlar
Barış gelsin tüm birleşsin insanlar
Ayrımlar, sınırlar, ırk var değil mi?
Mahzuni lanet et ikilikçiye
Öyleyse adam vur bilmiyor diye
Âşıklar boş verir paşaya beye
Her terazi suçun tart var değil mi?" (Zaman,1997:314-315

Yukarıdaki mısradaki yüne tüm insanlığa olan bir sesleniş durumu hakimdir. Bu duruma bakıldığı zaman aslında insanlığın saygıya ne kadar ihtiyaç duyduğundan söz edilmektedir. Üstelik saygının önemine de dikkat çekilir. Burada saygıya doğrudan değinme yoktur. Ancak bir durum üzerinden buna yer verilir. Yani saygı yan anlamda kalır. Ancak okuyucu veya dinleyici olan kişi buradan saygıya atıfta bulunulduğunu anlar. Yukarıdaki mısradaki Türk, Kürt, Alevi ve Sünniliğe atıfta bulunularak aslında tüm insanlığın ne olursa olsun saygıya ihtiyaç duyduğundan söz edilmektedir.

Türkçe ders kitaplarında saygı kavramına değinilmeden saygı anlatılmak istenirse eğer bu türkü üzerinden ele alınabilir. Çünkü burada saygı ile ilgili tüm uç noktalara yer verilmiştir. Bu sayede öğrencilerin zihninde gerçek saygı ile ilgili bir yapı belirir.

4.9. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Öz Denetim” Kavramı

Şekil 4.10 “Öz Denetim” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Mahzuni Şerif'e ait olan 393 kök değer içinden 34 tanesinin öz denetim ile ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Kodları ise 022Fani Dünya -381Yiğitler, Yiğitler -066Yoldular Beni -393Zevzek -001Meclis -002Göreylim -014Boşu Boşuna -015Dövüşmeyin Yiğitler -035Kıran Kırana -037 Kimliğim -054Sen Sende Ara -063Zor Dedi Bana -065Yatar Ağlarım -077Sen Sende Ara -086Hatırımı Sorarsın -089Adam Olmak Dile Kolay -119Bana Bana -125Durur Belki De -128Ben Beni -135Ben Kimim -144Gelemezsin Sen -147Bir Milletın Efendisi -152Konusayım -160Yoldular Beni -164Yatar Ağlarım -231Giderim -277Yoldular Beni -300Memo -311Ne Deyim -320Kanadım Değdi Sevdaya -349Bildiremedim -357Tükendim Yar -393Zevzek.

Özdenetimin diğer adı öz kontroldür. Kişinin bir toplum içinde işlev görebilmesi için kendi davranışlarını kontrol edebilmesi ve şekillendirmesidir. Bu yüzden özdenetime her birey ihtiyaç duyar. Bu özdenetim adı altında aslında kişinin toplumsal yönüne de vurgu yapılır. Birçok kişi özellikle de öğrenciler bu kavramı bilmez. Bu gibi kavramların daha akıcı ve akılda kalıcılığını sağlamak için şiir ve türküler üzerinden ele

alınabilir. Mahzuni Şerif türküleri de tam olarak bunu aktarır. Çünkü Mahzuni Şerif türkülerine bakıldığı zaman aslında burada türkülerden gelen samimi bir hava vardır. Bu hava doğal bir dil üzerinden aktarıldığı için kişilerin aklında bu kavram daha çok belirir (Kaplan, 2013).

Öz denetim üzerinden yapılan her türlü durum aslında toplumsal beceriyi de beraberinde getirir. Bu yüzden kişinin öz kontrolü de burada devreye girer. Bu öz kontrol durumu tam olarak kişilerin bu alandaki yapısını ve işlevini ortaya koymaktadır. Tüm bunlar ekseninde öz kontrol yapısı kişinin hangi koşullarda olursa olsun kendini gerçekleştirme anlamına da gelir (Irmak, 2017).

“MECLİS

Bir meclise mihman oldum
Rastlamadım bir yarana
Ne acayip dondum kaldım
Taş atarlar yalvarana

Meclisin yapısı güzel
Koltuğu, kapısı güzel
Dışarda hepsi güzel
İçerde kıran, kırana

Sandım ki bir savaş yeri
Adam çatlar, diri, diri
Deki bana, hey serseri
Niye girdin bu borana

Kimi kiminle bağırır
Biri kaçır, beşi vurur
Kızan bir tekme savurur
Yanda uyuyup durana

Görülmemiş böyle uçar
Dokunulmaz, zehir saçır
Hak'kı inkar eder kaçır

Döner el basar Kur'ana

Der Mahzuni çıkamadım

Bu cümbüşten, bıkamadım

Kaşı çatık, bakamadım

Kapıda kimlik sorana” (Zaman,1997:317-318)

Yukarıdaki dizelere bakıldığı zaman burada bir özdenetimden söz etmek mümkündür. Özdenetim kavramına tam olarak değinme durumu söz konusu değildir. Ancak burada özdenetiminin alt yapısına vurgu yapılmıştır. “Bir meclise mihram oldum” sözüne bakıldığı zaman burada dünyadan söz edilmiştir. Dünya herkesin yaşadığı bir alandır. Bu alanda kişinin hayatta kalmak için özdenetime ne kadar ihtiyaç duyduğunun altı çizilmiştir. Çünkü özdenetim kavramı toplumsal olan bir kavramdır. Bu yüzden mevcut olan kavrama bakıldığı zaman aslında toplumsal yapı üzerindeki işlevi ortaya çıkmaktadır. Özdenetim kişinin toplumdaki öz kontrolü şeklinde de tanımlanabilir.

Türkçe ders kitaplarında bazı kavramlar vardır ki sadece açıklama yolu ile akılda kalması mümkün olmaz. Bu kavramlardan birini özdenetim kavramı oluşturur. Özdenetimin akılda kalıcılığı sağlayabilmesi için öncelikle bir olay veya durum üzerinden ele alınması gerekir. Yukarıdaki türkü sözleri şiir adı altında ders kitaplarında ele alınabilir. Mevcut olan bu durum üzerinden aslında akılda kalıcılığı yakalaması da ortaya çıkar.

“EŞMİDİR

Altı bin altı yüz altmış altının

İçinden seçilen tane beş midir?

Allah için, Kur'an için söyleyin

Ebu Sufyan Murtaza'ya eş midir?

Bu kadar gafil mi Hazreti Hüda?

Kendi kullarını, yaksın beyhuda

Bin hikmet gizlidir, bir içim suda

Bunca evliyanın bağı taş mıdır?

Dört kitabın dördü haktır inanın
Kavgası yok Muhammet'le Musa'nın
Allah'ın insana verdiği canın
Birisi dolu da biri boş mudur?

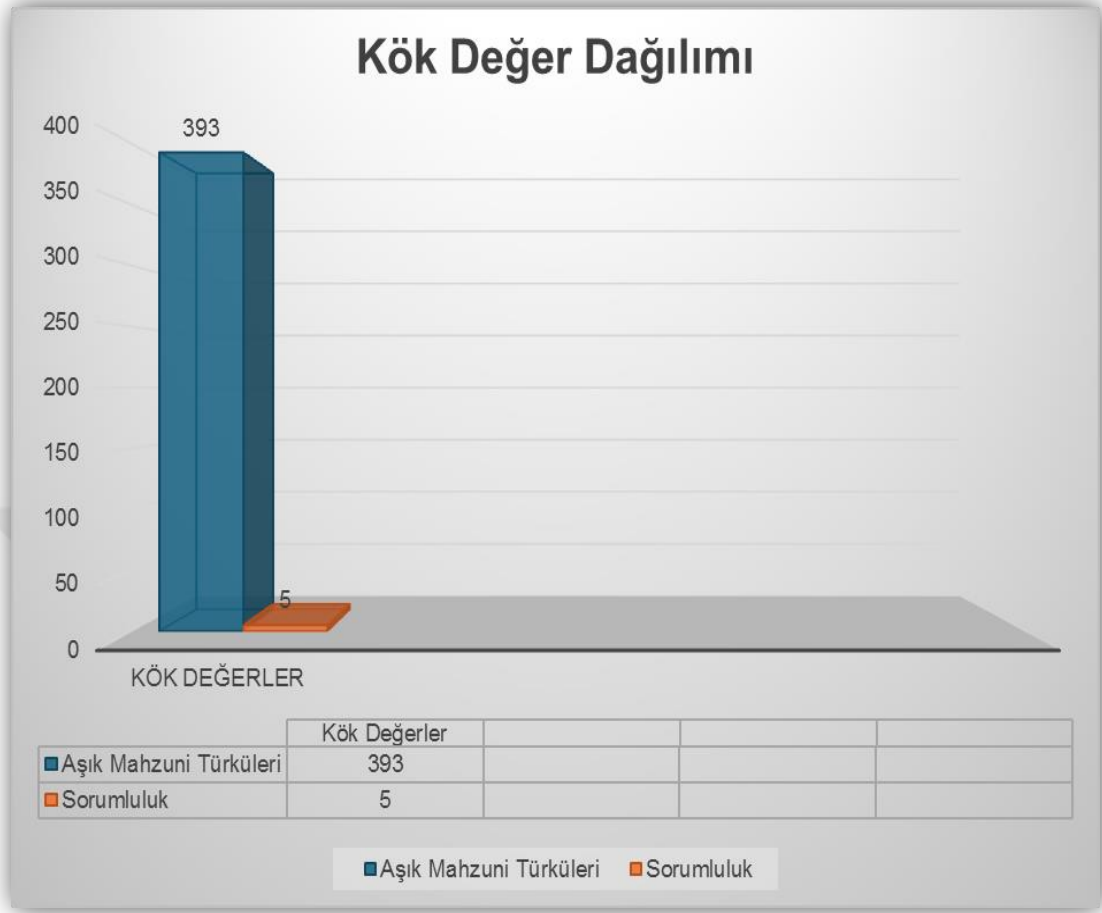
Kaim Hak'kı görmüş ki, cihat açıyor
İnsan sevgisine zehir saçıyor
Mahzuni günümüz gelip geçiyor
İnsan vurmak Hak'ka göre hoş mudur?"(Zaman,1997:318-319)

Özdenetim kişilerin bir alanda yani toplumsal yapı içindeki konumlarını da ortaya koyar. Üstelik bu toplumsal yapı içinde herkes farklı bir karaktere sahiptir. Yani kimse birbiri ile eş değildir. Bu eş olmama durumu da tam olarak öz denetim kavramına işaret eder. Çünkü özdenetim kavramına bakıldığı zaman burada ilk önce bir toplumsal vurgu söz konusu olur. Bu toplumsal vurgu ise genel olarak kişilerin farklı yapılarda toplumsal bir yaşantıya sahip olduğunu gösterir (Kılıç, 2018).

“Altı bin altı yüz altmış altının, İçinden seçilen tane beş midir?” dizelerine bakıldığı zaman burada kimsenin bir biri ile eş olmadığı dişe getirilmiştir. Ancak bu eş olmama durumu kişinin toplumsal bir yapı içinde belli bir öz kontrol kalesi içinde yaşamını sürdürdüğüne işaret eder. Bu işaret durumu özdenetim ile ilgilidir. Mahzuni Şerif türküleri ele alındığı zaman bir uç nokta hep vardır. Bu uç noktalar genel olarak her şeyi daha detaylı bir şekilde aktarır. Bu uç noktalardan yola çıkılarak aslında bir hikayenin çözümlenmesine ulaşılır. Çünkü bu yolla aslında bir tür açılımlama durumu ortaya konur.

Türkçe ders kitapları üzerinden bu durum ele alındığı zaman genel olarak bu tür açılımlama durumları öğrencilerin kafa yormalarını ve mantık yürütmelerini sağlar. Bu mantık yürütme çerçevesi içinde de aslında bir tür durum analizi ile karşılaşılır. Yani Türkçe ders kitaplarında sadece bir kavram değil birden fazla yapının işlevine değinilir. Analiz etme, mantık yürütme ve açılım sağlama gibi durumlara yer verilir. Bunların her biri öğrencilerin beyin yapısına olumlu yönde etki eder. Bu yüzden ders kitapları çerçevesinde özdenetim kavramı bu türküler üzerinden aktarılabilir.

4.10. Türkülerde Kök Değerlere Göre “Sorumluluk” Kavramı

Şekil 4.11 “Sorumluluk” Kök Değerinin Grafik Üzerinde Gösterimi

Sorumluluk kök değeri Mahzuni Şerif türkülerinde 5 kere işlenmiştir. En az işlenen kök değerler arasında yer almaktadır. Kodları 007Köyün Çobanı -034Geçmiyor Günlerim -015Boşu Boşuna -041Tersname -147Bir Milletin Efendisi.

Sorumluluk herhangi bir durum karşısında kişinin almak zorunda kaldığı bir takım gerekliliktir. Her kişinin kendi hayatı içinde bir takım sorumluluğu vardır. Çünkü tabiatları gereği herkes sorumluluk bilinci ile yetişmiştir. Sadece kişiden kişiye farklılık gösteren sorumluluklar vardır. Bunların yapısı ise yaşantılardan kaynaklı olmaktadır. Alınan sorumluluk kişinin bir olaya karşı olacağı gibi bir duruma veya başka bir kişiye karşı da olabilir. Yani bu durum kişiden kişiye değişkenlik gösterir. Aşık Mahzuni Şerif türkülerinde de tam olarak bu yapılardan söz edilir (Turhan, 2012).

Aşık Mahzuni Şerif sorumluluğu her zaman geniş bir pencereden sunar. Bu durum kavram ile birlikte aslında bunun neye bağlı olduğunu da gösterir. Bu sayede sorumluluk kavramı sadece bir kavram olmaktan çıkar. Daha geniş bir pencereden bu

sorumluluk yapısına yer verilir. Mahzuni Şerif türküleri bu açıdan ders kitaplarında eğitici bir yapı etrafında kullanılabilir (Sevindik, 2019)r.

“KÖYÜN ÇOBANI

Kaybetti sürüyü dağda gezerken
Derde düştü, bizim köyün çobanı
Bu dağlar ovalar benimdir derken
Derde düştü, bizim elin çobanı

Koç geldi tosladı, vurdu devirdi
Kurt daldı sürüye büktü kıvırdı
Beş parmakla keçesini çevirdi
Derde düştü bizim köyün çobanı

Çoban uyandı ki sürü dağılmış
Mor koyunlar gizli, gizli sağılmış
Sürünün köpeği suda boğulmuş
Derde düştü bizim köyün çobanı

Niyeti yok dönüp köye gitmeye
Yüzü tutmaz dağda nara atmaya
Yemin ettim diyor, davar gütmeye
Derde düştü bizim köyün çobanı

Mahzuni der yazık oldu sürüye
Bizim çoban gelmez oldu geriye
Olan oldu akşam geldi beriye
Hapı yuttu bizim köyün çobanı” (Zaman,1997:320-321)

Yukarıdaki dizelere bakıldığı zaman burada aslında sorumluluk alınan bir işten önce bahsedilir. Ardından ise bu işte varılan sonuca ve bunun genel durumuna değinilir. Bir çoban üzerinden yapılan bu aktarım bir yerden sonra bir olay veya bir duruma dönüşür. Bu yüzden mevcut olan durum aslında sorumluluk kavramını da akla getirir. Yukarıdaki şiirde sorumluluk kavramı yoktur. Ancak genel olarak okunduğu zaman

burada sorumluluktan bahsedildiği de akla gelir. “Niyeti yok dönüp köye gitmeye. Yüzü tutmaz dağda nara atmaya.” Denilerek aslında burada çobanın haline değinme vardır. Bu kısımda sürüyü kaybettiği için çobanın köye dönmek istemediği dile getirilmiştir. Çünkü alınan bir sorumluluk vardır. Ancak bu sorumluluk olumsuz sonuçlanmıştır.

“GEÇMİYOR GÜNLERİM

Geçmiyor günlerim ahu zardayım
İnsafınız yok mu, erenler vah, vah?
Hayvan mıyım, insan mıyım nerdeyim ?
Bana bakıp, beni görenler vah, vah

Kimi sarhoş olmuş, gezer dolaşır
Kimi arı gibi konar çalışır
Kimi matem eder, kimi gülüşür
Eli kolu bağlı, duranlar vah, vah

Bir zaman bitmiyor, gönlümün yası
Neyleyim ki dünya, kahpe dünyası
Bir karınca kadar yoktur faydası
Bol keseden bana öğüt, verenler vah, vah

Garip bülbül vazgeçmiyor yurdundan
Kimse bilmez Âşıkların derdinden
Bir gün ağlarsınız onun ardından
Bizim Mahzuni Şerif’i vuranlar vah, vah’’(Zaman,1997:360)

Yukarıdaki mısralarda da sorumluluk üzerine birçok yapı ön plana çıkar. Bu alanda en önemli olan unsurlardan birisi sorumluluk kelimesi geçmeden bu kelimeyi yansıtmaktır. Yani kelimededen ayrı olacak şekilde aslında mevcut olan durumdan burada söz edilmiştir. “Kimi sarhoş olmuş, gezer dolaşır. Kimi arı gibi konar çalışır.” Mısralarında özellikle insanlıktan ve her bir canlının bir işlevinden söz eder. Aslına buradaki her bir işlev de kişilerin yaşama sorumluluğudur. Tam olarak bunu algılamak için tüm dörtlükleri okumak ve ele almak gerekir.

Yukarıdaki mısralar eğitim çatısı altında Türkçe ders kitaplarında örnek olarak gösterilebilir. Bu yolla aslında öğrencilere sorumluluk bilinci kavram dışında aktarılır. Çünkü kavram söz konusu olduğu zaman burada bir ezber durumu devreye girer. Fakat yukarıdaki dizelere üzerinden ele alınma durumu söz konusu olduğu zaman tam olarak burada bir durum ve çözümleme ile karşılaşılır. Üstelik bu çözümleme doğrudan öğrenciye sunulur. Öğrenci kendisi bunları ele aldığı için sorumluluk kavramına kendisi ulaşılır. Yukarıdaki türkü bir hikaye etme türküsüdür. Bu yolla da yine akılda kalıcılık elde edilir. Yani eğitim alanında belli bir kavram bir hikaye yapısı altında sunulur. Bu yolla kavramın tam olarak neyi kastettiği sonucuna da ulaşılır.

4.11. Kök Değerler Açısından Türkü Derlemeleri

ADEM MİYİM? HAYVAN MIYIM?

Dünya kâinattan kopup gelirken

Adem miyim, hayvan mıyım ben neyim?

Adem ile Havva vücut bulurken

Cennet miyim, Şeytan mıyım ben neyim?

İdris Nebi biçer iken hülleyim

Yüksekten uçarken, insanlık yayım

Muhtacı aşarken, ulu deryayım

Gemi miyim, kaptan mıyım, ben neyim?

Döküldü gazelim, çürüdü bağım

Yıllar evvel göçmüş köyüm bucağım

Bugün doğdum, varım, yarın da yoğum

Aradaki yalan mıyım, ben neyim?

Kimler akıllanmış, kimler bunamış?

Eyüp derde düşmüş, cahil kınamış

Mevla İbrahim'i boşa sinamış

Kasap mıyım, kurban mıyım, ben neyim?

Aramızda yaşar er oğlu erler

Erleri ne bilsin, köroğlu körler

Bana bu ellerde, Mahzuni derler

İnsan mıyım, hayvan mıyım ben neyim?(Zaman,1997:327)

Yukarıda yer alan türkü özdenetim adı altında ön plana çıkmaktadır. Burada ozan kendini denetler. Bunu yaparken ben neyim veya kimi diye sorular sorar.

KONUŞAYIM

Bende bir insan oğluyum

Bırak beni konuşayım

Bir başım bir beynim vardır

Bırak beni konuşayım

Düşüneyim, danışayım

Beni öldürüp ağlama

Böyle bulanıp çağlama

Yazık kolumu bağlama

Bırak beni konuşayım

Senin dilin, benim dilim

Yakışmaz insana zulüm

İnsanım hayvan değilim

Bırak beni konuşayım

Konuştukça, düşüneyim

Ya sen niçin düşünürsün

Düşündükçe boşalırısın

Halk demeye üşenirsin

Bırak beni konuşayım

Düşünen cahil olamaz

Cahil kendini bilemez

Can gider, fikir ölemez

Bırak beni konuşayım

Gerilere bakılır mı?
Boşa canlar sıkılır mı?
Kuşlar bile yakılır mı?
Bırak beni konuşayım

Mahzuni halk için ölsün
Ben giderim, dostlar kalsın
Koltuk, saray sizin olsun
Bırak beni konuşayım
Gene size danışayım.(Zaman,1997:330-331)

Yukarıdaki türkü sorumluluk kavramı etrafında meydana gelmiştir. Burada konuşayımından kasıt aslında alt yapı bağlamında sorumluluk bilincinin yükünü yansıtır. Yani her insan insanoğlu bir sorumluluk bilinci ile donatılmıştır. Bu da doğal olarak kişileri yaşama karşı sorumluluk bilinci ile donatır.

DÖVÜŞMEYİN YİĞİTLER

Boşa dövüşmeyin, bizim yiğitler
Sizi vurduranlar, vurulmuyor ki!
Kim bilir nerede, hangi koltukta
Kömürde, tarlada, yorulmuyor ki !

Aynı baba dölü, ölen, öldüren
Ölenle öldüren, iti güldüren
Yok muydu bunu size bildiren
Vur diyenler burda görülmüyor ki !

İşçiyi işçiye, düşüren zalim
Boynumuzda boza pişiren zalim
Bu kadar bardağı, taşıran zalim
Gözümüz önüne, serilmiyor ki !

Yeni adı çıkmış sağ ile sol'un
Tarihte borcu yok, kullara kulun

İki yanı birdir, yaktığın çulun
Bilirsin ölenler dirilmiyor ki !

Mahzuni der nedir, hakkın davası
İnsana benzer mi, köpek mayası ?
Ah tükenip bitsin, sınıf kavgası
Sınıfsız bir okul kurulmuyor ki !(Zaman,1997:331-332)

Bu türküde adalet kavramına yer verilmiştir. Adaletin aslında zalim ve mazlum adı altında işlenmesi mevcut olan dünya düzenine de vurgu yapar.

YAKAR GİDER

Şu bizim yüce dağlarda
Bir boz bulut akar gider
Bazen büyük düz ovada
Bir gün kavga çıkar gider

Böyle yürür ise kervan
Elbet bir gün çöker Mervan
Üstümüze çarkı dervan
Döner dertli, bakar gider

Çok savurdu, bu yel bizi
Uyuz etti, şu kel bizi
Çok bulanık bu sel bizi
Ayıp demez, yıkar gider

Der Mahzuni, gör zulümü
Göğe savurdun külümü
Mazlumun hakkı zalimi
Alim Allah yıkar gider.(Zaman,1997:333)

Bu dizelerde sabır kök değeri işlenmiştir. Burada sabrın vermiş olduğu selamete ozan vurgu yapar.

DOSTUM, DOSTUM

İşten güçten dertten gamdan dolayı
Allah bir değişim yılda bir defa
Ben düğün görmedim, bilmeme balayı
Yırtık çul giyişim, yılda bir defa
Dostum, dostum gel benim canım

Bir gün doyduğum an hacıyı hacı
Böyle geldi, gitti anayla bacı
Ekmek neme yetmez soğan, baş tacı
Benim et yiyişim, yılda bir defa
Dostum, dostum, gel benim canım

Mahzuni'yim ben cahile uymam ya
Beni kesseler bile, asla duymam ya
Vallah billah ben insana kıymam ya
Hayvana kıyışım yılda bir defa
Dostum, dostum o da bayram olunca. (Zaman,1997:337-338)

Bu türküde başlıktan da anlaşıldığı üzere dostluk kök değeri işlenmiş ve ele alınmıştır.

FANİ DÜNYA(YANDIM ALLAH)

Buna fani dünya derler
Yolcu da, hancı da gider
Her mevsimin sonu vardır
Kocası genci de gider
Yandım Allah yandım eyvah
Dertlere boyandım eyvah

Sevenim saçını yolsa
Her derdine çare bulsa
Bütün dünya onun olsa
Sakıp Sabancıda gider

Doğmuşum Mahzuni diye
Niye ağlamışım niye
Minnetim yok hiç kimseye
Can gider, canan da gider
Gelen gider, doğan gider
Yandım Allah yandım eyvah
Dertlere boyandım eyvah! (Zaman,1997:340)

Bu türküde de kök değer bağlamında özdenetim ön plana çıkar. Dünyanın faniliği karşısında ozan bir özdenetime girmiştir. Burada kendi bulunduğu yapıyı sorgulamıştır.

YAŞI VAR

Efendiler bunun neresi yalan
Sizde havyar bizde bulgur aşısı var
Bunca emeğimiz hep oldu talan
Yıllar yılı gözümüzün yaşı var

Yakamız var mıydı olaydı kirli
Borcumuz tükenmez ikili, birli
Bugün git, yarın gel bitmez bir türlü
Anladım ki müdür beyin işi var

Bu koltuğa biraz daha yaslanın
Yiyin, için biraz daha paslanın
Yer yüzünü, size veren aslanın
Ne bir mezarı var, ne de taşı var

Mahzuni bu dertler bağrımı yakar
Bu pınarın suyu, hep size akar
Size doğru, bize çok eğri bakar
Olmaz olsun adaletin şaşısı var.(Zaman,1997:343)

Bu türküde adaletin şaşı var diyerek son dizede adalet kök değerine yer verilmiştir.

GÜL YÜZLÜ

Gül yüzlü cananım, senin elinden
Gizli, gizli yaşım dökülmektedir
Ele destan oldum, zalim dilinden
Akar göz yaşlarım dökülmektedir
Ah ettikçe yaşım dökülmektedir

Gönül bu sevdanın düştü peşine
Merhamet et n'olur gözüm yaşına
Yandım gözlerine kara kaşına
Düşündükçe ömrüm sökülmetedir

Mahzuni Şerif'im ben bir deliyim
Göster cemalini seyran eyleyim
Yandım dedim, işte daha ne deyim
Neden o dost benden çekilmektedir.(Zaman,1997:354)

Bu türküde sevgi kök değeri işlenmiştir. Burada ozanın sevgiliye duyduğu sevgiden söz edilmektedir. Ancak bununla birlikte sevgiliye edilen bir sistem de vardır.

YİNE BAHAR GELDİ

Yine bahar geldi, nedir yaradan
Bilmem neden yaprak açmaz güller oy
Karlı dağlar, kalkmadıkça aradan
Korkarım ki dosta ermez yollar oy

Ne dağı var, ne ormanı çınarı
Ne bağı var, ne bostanı pınarı
Kimse bilmez gizli, gizli yanarı
Ah derdini dökemeyen kullar oy

Kimi murat almış, gezer salınır
Kimi yaralanmış, bağı delinir
Bir gün şu dünyadan adım silinir
Hani bizim Mahzuni'miz derler oy. (Zaman,1997:357)

Bu türküde dostluk kök değeri özlem duygusu içinde ele alınmıştır.

SEHER VAKTİ EVİNİZE

Seher vakti evinize
Geldim, gelmez olaydım
Geçiyordum bağınıza
Vardım, varmaz olaydım
Yalancısın inanamam
Gayri sana güvenemem
Yalancısın, yalancısın

Boz kayadan pınar akar
Ondan içen, çile çeker
Azgın yarama kim bakar
Sardım, sarmaz olaydım
Yalancısın inanamam
Gayri sana güvenemem
Yalancısın, yalancısın

Mahzuni Şerif'in hali
Aramızda kara çalı
Gittiğim erkanı yolu
Sordum sormaz olaydım
Yalancısın, inanamam
Gayri sana güvenemem
Yalancısın, yalancısın. (Zaman, 1997:359)

Yukarıdaki türküde dürüstlük kök değeri ele alınmıştır. Burada özellikle yalancısın denilerek aslında dürüstlüğün de vurgusu yapılmıştır. Kavrama yer verilmesi de başka bir kavram üzerinden buna değinme söz konusudur.

KİMLİĞİM

Beni merak edip, şüphe duyanlar
Kendin bilmezlerin telaşyım ben
Aslım Horasan'dan toprağım Afşin
Elbistan düzünün bir telaşyım ben

Bir gün Âşıkların, kara gününde
Ah çekip dolaştım sevda yönünde
Kur'an da okudum, mürşit önünde
Saz çalıp söyleyen Bektaşî'yim ben

Benden özürülüler, beni sormasın
Alemi kandırıp kendin yormasın
Aslımı toz edip, yafta vurmasın
Çünkü be işlerin nakkaşyım ben

Mahzuni Şerif'im yaş oldu elli
Dolaştım elinde beş altı telli
Ne küstüğüm belli, ne neşem belli
Bunca Âşıkların bir hoşuyum ben
Nice Âşıkların sarhoşuyum ben.(Zaman, 1997:365)

Bu türküde ünlü ozan özdenetim yapmıştır. Kimlik adı altında kendini tanıtır. Bu tanıtmaya biçiminde toplum içinde kendini denetler.

KAYBOLDU

Bir zamanlar at oynatan ağalar
Dizginiyken malıyınan kayboldu
Viskiden sulanan o yeşil bağlar
Yaprağınan, dalıyınan kayboldu

Çiftliğinden döner idi kahyalar
Burnumuza gelmez oldu reyhanlar
Suntalar kralı yeğen Yahya'lar
Servetiynen, malıyman kayboldu

Bir hoca var idi, tespih çekerdi
Yalan koymaz yeryüzüne dökerdi
Gizli şarap içer haramdır derdi
Yalanıyan, falıyanan kayboldu

Bölmek için gürler dururdu sesi
Vatanı neresi, memleket nesi
Kurt beslerdi bizim köyün fitnesi
Köpeğinen, yalıyanan kayboldu

Mahzuni Şerif'im sonun bu muydu?
Tarih baba neler yıkadı yudu
Olanaksız diye nice umudu
Bir acayip diliyle kayboldu.(Irmak, 2013)

Dürüstlük kök değeri burada ön plana çıkmaktadır. Özellikle dünyanın geçiciliğinden söz edilmektedir. Ancak bu geçicilik içinde insanların gerçek yüzlerine ozan yer vermiştir.

AĞLAMA DOST

Her akşamın bir de sabahı vardır
Gel ağlama gamlı gönlüm ağlama
Ömür para değil al selamımı
Gel ağlama gamlı gönlüm ağlama

Padişah mı olacaksın dünyaya
Zaman, zaman güleceksin dünyaya
Bir daha mı geleceksin dünyaya
Gel ağlama gamlı gönlüm ağlama

Mahzuni yanarsın ekmeden biçer
Korkarım dünyaya konmadan göçer
Rüzgarım esiyor elleme geçer
Gel ağlama gamlı gönül ağlama.(Zaman, 1997:375)

Burada yazar dünyanın adaletsizliğine vurgu yaparak adalet kavramına dikkat çekmiştir. Özellikle ağlama dost diyerek kendine vurgu yapmaktadır.

PİR'İN NEREDE

Seyreyledim Çoğulhan'ı, Çomu'yu
Hey Berçenek senin yerin nerede
Ne saygısı kalmış, ne de erenler
Şakir baba gibi, pirin nerede

Yeşil bağımızda ayrıklar bitmiş
Zeynep'in bağında baykuşlar ötmüş
Bizim köyün nuru çekilmiş gitmiş
Kahpe felek senin zorun nerede

Lorşun Yaylası'nın dirgen Ali'si
Gülden güzel, şu Tanır'ın çalısı
Hani Berçeneğin Ala Deli'si
Dost Mahzuni gibi körün nerede.(Zaman, 1997:381)

Saygı kavramı bu türküde özellikle ilk dizede ön plana çıkmaktadır.

DEFİNE

Mısır satıyordun iki yıl evvel
Kardaş defineyi nerede buldun?
Baktım defterine vergi ne gezer
Kardaş defineyi nerede buldun?

Haber verseydiniz müzemiz vardı

Kumandan, Kaymakam Kazamız vardı
Yoksa Muhtar ile azamız vardı
Kardaş defineyi nerede buldun?

Okuma görmedin, kırk sene yattın?
Ekmeğe kaç direm, emekler kattın
Eroin mi sattın, esrar mı sattın?
Kardaş defineyi nerede buldun?

Beni de seni de gören Allah'tır
Alın teri bütün dertlere şahtır
Devlet parasını çalmak günahdır
Kardaş defineyi nerede buldun?

Mahzuni Şerif'e inanmaz mısınız?
Ben yanarım daim, sen yanmaz mısınız?
İnsanım demeye utanmaz mısınız?
Kardaş defineyi nerede buldun?(Zaman, 1997:383)

Burada dürüstlük adı altında define nerede diye ozan sormaktadır. Dürüstlük kavramı tekdüze değil de bir durum üzerinden ele alınmıştır.

KERİM AĞA

Ta dedemden sekiz dönüm kalmıştı
Kerim Ağa neden, sürdün tarla mı ?
Hükümet vermişti, benim olmuştu
Kerim Ağa neden, sürdün tarla mı?

Bu nasıl adalet, nasıl terazi
Sürdüğün yer mezarlıktı birazı
Yetmez mi on beş dönüm arazi?
Kerim Ağa niye sürdüm tarla mı?

Merkebi, ineği çift ettim koştum

Eliminen diken yoldum ot biçtim
Hendekler kazdırdım, kuyular deştim
Kerim Ağa niçin sürdün tarla mı?

İki yorganımın birini sattım
Bir buçuk yatakta beş nüfus yattım
Üç oğlumu bir tüfekte donattım
Kerim Ağa niye sürdün tarla mı?

Mahzuni der yok mu, benim gururum?
Yıllar yılı gurbet elde çürürüm
Yemin ettim artık seni vururum
Kerim Ağa niçin sürdün tarla mı? (Zaman, 1997:384)

Burada adalet ve eşitliğe vurgu yapılmıştır. Ancak ozan bunu adaletsizlik üzerinden durum ve olay örgüsü içinde ele almıştır. Yani Kerim ağa üzerinden aslında bir tasnif yapılmıştır.

BARIŞAK

Ömrümün serdarı, gönlümün şahı
Sana bu günlerde, n'oldu barışak
Gönderme ardından ahu dumanı
Bahar geldi bayram oldu barışak

Ben giderim gönül senden gitmiyor
Kuru çölde mavi sümbül bitmiyor
Küsenlere Mevla yardım etmiyor
Ömür bitti, çile doldu barışak

Kara zülüflerin dökmüş kaşına
Ben seni sevmedim, boşu boşuna
Gücenmek günahdır mezar taşına
Farz etki Mahzuni öldü barışak. (Zaman, 1997:386)

Burada sevgi kök değeri önem kazanmıştır. Küsmek ve barışmak adı altında aslında ozanın sevdiği kişiye seslenişi hakimdir.

DOST SEN NEREDESİN

Yine bugün yar günüdür

Güzel dost sen neredesin

Günden güne beter oldun

Zalim dost sen neredesin

Posta dönüştü hainler

Sen yoksun bizi kim dinler

Her kuzu bir yerde inler

Zalim dost sen neredesin

Muhabetin bağı soldu

Yaprağına hoyrat doldu

Gönül şevki viran oldu

Zalim dost sen neredesin

Mahzuni dert dizi, dizi

Soran yok mu halimizi?

Demeye gerek yok bizi

Malum dost sen neredesin. (Zaman, 1997:389)

Ozanın en çok işlediği konulardan birisi dostluktur. Dostluk kök değeri hem sevgi bağlamında hem de dosta olan özlem bağlamında önem kazanmıştır.

MEB'in YÖK uygulamalar kitabına bakıldığında zaman kök değerler bağlamında ön plana çıkan çıkarımları ile karşılaşılır. Etkinlik kitabının amacı kök değerlerin bireylere kazandırılmasıyla bir yandan bireyin toplumsal hayata uyum sağlayarak dengesini bulmasına destek olmak bir yandan da toplumun kültürel özelliklerine katkı sağlamaktır. Hazırlanan materyalde yer alan farklı değerlere ait içerik, etkinlik ve uygulamalarda öğrencilerin yorumlama, çıkarımda bulunma, öğrendiğini karşılaştığı probleme yansıtabilme, karşılaştırma, ilişki kurabilme, analiz edebilme, eleştirel düşünebilme, düşüncelerini sentezleyebilme gibi üst düzey zihinsel becerileri

kazanabilmesi ve tüm bu süreçleri etkili iletişim kurarak iş birliği içinde deneyimlemesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda Değerler Eğitimi Etkinlik Kitabı ile öğretimin sadece bilişsel yani zihinsel öğrenmelerle sınırlı kalmayıp öğrencilerin duygu, tutum, değer, inanç gibi duyuşsal davranışlarının hepsinin geliştirilmesi yani eğitimin bütüncül olarak ele alınması da mümkün olacaktır. “Öğretim Programlarında Yer Alan Kök Değerler Temalı Etkinlik Kitabı'nda on kök değere yönelik yüz yirmi etkinlik yer almaktadır. Alan uzmanları tarafından hazırlanan etkinlikler; öğrencilerin ilgisini çekecek, birbirinden farklı özellikler içeren özgün çalışmalar şeklinde sunulmuştur. Etkinlikler öğretmenlerin uygulamasına yönelik sınıf içi etkinliklerdir. Etkinlikler, öğrencilerin sınıf ortamı içerisinde daha çok eğlenerek öğrenebilecekleri, anlama ve anlatma becerilerini daha üst düzeye çıkarabilecekleri çok yönlü çalışmalar şeklinde düzenlenmiştir.”

4.12. MEB Kök Değerler Kitabında Kök Değerlerin Tasnifi

MEB kök değerler kitabına bakıldığında zaman kitapta kök değerlerin belli başlıklar altında tasnifi ile karşılaşılır. Bunlara şu şekilde değinmek mümkündür;

Dostluk;

- Sanatta Dostluk
- Örnek Dostluk
- Atasözlerinde Dostluk
- Dostluktan Kardeşliğe
- Gelenekten Geleceğe Dostluk
- Gerçek Dost
- Garip Dostluk
- Koşulsuz Dostluk
- Sokaktaki Dost
- İlham Kaynağım Dostlarım
- Adım Adım Dostluk
- Ahiretlik

Dürüstlük;

- Dürüstlük Mesleği
- Emanete İhanet Etmek
- Vicdanen Sorumluyum

- Bana Güvenilebilirsiniz
- Sözleri Yutmak Zorlaşınca
- Kelebek Etkisi
- İş Ahlakı
- Söz ve Ötesi
- Söz Vermek
- Güvenilir Satıcı
- Dürüstlük Abidesi Mehmet Akif
- Yitik Taş
- Dürüst Paylaşım Tutarlı Yaşam

Öz Denetim;

- Öz Denetimli Olmak
- Alışveriş Çılgınlığı
- Gücünü Kendinden Alanlardan Mısınız?
- Zamanım ve Önceliklerim
- Engelleri Aş Hedeflerine Ulaş
- Sosyal Medyada Öz Denetim
- Saç Bakalım
- İlme Adanmış Bir Ömür
- Bir Bilene Soralım
- Öfke Kontrolü
- Nasıl Davranırsın

Sabır;

- Sabrın Sonu
- Sabrınızı Nasıl Alırsınız?
- Sabreyle Gönül
- Sabır Yolu
- Sabır Tavsiyesi
- Sabır Acıdır, Meyvesi Tatlıdır
- Başarının Anahtarı
- Çalışmaya Başlamak Mı Yoksa Çalışmayı Bitirmek Mi Zor?
- Sabır, Ya Sabır

- Bambu Ağacı
- Dinlen
- Sabrın Anahtarı

Saygı:

- Saygılıyım
- Saygı Neydi?
- Ya Olduğın Gibi Görün Ya Göründüğün Gibi Ol
- Sıfır Atık
- Özür Dilemek
- Doğaya Saygı Kendime Saygı
- Saygılarımı Sunarım
- Sevginin Ön Koşulu Saygı
- Çok Geç Olmadan
- Komşuya Saygı
- Daha Temiz Bir Dünya İçin Görev Alıyorum

Sevgi:

- Dünyayı Sevgi Kurtaracak
- Sevelim Sevilelim
- Atatürk ve Ağaç Sevgisi
- Sevgi Diyarı “Anadolu”
- Bana Sevmeyi Öğret
- Sevgi Üzerine
- Anadolu'nun Sevgi Elçileri
- Aşiyen
- Hediyeleşmek: Sevgiyi Arttırmanın Yolu
- Hayattaki Sevgi

Sorumluluk:

- Sorumluluklarımı Biliyorum
- Sorumluluklarım
- Sorumlu Benim
- Kim Sorumlu?
- Söyleyeceğim Çok Şey Var
- Miras Değil Emanet
- Bir Damla Can
- Çevre Bilinci

- Sürdürülebilir Bir Dünya İçin
- Ben De İnsanım
- Milli Kültür Savunucusu

Vatanseverlik;

- Dile Kolay “Vatan”
- Şanlı Tarihim
- Değerlerime Sahip Çıkıyorum
- Türkiye’nin Kültür Haritası
- İstikbal Göklerdedir
- Değerlerimiz
- Karbon Ayak İzim
- Kültürel Değerleri Koruma
- Vatan Sevdalısı
- Kahraman Türk Kadını
- Vatan İçin Yaşa
- Kahramanlık Sendedir
- Kurtuluş Kahramanları
- Kültürel Miras

Yardımseverlik;

- Yardımseverlik: Kim, Kime, Neden, Nasıl?
- Sadaka Taşı
- Tarihten Yardım Örnekleri
- Kaymakam Sensin
- Benim Adım Yardım
- Yardımsever İnsanlar
- Tek Yürek Tek Vatan
- Hayatı İyilikle Doldurmak
- Gönül Köprüsü Yardımseverlik
- Bende Varım
- Zimem Defteri
- Yardımseverlikte Mimar

5. SONUÇ

Tezin bulguları, Âşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin hem kök değerlerin aktarımında hem de Türkçe eğitiminde etkili bir araç olarak kullanılabilceğini göstermektedir. Bu bağlamda, Mahzuni'nin eserlerinin eğitim materyali olarak entegrasyonunun, öğrencilerin hem dil becerilerini hem de kültürel değerler anlayışlarını geliştireceği söylenebilir. Eğitimcilere, Mahzuni'nin türkülerini ders müfredatlarına dahil ederek bu avantajlardan yararlanmaları önerilmektedir. Ayrıca, bu çalışmanın, Türkçe eğitimi ve kültürel değerlerin korunması konusunda yapılacak diğer araştırmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu tez, Âşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin kök değerler açısından incelenmesini ve bu değerlerin Türkçe eğitiminde nasıl kullanılabilceğini kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Mahzuni Şerif'in eserleri, hem dil zenginliği hem de kök değerlerin aktarımı açısından önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Çalışmanın sonuçları, Mahzuni'nin türkülerinin toplumsal ve kültürel bağlamda ne denli etkili olduğunu ve bu etkilerin eğitim alanında nasıl değerlendirilebileceğini ortaya koymuştur.

5.1. Kök Değerlerin Türkülerdeki Yansımaları

Mahzuni Şerif'in türkülerinde, insan sevgisi, adalet, hoşgörü, doğruluk ve yardımlaşma gibi evrensel kök değerler derin bir şekilde işlenmiştir. Bu türküler, yalnızca kültürel bir miras sunmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin toplumsal ve ahlaki gelişimini destekleyen güçlü mesajlar taşır. Örneğin, "Güzelim" adlı türküde insan ilişkilerindeki sevgi ve saygının önemi vurgulanmakta; "Bir Kızılderili" adlı eserde ise adalet ve eşitlik temaları öne çıkmaktadır. Şerif, "Güzelim"de, "Önce insan olmayı bilmelisin, sonra güzelliği aramalısın" (Şerif, 2002) şeklindeki ifadeyle, insan olmanın ve değerli ilişkilerin önemini açıkça belirtir. "Bir Kızılderili" ise adaletin evrensel bir ilke olduğunu, tüm insanlar için geçerli olduğunu vurgular (Şerif, 2005). Bu değerler, toplumsal normlar ve etik anlayışlarla uyumlu bir şekilde bireylere aktarılmaktadır.

Mahzuni'nin türkülerinde yer alan ahlaki öğretiler, toplumsal bilinçlenmeye ve kültürel değerlerin korunmasına önemli bir katkı sağlamaktadır. Özellikle, "Sarıyer" türküsündeki toplumsal eleştiriler ve bireysel sorumluluk vurguları, toplumsal adaleti ve bireylerin toplumsal sorumluluklarını hatırlatmaktadır. Mahzuni'nin eserlerinde,

toplumsal sorunlara dair eleştiriler ve çözüm önerileri, bireylerin toplumsal bilinçlenmelerine katkıda bulunur (Kara, 2018).

5.2. Türkçe Eğitiminde Kullanılabilirlik

Mahzuni Şerif'in türkülerinin Türkçe eğitiminde kullanımı, dil öğretimi ve değerler eğitimi açısından büyük bir potansiyel sunmaktadır. Türkçe derslerinde Mahzuni'nin eserlerinin kullanılması, öğrencilerin hem dil becerilerini geliştirmelerine hem de kültürel değerlerle tanışmalarına olanak sağlar. Türkülerin içindeki dilin sade ve anlaşılır yapısı, dil öğrenme süreçlerini desteklemede etkili olabilir. Özellikle, Mahzuni'nin kullandığı halk söyleyişleri, deyimler ve atasözleri, Türkçenin günlük kullanımını öğretmede değerli örnekler sunar (Yılmaz, 2019).

Türkçenin öğretiminde, Mahzuni Şerif'in türkülerinin kullanımı, şu alanlarda fayda sağlayabilir:

1. Dil Becerileri: Türküler, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletir ve dilin doğal akışını anlamalarına yardımcı olur. Mahzuni'nin eserlerinde kullanılan deyimler ve halk söyleyişleri, dilin kullanımını öğrenmede önemli bir kaynak oluşturur (Demir, 2021).
2. Eğitsel Mesajlar: Türkülerde yer alan kök değerler, öğrenciler için öğretici bir materyal sağlar. Adalet, dürüstlük ve yardımlaşma gibi temalar, değerler eğitimi destekleyici bir içerik sunar. Örneğin, "Güzelim"deki sevgi ve saygı vurguları, öğrencilere sosyal ilişkilerde bu değerlerin önemini öğretir (Aydın, 2020).
3. Kültürel Bilinç: Mahzuni'nin eserleri, Türk kültürünün zenginliklerini ve geleneksel değerlerini yansıttığı için, öğrencilerin kültürel bilinçlerini artırır. Türküler, kültürel mirası aktarma ve koruma konusunda etkili bir araçtır (Özkan, 2022).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tezin bulguları, Âşık Mahzuni Şerif'in türkülerinin hem kök değerlerin aktarımında hem de Türkçe eğitiminde etkili bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, Mahzuni'nin eserlerinin eğitim materyali olarak entegrasyonunun, öğrencilerin hem dil becerilerini hem de kültürel değerler anlayışlarını geliştireceği söylenebilir. Eğitimcilere, Mahzuni'nin türkülerini ders müfredatlarına dahil ederek bu avantajlardan yararlanmaları önerilmektedir. Ayrıca, bu çalışmanın, Türkçe eğitimi ve kültürel değerlerin korunması konusunda yapılacak diğer araştırmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu sonuçlar ışığında, Mahzuni Şerif'in türkülerinin eğitimde kullanılmasına yönelik daha fazla araştırma yapılması ve uygulamalı çalışmaların artırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Eğitim materyali olarak kullanılacak bu tür çalışmalar, Türk kültürünün ve dilinin genç nesillere aktarılması konusunda önemli bir rol oynayacaktır. Ayrıca, Mahzuni'nin eserlerinin dijital eğitim platformlarında ve çeşitli öğretim araçlarında kullanılması, bu değerlerin daha geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlayabilir.

Bu sonuç bölümü, çalışmanın bulgularını detaylı bir şekilde sunar ve Mahzuni Şerif'in eserlerinin eğitimde nasıl etkili olabileceğini geniş bir perspektiften ele alır.

7. KAYNAKÇA

- Aktaş, İ. (1990). *Anadoluyu Kucaklayan Ozan Mahzuni Şerif*. Başkent Matbaacılık.
- Atmaca, S., & Can, N. (2022). Karacaoğlan'dan Günümüze Kahramanmaraş'ta Âşıklık Geleneğinin İcelenmesi. *Uluslararası Stratejik Boyut Dergisi*, 2(2), 106-114.
- Aydın, H. (2020). *Değerler Eğitimi ve Türk Halk Müziği*. Ankara: Türk Kültür Yayınları.
- Bekki, S. (2016). 1980 Sonrası Âşık Şiirinde Siyasi Söylemler. *Litera Turca Journal Of Turkish Language and Literature*, 2(1), 51-66.
- Çankaya, İ. (1994). *Mahzuni Şerif Seçme Şiirler*. Prospero Yayınları.
- Çevik, M. (2022). Talihsiz Bir Türkü: "Yaban Gülü müsün Sarp Kayalarda". *Folklor Dergisi*, 28(110), 245-268.
- Demir, M. (2021). *Türkçe Eğitimi ve Halk Edebiyatı*. İstanbul: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Doğan, A. (2009). *Namei-i Şerif Beni Mahlassız Eden Âşık*. Meta Basım.
- Günay, U. (1993). Âşık Veysel ve âşık tarzı şiir geleneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(1).
- Irmak, Y. (2013). Folklorun beş işlevine göre Âşık Mahzuni Şerifin şiirleri.
- Irmak, Y. (2014). Âşık Mahzuni Şerifin Şiirlerinde Milli Birlik ve Beraberlik İşlevi. *Fen Edebiyat Dergisi*, 4(7), 37-58.
- Irmak, Y. (2017). *Âşık Mahzuni Şerif ve Şiirleri*. Ürün Yayınları.
- Irmak, Y. (2017). İşlevsel Halkbilimi Kuramına Göre Âşık Mahzuni Şerifin Şiirlerinde Tespit Edilen Yeni İşlevler. *Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları*, 7(12), 183-212.
- Irmak, Y. (2018). Mahzuni/Mahzuni Şerif/Şerif Cırık. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*.
- İlknur, M. (2002). Ozanlık Geleneğinde Ulu Bir Çınar: Âşık Mahzuni Şerif. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi*(22), 211-220.
- Kara, N. (2018). *Türkülerde Toplumsal Mesajlar ve Değerler*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Kılıç, S. (2018). Âşık Tarzı Halk Şiirlerinin Günümüz Müzik Anlayışı İle Yeniden Yorumlanması: Âşık Mahzunî Şerif Örneği. *Uluslararası Halk Nilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 27-34.

- Kılıç, S. (2018). Âşık Tarzı Halk Şiirlerinin Günümüz Müzik Anlayışı İle Yeniden Yorumlanması: Âşık Mahzunî Şerif Örneği. *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 27-34.
- Kömcü, S. (2023). İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Kök Değerlerin Eğitiminde Barış Manço Şarkılarının Kullanımı.
- Muhammet Turhan, Ö. K. (2012). Değerler Eğitimi Açısından Türk Halk Müziği ve Halk Ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahzunî Şerif, Âşık Veysel ve Özay Gönlüm Bağlamında Bir İnceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi* (6), 117-128.
- Ömer Kaplan, M. U. (2013). Âşık Mahzunî Şerif'in Şiirlerinde Tıp Etiği ile İlgili Temalar. *Lokman Hekim Journal*, 15-30.
- Ömer Kaplan, M. U. (2013). Âşık Mahzunî Şerif'in Şiirlerinde Tıp Etiği İle İlgili Temalar. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 82-92.
- Özdemir, A. (2016). Âşık Tarzı Şiir Geleneğinde Âşık Mahzunî Şerif ve Şiirleri. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 125-127.
- Özdemir, A. (2016). Âşık Tarzı Şiir Geleneğinde Âşık Mahzunî Şerif ve Şiirleri. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1-12.
- Özkan, Z. (2022). *Kültürel Değerler ve Eğitim*. İstanbul: Kültür Eğitim Yayınları.
- Öztunç, A. (2017). *Devri Mahzunî*. DK Yayınları.
- Öztunç, A. (2017). *Devri Mahzunî*. DK Yayınları.
- Parlak, F. (2016). Anadolu Hümanizmi Açısından /âşık Mahzunî Şerif. *II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*.
- Sami, T. (2018). Âşık Veysel Şatıroğlu, Neşet Ertaş ve Âşık Mahzunî Şerif Eserleriyle Foucault'cu Söylem Analizi Üzerine Bir Çalışma: Yaşam Doyumu ve Ölüm Arzusu Analizi. *Uluslararası Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(7), 116-140.
- Seher Atmaca, N. C. (2022). Karacaoğlan'dan Günümüze Kahramanmaraş'ta Âşıklık Geleneğinin İncelenmesi. *Uluslararası Stratejik Boyut Dergisi*, 2(2), 106-114.
- Sevindik, A. (2019). Âşıklık Geleneğinin Güncel Durumu ve Âşıklar Üzerine Bazı Tespitler. *SUTAD*(47), 127-144.
- Şerif, Â. (2002). *Âşık Mahzunî Şerif: Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: Halk Müzik Yayınları.
- Şerif, Â. (2005). *Mahzunî'nin Türküleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şerif, M. (1994). *Gümüş Yelek*. Ankara: Yeni Yüzyıl Yayınları.
- Şerif, M. (1995). *Dolunaya Tül Düştü*. Ankara: Ürün Yayınları.

- Turan, M. (2004). Mahzuni Şerif ve Gelenek. *Kültür-Kimlik Ekseninde Türk Edebiyatı*, 97-108.
- Turhan, M. (2012). Değerler Eğitimi Açısından Türk Halk Müziği ve Halk Ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahzuni Şerif, Âşık Veysel ve Özay Gönülüm Bağlamında Bir İnceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3(6), 117-128.
- Yağız, S. (1976). *Berçenekli Âşık Mahzuni*. May Yayınları.
- Yağız, S. (1999). *İşte Bizim Mahzuni*. Hasat Yayınları.
- Yağız, S. (1999). *İşte Bizim Mahzuni*. İstanbul: Hasat Yayınları.
- Yetiştii, O. (2017). Âşık Reyhani ve Âşık Mahzuni'nin Şiirlerinde Gurbetçi Türkler. *Kültür Evreni Dergisi*(34), 95-106.
- Yılmaz, E. (2019). *Dil Öğretiminde Halk Türkülerinin Rolü*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yücel, H. (2021). Âşık Mahzuni Şerif Türkülerinde Toplumsal Olayların İzahı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(54), 195-224.
- Yücel, H. (2021). Âşık Mahzuni Şerif Türkülerinde Toplumsal Olayların İzahı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(54), 196-224.
- Zaman, S. (1997). *Mahzuni Şerif Yaşamı- Dünya Görüşü-Şiirleri*. Ankara: Yeniden Doğuş Matbaası.
- Zaman, S. (2005). *Mahzuni Felsefesi*. Sanat Yapıtları.

8. EKLER

8.1. Kök Değerlere Göre Türkülerin Dağılım Kodları

- 001- BANA BANA
- 002- GÖREYDİM
- 003- KÜFRETME
- 004- MECLİS
- 005- EŞ MİDİR
- 006- DOKUNMA KEYFİNE
- 007- KÖYÜN ÇOBANI
- 008- ÇAĞLASAM MI
- 009- BİZİM BE
- 010- ELVEDA
- 011- DEDİN DOST
- 012- BİZİMDİR
- 013- ADEM MİYİM HAYVAN MIYIM?
- 014- BOŞU BOŞUNA
- 015- KONUŞAYIM
- 016- DÖVÜŞMEYİN YİĞİTLER
- 017- YAKAR GİDER
- 018- KIYDIK ONDANDIR
- 019- KİM VERDİ
- 020- DOSTUM DOSTUM
- 021- SENİN OLSUN
- 022- FANİ DÜNYA (YANDIM ALLAH)
- 023- KARNİM TOK BENİM
- 024- YAŞI VAR
- 025- FORSUNAN
- 026- CAFER CAFER
- 027- İBOM ÖLÜYOR
- 028- SOFTALAR

- 029- FELEK
030- GÜL YÜZLÜ
031- YARALARIM
032- YİNE BAHAR GELDİ
033- SEHER VAKTİ EVİNİZE
034- GEÇMİYOR GÜNLERİM
035- KIRAN KIRANA
036- MEZARLIK
037- KİMLİĞİM
038- SELİM
039- ÖLDÜR EFENDİM
040- O KADAR
041- TERSNAME
042- SALMAN
043- KAYBOLDU
044- AĞLAMA DOST
045- HAYDAR'I
046- ZALİM KURŞUN
047- PİR'İN NEREDE
048- DEFİNE
049- KERİM AĞA
050- BARIŞAK
051- DOST SEN NEREDESİN
052- TEK TEK VURURKEN
053- DUR BİR YANDAN
054- SEN SENDE ARA
055- ELİNE SENİ
056- MURTAZA
057- BAYRAM OLUR
058- HABERİN VAR MI

- 059- GÖNÜL
060- DEMEDİM Mİ
061- GARDİYAN
062- KÜLÜM KALMADI
063- ZOR DEDİ BANA
064- SEFA SÜRMEDİM
065- YATAR AĞLARIM
066- YOLDULAR BENİ
067- DİLE KOLAY
068- AĞLAR BİR GELİN
069- KARA YILAN
070- NENİN NENİNİ
071- KÖYÜM KÖYÜM
072- BİN YILLIK BİR HASTA
073- KURBAN OLDUĞUM
074- İNKAR ETMEDİM
075- MAVİ GÖZLÜM NERDESİN
076- YOLCU GÜLE
077- SEN SENDE ARA 2
078- BANA DÖNEK DEMİŞ İTİN BİRİSİ
079- ELVEDA DOSTLAR
080- ŞU DÜNYANIN ALEMİ
081- GELİYOR
082- BİLMEDİM
083- AĞLAMA
084- HATIRIMI SORARSIN
085- VATANI DÜŞÜN GEL
086- ABUR CUBUR ADAM
087- ACI GERÇEK
088- ACI GÜNLERİM

- 089- ADAM OLMAK DİLE KOLAY
- 090- AFŞİN ELİNE
- 091- AĞIT (Tanırlı Hüseyin'in Ağıdı)
- 092- AĞLAMA
- 093- ÇAĞLASAM MI? (AĞLASAM MI?)
- 094- GÖREYDİM (AH OLAYDI BİZİM KÖYDE)
- 095- AHMET KAYA'YA
- 096- KARA GÜVERCİN (AK GÜVERCİN)
- 097- AL BİRİNİ VUR BİRİNE
- 098- VUR BAĞRIMA (AL HANÇERİ)
- 099- ALİ ALİ
- 100- ACI DOKTOR (AMAN DOKTOR BAK BEBEĞE)
- 101- GÖNÜL (AMAN GÖNÜL)
- 102- SAVULSUN GİTSİN(AMBARGO)
- 103- GİDEN GELMİYOR (ALAMANYA)
- 104- ALAMANYA GARDAŞIMI GERİ VER
- 105- AMERİKA KATİL (1)
- 106- ARABAM KALDI YOLDA
- 107- ARAMIYORSUN
- 108- ARARLAR BENİ
- 109- ARAYIP SORMADILAR
- 110- TEK TEK VURURKEN (ARKADAŞIM GECELER)
- 111- ARZUHALİM VARDIR
- 112- AYIP SANA
- 113- AZ KALDI
- 114- BABAMIN AĞITI
- 115- ZEYNO'M
- 116- BAHAR AYINDA
- 117- BAK SUNAM NERDEN GELİYOR
- 118- BAL KARA GÖZLÜM

- 119- BANA BANA
120- CANANIM (BANA YÜCELERDEN)
121- BANA NE
122- BARİ BARİ
123- BAS KAMYONUN KUYRUĞUNA
124- BAYRAM GÜNÜ
125- DURUR BELKİ DE
126- BEBEĞİN SUÇU
127- BEN ALEVİ OLAMAM Kİ (2)
128- BEN BENİ
129- UNUTSAM OLMUYOR (BENİ BEN YARATMADIM)
130- GEL BENİ DE YE
131- VELİ BAKIŞLIM (BEN BİR GÜZEL GÖRDÜM)
132- ULU KİTAP (BEN BİR ULU ŞEHİRİM)
133- ELDEN ELE (BEN CANANDAN AYRI DÜŞTÜM)
134- BENİM HAYATIM
135- BEN KİMİM
136- İNKAR ETMEDİM (BEN YARADANI İNKAR ETMEDİM)
137- ÇIBANA BENZİYOR
138- SATILİYOR BERÇENEK
139- BERİ BAK
140- BERİ GEL
141- BEYHUDA DÜNYA
142- BİLDİRİRSE
143- BİTMEZ TELAŞIM(BİLEMEDİM)
144- GELEMEZSİN SEN(BİLEMEZSİN)
145- BİR DEĞİL YAREM
146- FELEK (BİR KUŞ BİR DÜNYA)
147- BİR MİLLETİN EFENDİSİ
148- BİR ÖLÜR BİN DOĞARLAR

- 149- DUR BİR YANDAN
- 150- BİTMEZ TÜKENMEZ GECELER
- 151- OY BİZİM ELLER
- 152- KONUŞAYIM
- 153- DUVAR TAŞA GÜVENİR
- 154- HAL MI KALDI? (BOŞ PETEK)
- 155- KURU HAYAT(BOŞUMUŞ)
- 156- DAĞLAR (BU DAĞLAR BİZİM DAĞLAR)
- 157- BUGÜN BEN ŞAHIMI GÖRDÜM
- 158- SÜMBÜL BAŞI YANA DÜŞTÜ (BUGÜN GÜLÜM ÇOK HASTA)
- 159- MAAŞ GÜNÜ
- 160- YOLDULAR BENİ (BULDULAR BENİ)
- 161- GÜZELLERİN BOL OLSUN (BURUK DİLEK)
- 162- GÜLDÜ GEÇTİ (BU NASIL RÜZGAR)
- 163- GÖZÜNDE SENİN (BU SENE DE BİZİM EKİN KURUDU)
- 164- YATAR AĞLARIM (BU YIL BENİM YEŞİL BAĞIM KURUDU)
- 165- BÜLBÜL YİNE Mİ GELDİN
- 166- BARIŞA ÇAĞRI
- 167- ÇALINDI GİTTİ
- 168- ÇANKAYA
- 169- İŞTE GİDİYORUM (ÇEŞMİ SİYAHIM)
- 170- GÖVDELİ (ÇIKSAM BAKSAM)
- 171- CİĞER PAREM
- 172- ÇİNGENE
- 173- ÇÜRÜK HASAN
- 174- BASAR MI BİLMEM? (DAĞLAR DAĞLAR)
- 175- KARAYALÇIN(DANIŞMA)
- 176- DARILDIM, DARILDIM (DARGIN MAHKUM)
- 177- ÇAL DAVULCU
- 178- DAVUL ÇALDI (DAVULCU BÜLBÜL)

- 179- DE BRE DÖN
- 180- DELALEY
- 181- DELİ DELİ
- 182- DELİ MİSİN?
- 183- DENEYE DENEYE
- 184- DEMİ, DEMİ
- 185- GÖZÜN ELİNDEN(DİLBER)
- 186- BİNBOĞALAR (DİRGEN ALİ)
- 187- DİVANE (DİVANE SALMAN)
- 188- SORA, SORA (DİVANE ETTİN)
- 189- DİRDİM VAR
- 190- DİYARBAKIR GECELERİ
- 191- DAL DİYE, DİYE
- 192- DOKTOR İSMAİL
- 193- DOMDOM KURŞUNU
- 194- DOLDUR HEMŞEHRİM
- 195- DOKTOR BEGİM
- 196- BAŞIM DUMANLI DUMANLI
- 197- DÖNEMEM
- 198- OY BİZİM ELLER (DUMANLI DUMANLI)
- 199- DOĞMAZMIŞ VAH (DURMA GÖNÜL)
- 200- UYAN HALKIM UYAN (DOST UYAN)
- 201- HEY DOST
- 202- DUAZI İMAMA
- 203- UTANMAZ(EFENDİM)
- 204- EFENDİM
- 205- AKIL VAR MI? (EKMEK KÖLESİ)
- 206- ELBİSTAN OVASI
- 207- ELEM GELDİ
- 208- EMMOĞLU

- 209- SÜRÜM SÜRÜM SÜRÜNESİN
- 210- ESKİSİNE BENZEME
- 211- EVİN YIKILSIN
- 212- ŞAŞTI ZAMANE (EVLAT PEDER OLMUŞ)
- 213- EY ERENLER
- 214- FADİMEM
- 215- FADİME GELİN, GELİN
- 216- FIRILDAK ADAM
- 217- DÜNYAYI BÖLÜŞTÜK
- 218- YAR BENİ
- 219- YÜZÜ NURSUZ (GARDAŞ İLE CİHAT)
- 220- GAM YEME
- 221- AĞLAMA DOST (GAMLI GÖNÜL)
- 222- ZAM ÜSTÜNE ZAM
- 223- GARİP
- 224- YOK, YOK(GAYGUSUZ)
- 225- GEL GEL BİZE GEL (1)
- 226- GEL BİZE GEL (2)
- 227- GEL HA GEL
- 228- GERİ DÖN
- 229- ÇEKER GİDERİM(GİDELİM)
- 230- BAHAR AYLARI (GİDEN BAHAR)
- 231- GİDERİM
- 232- GİT GEL, GEL GİT
- 233- VEDA EDECEĞİM TELLERE (GİZLİ GİZLİ)
- 234- GOL, GOL
- 235- BULDUĞU ZAMAN (GÖKTE YILDIZ)
- 236- POZ İÇİNDE POZUN VAR
- 237- GÖZLERİN
- 238- DOLAŞIR BALDA

- 239- BULDUĞU ZAMAN (GÖKTE YILDIZ YERDE IŞIK)
- 240- BULUNMAZ (GÖRDÜM NELER VAR)
- 241- EFENDİM
- 242- HA BABAM
- 243- HABERİN VAR MI?
- 244- HACI BEKTAŞ
- 245- YARALI DAĞLAR (HARELİ DAĞLAR)
- 246- HALİM YAMAN BÖYLE (BIRAKMIYOR)
- 247- HALİM Mİ KALDI?
- 248- SARHOŞ
- 249- DERMANIM MI VAR?
- 250- KÖR SÜRÜ, SÜRÜ (HASBİHAL EYLEME BİR CAHİL İLE)
- 251- BOŞLAYIN BENİ (HAŞLAYIN BENİ)
- 252- BİZDEN GERİLER (HAYDAR)
- 253- TÜRK MİLLETİ
- 254- HEDER MAHZUNİ
- 255- HİDAYET
- 256- HUNU DAĞI
- 257- NEYİM VAR
- 258- İHTİYAR OLDUM
- 259- İTE BAK İTE
- 260- İNCE İNCE KAR YAĞAR
- 261- YAZ BENİ (KALEMİNE KURBAN OLDUĞUM)
- 262- KANLIM OLURSUN
- 263- BİLMEDİM
- 264- KARA GÜVERCİN
- 265- KARA GÖZLER
- 266- ŞERBET GÖRÜNÜR (KARA GÖZLÜM)
- 267- DELİ Mİ, DELİ Mİ? (KARA KADER)
- 268- KARAOĞLAN

- 269- KARARSIZ
- 270- KARDEŞ MEVZERİ
- 271- BOŞ OLDU
- 272- BENİ DE YE BENİ DE (KAHPE DÜNYA)
- 273- GÖZÜME BENİM (KAHPE FELEK)
- 274- KERİM AĞA
- 275- KEYFO AĞAM
- 276- KAYALAR KADI OLURDU
- 277- YOLDULAR BENİ (KILDILAR BENİ)
- 278- KIRAN KIRANA
- 279- KIRKLAR SEMAHI
- 280- KESER DÖNER SAP DÖNER
- 281- TOPA TUTMALI (KİM DİYORSA)
- 282- HATIRIMI SORARSIN (KIRMA HATIRIMI)
- 283- KİRVEM
- 284- KÜL BAŞIMA
- 285- YARA YARA (KUL OLUP)
- 286- VAY VAY (KULLARA MAHZUNİ'Yİ)
- 287- KÜLLER BİZİM HALİMİZA
- 288- KOLUM NERDEN ALDIN
- 289- NİYE GÖRDÜN KÖROLASI GÖZLERİM
- 290- KÖYÜM, KÖYÜM
- 291- LEYLA LEYLA
- 292- MADENCİLER
- 293- ŞERİF'İN MELEKLERİ (MAHZUNİ DULDUR)
- 294- MAMUDO KURBAN
- 295- MECLİSİ MEYHANELER
- 296- MERDO
- 297- HURMA ÇAYI (MEMET'E AĞIT)
- 298- MEHMET EMMİ

- 299- MELE KOYUN MELE
- 300- MEMO
- 301- METİNİM
- 302- BİZİMDİR (MEYDAN SİZİNDİR)
- 303- MARAŞ HALKI YANA YANA ÖN OLUR
- 304- MURTI
- 305- MİNİ ETEKLİ KIZIMIZ
- 306- MÜKREMİN
- 307- BİZİM
- 308- NE ETTİM NE EYLEDİM SANA CANANIM
- 309- NEM KALDI
- 310- NENİNİ BEBEK
- 311- NE DEYİM
- 312- NENİNİ NENİNİ
- 313- GEL YETİŞ(NEREDESİN)
- 314- NİYE KÜSTÜN
- 315- NURİCAN
- 316- EŞMİDİR (NURSUZ YÜZÜ)
- 317- ONİKİ
- 318- OSMANLI KADISI
- 319- BULMAZ DEMEYİN (OLMAZ DEMEYİN)
- 320- KANADIM DEĞDİ SEVDAYA (OY TABİB)
- 321- OY BANA BANA
- 322- OY BABO
- 323- OY DAĞLAR
- 324- ORTAKLI
- 325- ÖMÜR YOLLARI
- 326- ÖTME BÜLBÜL (ÖTME HOROZ)
- 327- GÜZEL YAR (ÖZGE YAR)
- 328- KARA YILAN (ÖZÜR DİLEMİYORUM SENDEN)

- 329- PAZARBAŞI
- 330- PRANGALAR
- 331- RABBİM NE İDİM NE OLDUM
- 332- İKİBİN YIL(RÜYA)
- 333- SEN AÇTIN BU YARAYI
- 334- SUÇ BENDE DEĞİL
- 335- SİLAHLAR KAVAL OLSA
- 336- SİVAS DRAMI
- 337- SOFU BABA
- 338- SUYUMA BENİM
- 339- VURDU DA GİTTİ (SON ACI)
- 340- SİLMEZ OLAYDIM(SOYSUZ)
- 341- VAH VAH (SELAM SALDIM)
- 342- SEMAH
- 343- SEFİL FERYADI
- 344- ŞAKA, MAKA
- 345- HARMAN SÜRDÜĞÜM ZAMAN
- 346- ŞİKAYETİN KİME
- 347- ŞİKAYETİM VARDIR
- 348- YENMİYOR ŞİMDİ
- 349- BİLDİREMEDİM
- 350- SUÇUM YOKTUR (ŞU DÜNYANI ALEMİ)
- 351- NİYE VURULSUN (ACI GERÇEK)
- 352- TECRÜBE
- 353- TEK TEK
- 354- TELLİ TURNAM YARALANMIŞ
- 355- HOZAT, OVACIK, TUNCELİ
- 356- TURNA PINARI
- 357- TÜKENDİM YAR
- 358- SENİN (ULAN YALAN DÜNYA)

- 359- UYAN ÇOBAN
360- UYAN İMAM ALİ BAK
361- UMUT GİBİYİM
362- ÜÇ GÜNLÜK DÜNYADA
363- DOKTOR BEY
364- VARDIM GİTTİM
365- HAYAL DAĞLARI (VAY DÜNYA)
366- HALİM NE OLACAK (VAH HALİM)
367- VURUN BEYLER
368- VEFASIZ (LEYLİ, LEYLİ)
369- VEFASIZ DOST
370- ARABAM KALDI YOLDA (YAĞMA YAĞMUR)
371- SEHER VAKTİ EVİNİZE(YALANCISIN)
372- YALNIZIM BU ELLERDE
373- YARADAN DOĞRU GETİRE (CUMHURİYET'İN 50. YILI)
374- YARA DERİN DERİN
375- YARALI YAR
376- YAŞAMAYA GELDİM
377- YAYLALAR
378- YAZIK DÜNYAYA
379- YEDİN BENİ
380- UNUTTU BİZİ (YILLAR YILI GEÇECEK)
381- YİĞİTLER, YİĞİTLER
382- NERDEN GELİRSİN
383- YORGUNUM BUGÜN
384- YUH YUH
385- YÜRÜYÜN ASLANLAR
386- YÜRÜ BRE MERVANIN DÖLÜ
387- GÜLE, GÜLE
388- ZAM FAKİRİ

389- ZALIM, ZALIM

390- ZALİM OY

391- ZALIMIN ZULMÜ VARSA

392- ZOR OLMADI ŞİMDİ (ZAMANSIZ BAHAR)

393- ZEVZEK

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Uğur FIRAT

Eğitim Geçmişi:

- 2004, Dicle Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
- 2024, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek
Lisans Programı

Mesleki Geçmişi:

- 2014- Hâlen, Öğretim Görevlisi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi,
Akseki Meslek Yüksekokulu, Türk Dili